

GULYÁS LÁSZLÓNÉ

A II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR
ZENEMŰ- ÉS HANGTÁRÁNAK TÖRTÉNETE
1974 – 2014

GULYÁS LÁSZLÓNÉ

A II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR
ZENEMŰ- ÉS HANGTÁRÁNAK
TÖRTÉNETE
1974 – 2014

II. RÁKÓCZI FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR
MISKOLC, 2016

Megjelent az

támogatásával

©*Gulyás Lászlóné*

Lektor:

Dr. Skaliczki Judit

Szerkesztő:

Bede Katalin

Angol nyelvű összefoglaló:

Bede Zoltán

Francia nyelvű összefoglaló:

Bede Katalin

A kézirat elkészítésében közreműködött:

Dr. Benkő Csabáné és Dr. Kovásznainé Veréb Ágnes

Technikai munkatárs:

Körtvélyesi Éva

Nyomdai előkészítés, nyomtatás:

Bíbor Kiadó, Miskolc

Anyaggyűjtés lezárva:

2015. december 31.

ISBN 978-963-9645-11-0

Tartalom

Bevezetés	7
Útmutató	8
1. A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár rövid története	9
2. A könyvtár Zenemű- és Hangtárának előtörténete	13
2.1 Zenei foglalkozások a megyei könyvtárban	13
2.2 A zenei részleg kialakulásának előzményei	15
3. A Zenemű- és Hangtár működése 1974-2014-ig	19
3.1 Gyűjteménymenedzsment	19
3.1.1 Gyűjtőkör	19
3.1.2 Gyarapítás	25
3.1.3 A gyűjtemény feltárása, katalógusok	31
3.2 Szolgáltatásmenedzsment	38
3.2.1 A szolgáltatás kialakítása	38
3.2.2 Közönség- és szakmai kapcsolatok, együttműködés más intézményekkel	50
3.2.3 Rendezvények	57
3.2.4 Új Zenei Műhely	60
3.2.5 Hálózati és módszertani menedzsment	68
4. Zárószorok	83
5. Mellékletek	85
5.1 Rendezvények 1973-2014	85
5.2 Zenei folyóiratok	91
5.3 Kiadványaink	93
5.4 Képmellékletek	95
5.5 A Zeneműtár munkatársai 1974-2014	113
6. Felhasznált irodalom	114
7. Névmutató	119
8. Angol és francia nyelvű összefoglaló	125

BEVEZETÉS

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár 2012-ben ünnepelte az intézmény fennállásának 60., a könyvtáráépület megnyitásának 40. évfordulóját. Az 1972-es könyvtáráépületre a miskolciak több évtizedet, csaknem egy évszázadot vártak, mire elkészült és használatba vehették. Bizonyos részei azonban még ezt követően is folyamatosan átalakultak, korszerűsödtek. Ilyen részleg lett a Zeneműtár is, amelynek megnyitására az épület átadásakor még nem kerülhetett sor, mert nem rendelkezett technikai eszközökkel, ugyanakkor gyűjteménye korábban is tartalmazott zenei szakkönyveket és hanglemezeket.

A Zeneműtár megnyitására ezért csak két évvel később, 1974. október 1-jén került sor.

A zenei gyűjteményben az elmúlt negyven év folyamán hatványozottan jelentkeztek a zenei dokumentumok típusaiban és az információtechnológiai eszközökben bekövetkezett változások.

A '70-es években még fontos volt a korszerű hangstúdió berendezése, felszerelése, ám a '80-as és '90-es években újabb és újabb dokumentumtípusok jelentek meg, amelyek gyűjtése az állományban használói igény alapján elvárás lett. Természetesen a technikai felszereltségnek is folyamatos megújulásra, a változások követésére volt szüksége, amelyre nem mindig álltak azonnal a források rendelkezésre. A részleg történetének megírásában csupán ezeknek a folyamatos változásoknak a számbavétele olyan, egymással összefüggő területeket érintett (gyűjtemény, dokumentumtípusok, eszközök, szolgáltatások), amelyek követése és dokumentálása az elmúlt negyven évben nem történt meg teljességgel.

A Zeneműtár miskolci közönsége mindig minőségi kihívások elé állította a könyvtárosokat és a könyvtári szolgáltatásokat, hiszen a városban a zenei oktatásnak alap-, közép-, és felsőfokon mai napig tartó hagyománya és intézményrendszere van. Nem csak a zenét oktató pedagógusok, hanem a Miskolci Szimfonikus Zenekar szakmai közönsége is igénybe vette a szolgáltatásokat.

A Zeneműtár történetében kiemelt szerepet töltött be a gyűjtemény szempontjából a köteleispéldányokból való országos részesedés (1978-1998 között), mely a kottatár érdemi gazdagodását szolgálta.

Országosan is a részleg jó hírért vitte a Miskolci Új Zenei Műhely megalakulása és működése, amely 1976-tól több mint egy évtizeden keresztül nevezetes koncertsorozatnak, neves művészeknek nyújtott helyszínt a Zeneműtár által.

A részleg munkatársai az elmúlt negyven évben törekedtek arra, hogy a Zeneműtár jó hírért megőrizték, szolgáltatásaikkal nemcsak a zenei szakmai közönséget szolgálják, hanem a zene iránt érdeklődő valamennyi generáció és réteg elvárásainak megfeleljenek.

A zenei könyvtárosok a jó színvonalú szolgáltatások mellett a zenei rendezvények, fesztiválok dokumentálásában is komoly szerepet, gyűjtőmunkát és publikálást vállaltak, megőrizve a város zenei történetében kiemelkedő eseményeket.

A dokumentálás szándéka hívta életre a Zeneműtár történetének megírását is, amelyért – a negyven éve tartó szolgálattal együtt – az intézmény valamennyi korábbi és jelenlegi zeneműtári munkatársának köszönettel tartozik.

dr. Prokai Margit

Útmutató

A szerző a kiadványban való könnyebb eligazodást az alábbi magyarázatokkal kívánja segíteni:

- A szövegben előforduló mikrobarázdás hanglemezek az LP (Long Play), azaz hosszan lejátszó hanglemezeket kell érteni.
- A tartalmat eredeti dokumentumok, grafikonok és fotók egészítik ki. Az archív felvételek a könyvtár Helyismereti gyűjteményének fotótárából és dr. Benkő Csabáné magángyűjteményéből származnak.
- A Zeneműtár rendezvényeit kronologikus rendben, a kiadványokat pedig szerző betűrendben közli.
- A munkatársak névsora azon kollégák neveit tartalmazza, akik egy évnél több munkaviszonnyal rendelkeztek az intézményben.
- A névmutató a kiadványban előforduló személyek és intézmények neveit sorolja fel. Nem közli a Rendezvények és a MÜZM fejezetek, valamint a hivatkozásokban meglévő neveket.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár bejárata egy korabeli felvételen

1. A II. RÁKÓCZI FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR RÖVID TÖRTÉNETE

A 2042-13/1952. (V. 14.) sz. MT határozat, a közművelődési könyvtárügy fejlődésének irányáról szóló jogszabály hatálybalépését követően a városi, a műszaki és a miskolci körzeti könyvtár összevonásával létrejött a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Könyvtár.

Az új intézmény ünnepélyes átadására Miskolcon, 1952. október 26-án került sor. Működését a volt Kereskedelmi és Iparkamara egyemeletes épületében, a Szabadság (ma Erzsébet) tér 3. szám alatt kezdte meg, és csak később, 1956 szeptemberében vette fel a II. Rákóczi Ferenc nevet. 1952. szeptember 1-től „A könyvtár vezetésével a szikszói Körzeti Könyvtár vezetőjeként már korábban ismertté vált Szőnyi Lászlót bízták meg.”¹ A megyei intézmény feladatai közé tartozott – hálózati központként – a szakmai-módszertani tanácsadás a városi és községi, a szakszervezeti és az iskolai könyvtárak részére, valamint Miskolc város lakosai számára a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása is. A megyei könyvtár a volt körzeti könyvtári funkcióival a Miskolci Járás ellátását is megörökölte.

Az intézmény 11 fővel kezdte meg működését; szolgáltatásait az olvasók hét-köznapokon délután 4 órától este 9 óráig, vasárnap 9 órától délután 1 óráig vehették igénybe. A könyvtár állománya pontos nyilvántartás hiányában megközelítően 120 000 kötet volt, és már ekkor állandó helyhiánnyal küzdött. Szőnyi László igazgató az ötvenes évek végén szorgalmazta egy új épület létrehozását („Arra van szükség, hogy százezer könyv raktári elhelyezését biztosíthassák és akkor 15-20 évre megoldódik a legfontosabb probléma.”)², az olvasók mégis közel húsz évet vártak a korszerű könyvtár megnyitására. Az új, két szintes, 4800 négyzetméter alapterületű modern épület ünnepélyes megnyitójára a Felszabadítók útja (ma Görgey Artúr utca) 11. szám alatt, 1972. május 28-án került sor. Tervezője Dézsi János (1933-2004) Ybl-díjas építész volt.

A könyvtárban nemcsak félmillió kötet elhelyezésére, 15 ezer olvasó kiszolgálására, hanem differenciált szolgáltatások bevezetésére is lehetőség nyílt. Az állomány nagysága ekkor már meghaladta a 160 ezer kötetet, a korábban állandósult helyhiány is megszűnt, valamint 1972-ben lehetőség nyílt a szakrészlegek kialakítására is. A folyamatosan gyarapodó állományt két szinten, szakrendben helyezték el. A földszinten kapott helyet az előadóterem, a hírlapolvasó, a ruhatár és a büfé is, a könyvtárlátogatóktól elzárt területen pedig az irodák és a központi raktár. Az első szinten alakították ki a kölcsönzési adminisztrációt, itt helyezték el a szabadpolcos szépirodalmi művek, a nyelvészet, az irodalomtudomány dokumentumait és itt nyílt meg a külön osztályszervezetben működő Gyermekkönyvtár is. A második emeleten a természet- és társadalomtudományi művek kölcsönözhető állományát rendszereztek. A tájékoztatás nélkülözhetetlen eszközeit, a katalógusokat a szakterületekhez kapcsolva helyezték el. Az olvasói katalógusokat az első emeleten, míg a szakkatalógusokat a szakterületekhez kapcsolva, emeletenként szétosztva rendezték el.

¹ Prókai Margit – Venyigéné Makrányi Margit: A megyei könyvtár első éve (1952-1956). In: 60 év a Megyei Könyvtár életéből. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2012. 16. p.

² Hajdu Béla: Nagy központi könyvtár – Tudományos tájkönyvtár. A Megyei Könyvtár fejlesztésének kilátásai. In: Észak-Magyarország, 12. évf. 187. sz. (1956. aug. 29.), 4. p.

A második emeleten nyílt meg 1974. október 1-jén a Zenemű- és Hangtár. A Helyismereti gyűjtemény kialakításáról a könyvtár vezetése 1976-77-ben hozott döntést. A könyvtár, mint megyei hálózati központ az 1978 és 1998 közötti köteleespéldányok elosztása szempontjából regionális szerepkört betöltő nemzetiiségi alapkönyvtárnak minősült. Ebben az időszakban a kötelespéldány-szolgáltatás eredményeként kiemelkedően gazdag gyűjteményre tett szert. A megduplázódott könyvtári állomány miatt 1982-től az olvasószolgálat területén jelentős átalakulások történtek. 1984-ben egységesítették a gyermek és felnőtt kölcsönzési adminisztrációt, törzsszámos olvasói nyilvántartást vezettek be, továbbá ebben az évben alakították ki a Nyelvi részleget. A '80-as években bevezették a másolatszolgáltatást. A papír alapú dokumentumok mellett a hangdokumentumok másolásának feltételei is megteremtődtek.

A számítógépesítés a megyei könyvtár munkafolyamataiban 1988-ban indult, amikor az intézmény csatlakozott a 19 megyei könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár alkotta Könyvtárak Gazdasági Társaságához. Az intézmény gépesítése a TEXTAR adatbázis-kezelő szoftverrel indult meg. Jóllehet 1995-ig a megyei könyvtár vezetése kiemelt területként kezelte a számítógépes fejlesztést, mégsem sikerült felzárkózni az információs-kommunikációs technológiai változáshoz. Az intézmény szolgáltatói szerepében is igyekezett újat nyújtani. 1995-ben, elsőként az országban, a KMK együttműködésével felsőfokú gyermekkönyvtáros képzést indítottak a könyvtárban. Az 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről életbelépésével megszűnt a könyvtár regionális és báziskönyvtári feladatköre, s ez a szervezeti struktúra átalakulásával járt. A gyarapító és feltáró csoportot összevonták, a korábban önállóan működő Gyermekkönyvtár az Olvasószolgálat részévé vált.

1998-tól megkezdődött a dokumentumok elektronikus retrospektív feltárása, majd a feldolgozott bibliográfiai rekordok 2001-től az interneten is elérhetővé váltak. A TextLib integrált könyvtári rendszer kölcsönző moduljának bevezetésével a könyvtár ez év szeptemberében áttért a teljes körű számítógépes kölcsönzésre. „A működési feltételek a kétezres évek elején többször változtak, melyek az épület részleges felújításában, a számítógépes eszközpark bővülésében, a belső hálózat korszerűsítésében, új szolgáltatási övezetek kialakításában [...] érhetőek tetten. A megújítás, fejlesztés költségeit részben pályázati források, részben fenntartói támogatások fedezték.”³ Ebben az évben nyílt lehetőség a könyvtár földszintjén található előadóterem felújítására, valamint a Zenemű- és Hangtár berendezéseinek és technikai eszközeinek cseréjére is. 2004 végén a Nemzeti Kulturális Alap (a továbbiakban NKA) támogatásával a TextLib helyett a Corvina integrált könyvtári rendszert vezették be. 2005-ben szintén NKA-támogatással a digitalizálási munka is megkezdődött. Ettől az évtől vált elérhetővé a Borsodi Digitális Könyvtár⁴ (ma Borsod-Miskolci Digitális Könyvtár).

2005-ben létrejött a területellátási és módszertani csoport, mely teljesen új alapokra helyezte a módszertani munkát. 2007-től az intézmény szolgáltató könyvtárként a Miskolc Kistérség Többcélú Társulása 22 községében, 2013-tól Borsod-Abaúj-Zemplén megye közel 300 településén lát el könyvtári szolgáltatói feladatokat. A megyei könyvtár módszertani munkája mellett mindig nagy hangsúlyt helyezett

³ Prókai Margit – Venyigéné Makrányi Margit: A megyei könyvtár első évei (1952-1956). In: 60 év a Megyei Könyvtár életéből. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2012. 76. p.

⁴ URL: <http://www.rfmllib.hu/digitkonyvtar/htm/frameset.html> [2015. december 15.]

a könyv- és az olvasáskultúra fejlesztésére, melyet számtalan rendezvény megtartása is igazol. Az európai uniós pályázatokon való részvétel megfelelő forrást biztosít ezen elképzelések megvalósításához.

2006-ban pályázati forrásból a fenntartó megyei önkormányzat támogatásával megkezdődött a nyílászárók teljes cseréje, a villamos- és fűtőhálózat, a riasztó- és tűzjelző rendszerek felújítása, valamint elvégezték az épület tetőszigetelését is. A felújítás során a kölcsönzői adminisztráció az I. emeletről a földszintre került. Kibővítették a Helyismereti részleget, s a többi különgyűjtemény is új arculatot kapott. Az 1972-es átadás óta nem volt ekkora beruházás a megyei könyvtárban.

Az intézmény működésében komoly változást hozott a 2011. év, március 31-től megszűnt a gazdasági önállósága. A változások 2012-ben tovább folytatódtak, a könyvtár állami tulajdonba került. A gazdasági irányítást a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Intézményfenntartó Központ vette át. 2013. január 1-jétől a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárat és a Miskolci Városi Könyvtár és Információs Központot összevonták, az új intézmény, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár fenntartója Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata lett.

A gyűjtemény gerincét a könyvek alkotják, de jelentős számban tartalmaz nem hagyományos dokumentumokat is. A megyei könyvtár állományát egykor a cédulakatalógusok széles választékával tették hozzáférhetővé, napjainkra azonban az internetes katalógus szinte teljesen kiszorította a hagyományos megoldásokat.

A megyei könyvtár igazgatói 1952-2015 között:

Szőnyi László 1952. szept. 1 – 1971. dec. 31., *Hubay László* 1972. jan. 1 – 1975. máj. 31., *Szabó Gyula* 1975. jún. 1 – 1975. dec. 31., *Berecz József* 1976. jan. 1 – 1979. dec. 31., *Szabó Gyula* 1980. jan. 1 – 1981. ápr. 15., *dr. Környey Lászlóné* 1981. ápr. 16 – 2003. aug. 31., *Venyigéné Makrányi Margit* 2003. szept. 1 – 2012. márc. 31., *Bokrosné Stramszky Piroska* megbízott vezetőként 2012. ápr. 1 – 2012. okt. 10. között vezette, 2012. okt. 15-től pedig *dr. Prokai Margit* igazgató irányítja

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár épülete az átadás előtt

A megyei könyvtár vázlatrajza 1974-ből

2. A KÖNYVTÁR ZENEMŰ- ÉS HANGTÁRÁNAK ELŐTÖRTÉNETE

„...az, hogy a zene milyen közérzethez szoktatja
egy nemzet fiait és főként a fiatalt,
nemcsak művészi kérdés. [...] Az, hogy ki milyen zenével öblíti a lelkét,
eldöntheti civilizatórikus hovatartozását.”⁵
(Németh László)

2.1 Zenei foglalkozások a megyei könyvtárban

A megyei könyvtárban a zenei gyűjtemény kialakítására irányuló erőfeszítések viszonylag korán, már az 1950-es évek végén jelentkeztek. E törekvések első megnyilvánulásai a zenei ismereteket közvetítő gyermekkönyvtári foglalkozások voltak. Az 1952-től önállóan működő Gyermekrészleg munkatársai az 1958-59. tanévtől kezdve zenepedagógusok közreműködésével ismeretterjesztő előadásokat tartottak általános iskolai tanulók számára. A rendszeres foglalkozások nemcsak a gyermekek zenei műveltségét gyarapították, hanem elősegítették a város zeneoktatási intézményeivel való jó szakmai együttműködést is. A zenepedagógusok tanítványaikkal együtt állandó szereplői voltak a könyvtár foglalkozásainak. Az előadások szervesen kapcsolódtak a tanórák anyagához. A Gyermekkönyvtár bibliográfiák és témafigye-

**A miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtár
épülete a Szabadság téren, előtte
a Kossuth szobor**

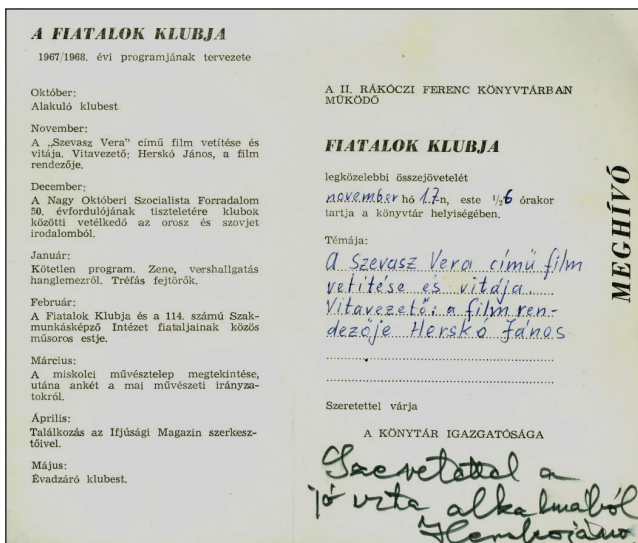
lések készítésével segítette a pedagógusok munkáját.

A hatvanas évek kultúrpolitikája ösztönözte a fiatalok igényes szórakozását támogató programok szervezését. A könyvtár az olvasáskultúra fejlesztését tűzte ki célul és ennek megfelelően alakította rendezvényeit. Az ifjak művelődési és szórakozási szokásainak fejlesztése a Gyermekrészleg egy munkatársával kiegészített felnőtt olvasószolgálati osztály feladata volt. Az osztály ifjúsági felelősének munkája a 14-20 éves korosztály művészet iránti érdeklődésének felkeltesére irányult. A tájékoztató munka hatására emelkedett azon fiatalok száma, akik rendszeresen érdeklődtek az ajánlott könyvek és folyóiratok iránt. A könyvtárban néhány év múlva egyre több baráti társaság alakult ki, közülük kerültek ki a majdan megalakuló ifjúsági klub tagjai.

⁵ Koczogh Ákos: Beszélgetés a zenéről Németh Lászlóval. In: Muzsika, 6. évf. 4. sz. (1963), 3. p.

A könyvtár vezetése fontosnak tartotta az olvasásnépszerűsítő tevékenységet és az ahhoz szorosan kapcsolódó közösségteremtő munkát. A Borsodi Könyvtári Krónika 1976-ban megjelent kötetében a szerzők az olvasószolgálat sokrétű munkájából kiemelték az 1966-ban megalakult ifjúsági klubot. „A tagok a könyvtár olvasói közül kerültek ki, számuk 30 fő volt. Havonként egy alkalommal jöttek össze; programjukban irodalmi, művészeti, politikai kérdések szerepeltek.”⁶ A klub vezetője Benkő Csabáné volt.

A középiskolák és szakmunkásképző intézetek tanulóiból álló klub tagjai foglalkozásait a Gyermekrésztleg olvasótermében tartották. Az összejeveletek célja az ifjúság szabadidejének hasznos eltöltése volt. 1967. október 27-én Fiatalok Klubja elnevezéssel előadássorozatot szerveztek, melyekre neves előadóművészeket, színészeket, kortárs zeneszerzőket hívtak meg. A havonta megtartott rendezvények között író-olvasó találkozó vagy egy-egy előadóművész estje szerepelt. Benkő Csabáné a foglalkozások szervezésével kapcsolatban itt említi először a zene könyvtári megjelenését: „Minden műsoros est és összejevelet előkészítést igényel. A Kuczka Péterrel való találkozás előtt például szétosztottunk néhány példányt a Riadó a naprendszerben című kötetből a tagoknak, és mindenkinek megküldtük a könyvtárunk által megjelentetett bibliográfiát [...] A hanglemez-estet szórakoztatási céllal állítottuk össze. A bemutatásra kerülő lemezek előadóiról a tagok rövid történeteket olvastak fel a lemezek cserélése közben.”⁷ A klub rendezvényein a zene a kapcsolódást szolgálta, a fiatalok megismerték a közös zenehallgatás élményét is. A hatvanas évek végétől a könyvtár nagyobb rendezvényeit élő zenei illusztrációk színesítették. A zenével kapcsolatos tematika beépült a tájékoztató munkába.

A Fiatalok Klubja 1967. november 17-i programjának meghívóját Herskó János filmrendező dedikálta

⁶ Pócsi Gusztáv – Szabó Gyula – Urszin Sándor: A II. Rákóczi Ferenc megyei könyvtár eseménytörténete. 1952-1975. In: Borsodi Könyvtári Krónika. 1. köt. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1976. 86. p.

⁷ Benkő Csabáné: Ifjúsági klub a Miskolci Megyei Könyvtárban. In: Könyvtáros, 20. évf. 10. sz. (1970), 611. p.

2.2 A zenei részleg kialakulásának előzményei

A közművelődési könyvtárakban létrehozott zenei részlegek történetében az 1964-es év mérföldkőnek számított. Ebben az évben nyílt meg a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, valamint vidéken elsőként a békéscsabai megyei könyvtár Zenei Gyűjteménye. A miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban a zenei szolgáltatás bevezetése ekkor még csak a távlati tervekben szerepelt. A kezdeti időszakban a szakmai munka három fő csoport – gyarapítási, olvasótermi és hálózati – köré szerveződött. A könyvtár ekkor még egyetlen önállóan működő részleggel, az Olvasótermi és kölcsönzési csoporthoz tartozó Gyermekrészleggel rendelkezett. Az intézmény 1954-től ugyan folyamatosan bővítette szolgáltatásait, de elkülönített részleg kialakítására ebben az időben a feltételek nem álltak rendelkezésre. A nyitást követő években a könyvtár helyhiányra még nem panaszkodott, de állományának és szolgáltatásának folyamatos fejlesztésével az 1960-as évekbe kinőtte az épület nyújtotta lehetőségeit: „az állomány elhelyezése, az olvasók fogadása és kiszolgálása a legnagyobb nehézségek középette történt.”⁸ A folyamatosan jelentkező raktározási gondok megszüntetésén és a felnőtt kölcsönző zsúfoltságán csak egy új épület felépítése segíthetett, melynek szakmai tervezési programját már 1963 tavaszán elkészítették, 1967-ben pedig a kész terv is ismert volt. A korabeli feljegyzések szerint a vezetés az új könyvtárban kialakítandó részlegekkel kapcsolatos konkrét tervekkel is rendelkezett. „Ha minden jól megy – mondja Szőnyi László, a könyvtár igazgatója –, idén megkezdik a új könyvtár modern palotájának építését. [...] a folyosó végén pedig a hanglemez- és a kottatár lenne. Stúdiót is tervezünk mellé, így nemcsak kölcsönözni lehet majd hanglemezt, hanem ott is meg lehet hallgatni bármelyiket.”⁹ 1969. október 1-jén az intézmény új épületének alapkövetelével már reális esély mutatkozott a zenei részleg kialakítására. Az 1960-as évek közepétől a könyvtár rendezvényeinek ugyan állandó kísérőjeként jelen volt a zene, de a részleg megalapítására mégis egy évtizedet kellett várni.

A zenei szolgáltatás bevezetését a korszerű könyvtári tér hiánya ugyan akadályozta, de a háttérben tudatos előkészületek folytak a zenével foglalkozó dokumentumtípusok összegyűjtésével. A zenei tájékoztatáshoz szükséges enciklopédiák, lexikonok, kézikönyvek és a kurrens folyóiratok gyarapítására már ekkor nagy gondot fordítottak. Egy, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ (a továbbiakban KMK) Hálózatfejlesztési Osztálya által 1971. november 1-jével lezárt kutatás adatai szerint Miskolcon „a Megyei Könyvtár zenei állományának megoszlása: zenei szakkönyv: 4 500 kötet, kotta: –, partitúra: –, hanglemez: 600 darab, hangszalag: –, összesen: 5100 állományegység [...]. Elhelyezése: a raktárhelyiségben. Technikai felszereltsége: –, az állomány kezelőjének (vezetőjének) neve: Benkő Csabáné.”¹⁰ Az állományt nem szakmai hiányosság, hanem helyhiány miatt tárolták ekkor a raktárban. Az intézmény 1971. évi munkatervében a korszerű épületbe költözéssel járó feladatokat is

⁸ Pócsi Gusztáv – Szabó Gyula – Urszin Sándor: A II. Rákóczi Ferenc megyei könyvtár eseménytörténete. 1952-1975. In: Borsodi Könyvtári Krónika. 1. köt. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1976. 90. p.

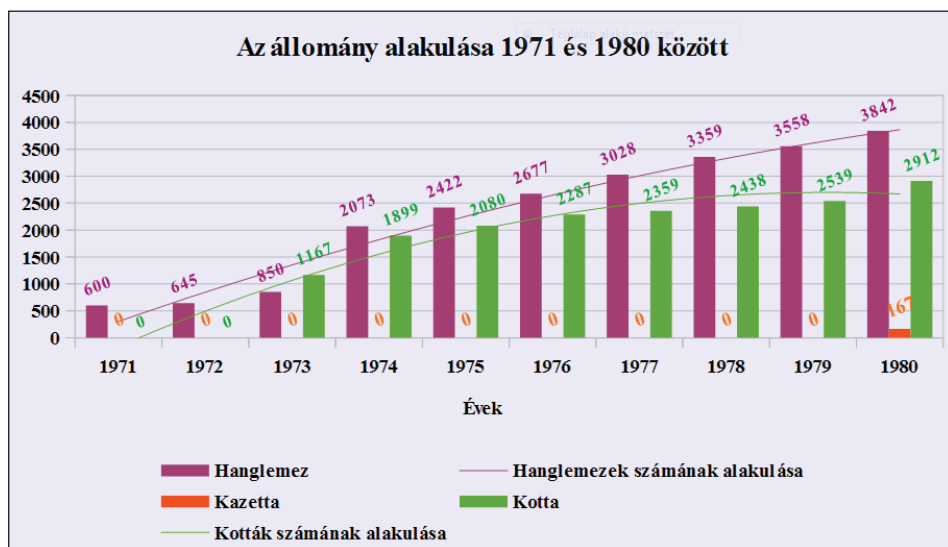
⁹ Máté Iván: Milyen lesz a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár új épülete? In: Észak-Magyarország, 23. évf. 20. sz. (1967. jan. 24.), 2. p.

¹⁰ Csoboth Attila szerk.: A közművelődési könyvtárak zenei részlegei cím- és adattár. Budapest, OSZK-KMK, 1972. 10. p.

számba vette: „Megkezdjük az új könyvtár állománycsoportjainak kialakítását. Ennek érdekében megállapítjuk, hogy a jelenlegi központi raktárból mi kerüljön szabadpolcra, kézi- ill. segédkönyvtárba, helyismereti gyűjteménybe, zenei részlegbe.”¹¹ 1972 első hónapjaiban megtörtént az új épület birtokbavétele és a könyvtár második emeletén megkezdődött a zenei részleg berendezése.

A zenei szolgáltatás bevezetésére irányuló szándék komolyságát jelezte, hogy a könyvtár 1972-ben megjelent Szervezeti Szabályzata már számolt az új szolgáltatással. Ebben részletesen felsorolják az „Audio-vizuális részleg” feladatait, az ehhez szükséges létszámot és a gyűjteményt alkotó dokumentumtípusokat is. A szépen gyarapodó állományról Benkő Csabáné 1973 első hónapjaiban már így nyilatkozott: „Ma már több mint ezer kölcsönözhető zenei tárgyú szakkönyvvel rendelkezünk, [...] ötszázféle kézikönyv található az állományunkban. [...] Ez a huszonháromféle szakfolyóirattal együtt a zenei tájékoztatást kívánja biztosítani. A könyvtár közművelődési funkciójának és a kor elvárásainak megfelelő zenei szolgáltatás beindítását az 1972-ben megjelent Szakmai irányelvek is segítették.”¹² A kották gyűjtésével a Zeneműtár úttörő szerepet vállalt, hiszen ez más közművelődési könyvtárak zenei részlegeiben nem volt általános.

A zenei részleg megnyitását az új könyvtáráépületben azonban a technikai berendezések hiánya késleltette. A hangstúdió a teljes körű zenei szolgáltatás biztosításának nélkülözhetetlen alapfeltétele volt. Erről a Zeneműtár vezetője 1973-ban így nyilatkozott: „Sokféle tervünk van, de a tervek nagy részének feltétele a hangstúdió, amely Philips-program alapján készül el [...] VIMELUX készíti el a berendezéseket.”¹³ A részleg minél előbbi megnyitása sürgette a technikai háttér gyors kialakítását.

¹¹ Szőnyi László összeáll.: A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár 1971. évi munkaterve

¹² Szente Ferenc szerk.: A közművelődési könyvtári ellátás. Irányelvek a távlati fejlesztéshez. Budapest, OSZK-KMK, 1973.

¹³ Csutorás Annamária: A hangtár után sokan érdeklődnek. In: Észak-Magyarország, 29. évf. 169. sz. (1973. júl. 21.), 4. p.

Sztereo-lemezjátszókat, kazettás magnetofonkészülékeket, rádiót, fejhallgatókat és erősítő berendezéseket vásároltak.

A nyitásra az érdeklődőknek még mindig várniuk kellett: „A megyei könyvtárban [...] nem nyílik meg ősszel a hangtár. [...] Ami rajtunk, könyvtárosokon múlt, azt megtettük. A zeneirodalom, a dokumentációs anyag katalógusa elkészült. Hamarosan készen lesz a lemezgyűjtemény katalógusa is. [...] mondta a hangtár-zenei részleg vezetője.”¹⁴ A technikai háttér elkészüléséig ismeretterjesztő előadásokat szerveztek az olvasóknak. A hivatalos megnyitó előtt, 1973 májusában Várnai Péter, a Zeneműkiadó Vállalat szerkesztője tartott előadást „Az oratóriumok és az opera világában” címmel. A zeneműtár kialakításáért folyó munkát a könyvtárügy meghatározó képviselői az-zal is elismerték, hogy Miskolcon rendezték meg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának első országos találkozóját 1973. március 23. és 25. között, 120 fő részvételével, ahol először került nyilvánosság elé a hazai zeneműtárak ügye.

1974 tavaszán elkészült a hangstúdió és a lehallgató fülkék, s ezzel már nem volt más akadálya a részleg hivatalos megnyitásának. A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár Zenemű- és Hangtárát 1974. október 1-jén, a Zene Világnapján adták át az intézmény 2. emeletén.

A felvétel az MKE Zenei Szekciójának I. Vándorgyűlésén készült. Pethes Iván, a szekció vezetőségi tagja hozzászól a referátumhoz

¹⁴ Uo.

MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETE
ZENEI SZÉKCIÓJA

Association of the
Hungarian Librarians
Music Section

Association des
Bibliothécaires Hongrois
Section de Musique

Verein der
Ungarischen Bibliothekare
Sektion Musik
1406. Budapest, Gorkij fasor 45.
Tel.: 228-070

1973. március 23—25.

II. Rákóczi Ferenc Könyvtár előadótermében
3530. Miskolc, Felszabadítók u. II.

PROGRAM:

Március 23. (péntek)

15.00 A Vándorgyűlés megnyitása
a Megyei Könyvtár előadótermében

Gráfné—Forrai Magda:

A magyar zeneoktatási intézmények
könyvtárainak története és helyzete.
Vita és hozzászólások

17.00 A Zenei Szekció vezetőségválasztó taggyűlése

Március 24. (szombat)

8.00 Látogatás a II. Rákóczi Ferenc
Megyei Könyvtárban

10.00 **Dr. Skaliczki Józsefné:**

A zenei részlegek és fonotékák szerepe
és gyűjtőköre a közművelődési könyvtárakban
Vita

14.00 **Dr. Szép Zoltán:**

A létesítendő új Magyar Nemzeti Hangtár
feladata és tevékenysége
Vita

16.30 Városnézés autóbusszal

Este a vándorgyűlés résztvevői
közös vacsorán vesznek részt

Március 25., (vasárnap)

8.00 — kb. 15.00-ig kirándulás Lillafüredre
autóbusszal

I.
V
Á
N
D
O
R
G
Y
Ü
L
É
S

„SZABADSÁG SZERELEM”

EMLÉKMŰSOR PETŐFI SÁNDOR ÉS LISZT FERENC MŰVEIBŐL

LISZT F.: TÖRTÉNELMI ARCKÉPEK PETŐFI (RÖCZEY)

PETŐFI S.: A MÁRCIUSI IFJAK (SELLEI)
15. MÁRCIUS 1848 (SELLEI)

LISZT F.: CONSOLATION (RÖCZEY)

LISZT—GOETHE: ÜBER ALLEN GIPFELN (PEKKER)

LISZT—HEINE: LORELEY (PEKKER)

PETŐFI S.: TÖRTÉNELMI ARCKÉPEK (SELLEI)

PETŐFI S.: ERESZKEDIK LE A FELHŐ (T. KERES)
A VIRÁGNAK MEGTILTANI (TEKERES)
TÍZ PÁR CSÓKOT (TEKERES)

LISZT F.: TARANTELLA (RÖCZEY)

PETŐFI S.: BESZÉL A FÁKKAL A BÚS ŐSZI SZÉL
(SELLEI)

PETŐFI S.: RÁKÓCZI (SELLEI)

Az MKE Zenei szekciójának I. Vándorgyűlése, Miskolc 1973. március 23-25.

3. A ZENEMŰ- ÉS HANGTÁR MŰKÖDÉSE 1974-2014-IG

3.1 Gyűjteménymenedzsment

3.1.1 Gyűjtőkör

A megyei könyvtár 1972. május 28-án kezdte meg szolgáltatásait az új épületben. A nyitással egy időben elkészült az intézmény Szervezeti Szabályzata, ezt követte az 1980-ban összeállított Szervezeti és Működési Szabályzat, majd későbbiekben ennek módosításai; 1991-ben, 2003-ban, 2005-ben, 2011-ben, s végül 2013-ban.

Az 1972-es szabályzat¹⁵ az Audio-vizuális részleget a könyvtár egységes gyűjteményén belül a Szolgáltatási osztály részeként határozta meg. A Szervezeti Szabályzat a gyűjtemény funkciójából indult ki és meghatározta a gyűjtendő dokumentumtípusok körét is. A '70-es években megalakult hangtárak gyűjtési munkáját a központi előírások hiánya bizonytalanná tette. A szakmailag hiteles gyűjtőkör felvázolása ennek következtében nagy kihívás elé állította a minimális létszámmal dolgozó zenei egységeket. A miskolci megyei könyvtár hangtárának első gyűjtési elveit tartalmazó dokumentum is csak olyan alapvető, de általános elvárásokat fogalmazott meg, mint például a zenei ismeretek gyarapítása, a zenei ízlés fejlesztése, a szakemberek és kutatók részére szakirodalom szolgáltatása. Az audiovizuális részleg feladata volt az idegen nyelvet tanulók és a gyermekkönyvtári olvasók-hallgatók ellátása, a prózai felvételek, az irodalmi- és a meselemezek gyűjtése is. Az LP lemezek mellett a hangszalagok (orsó és kazetta) gyűjtése is folyamatos volt, melyek a hangfelvételek helyben hallgatását szolgálták. A kialakított, de még nem üzemelő különgyűjtemény teendői közé tartozott a könyvtár rendezvényeihez szükséges zeneművek technikai biztosítása is. A dokumentumok, szakkönyvek, folyóiratok mellett már az induláskor is gyűjtötte a kottákat. A közkönyvtárakban létesített hangtáraktól eltérően ez újszerű döntés volt.

A hosszú távra érvényes gyűjtőkör megfogalmazásához lényeges segédletnek számított Pethes Iván 1970-ben kiadott *A Fonotéka*¹⁶ című alapműve, valamint a Művelődési Minisztérium 1972-ben közreadott szakmai irányelvei is.¹⁷ A Zenemű- és Hangtár jó szakmai kapcsolatot ápolt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteménye és az Állami Gorkij Könyvtár (ma Országos Idegennyelvű Könyvtár) szakembereivel, Szalai Ágnessel és Gyimes Ferencsel, akik a részlegvezetőnek meghatározó támogatást nyújtottak. A zenei gyűjteményszervezők munkáját megalapozta a KMK és a Zenei Szekció közös továbbképzéseinek elfogadott szakmai állásfoglalások közreadása. Azok számára, akik a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tagjai voltak, az alkalmanként megtartott szekciós napok komoly továbbképzéssel értek fel. Az itt elhangzott előadásokon irányelvként foglalmazták meg, hogy az általános gyűjtőkörű közkönyvtárak zenei gyűjteményeinek a hanglemezek és a nyomtatott szakirodalom mellett a kottákat is gyűjteniük kellene.

¹⁵ A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár Szervezeti Szabályzata. Miskolc, 1972.

¹⁶ Pethes Iván: *A Fonotéka. Hangstúdiók szervezése, működtetése a könyvtárakban*. Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1970.

¹⁷ Szente Ferenc szerk.: *A közművelődési könyvtári ellátás. Irányelvek a távlati tervezéshez*. Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1973.

A kották gyűjtésére vonatkozó elvárás a legtöbb közkönyvtárban létrejött zenei gyűjtemény nem tartotta fontosnak, ezért általában csak hangfelvételeket és szakkönyveket gyűjtöttek. A 19 megyei könyvtár közül hét, köztük az elsőként 1964-ben megnyílt békéscsabai megyei könyvtár egyáltalán nem kezdett hozzá a kottaállomány kialakításához. Az 1970-es évek elején létrejött miskolci gyűjtemény egyike volt azoknak, ahol a kották a gyűjtőkör szerves részét képezték. A megyei könyvtár a miskolci zeneoktatási intézményekkel jó szakmai kapcsolatot ápolt, ezért a nyomtatott zeneművek gyűjtésével segítette a Miskolcon tanuló, oktató zenei nevelőmunkát.

A Zeneműtár megnyitását megelőzően az 1973. december 31-én lezárt nyilvántartás szerint a kották száma 1167 db volt.

Válogatás az Unesco Collection gyűjtemény lemezeiből

A Megyei Könyvtár állományán belül a Zenemű- és Hangtár gyűjteménye a Szakmai irányelvekben az „A” típusra előírt követelményeknek megfelelően alakult és az intézményre vonatkozó követelményrendszer szerint fejlődött. A részleg ennek ellenére még nem rendelkezett a könyvtári alapidokumentumban rögzített, jól körülhatárolt gyűjtőköri szabályzattal az 1974. október 1-jét követő két évben. A Borsodi Könyvtári Krónika szerint „A gyűjteményben megtalálhatók a zenével foglalkozó szakkönyvek, hanglemezek, hangszalagok, kották és szakfolyóiratok. Kizárólag a komolyzenei és népzenei felvételeket gyűjti a könyvtár, s ezen kívül beszerzi az irodalmi és idegennyelv-tanulással kapcsolatos prózai lemezeket.”¹⁸

¹⁸ Pócsi Gusztáv – Szabó Gyula – Urszin Sándor: A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár eseménytörténete. 1952-1975. In: Borsodi Könyvtári Krónika. 1. köt. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1976. 96. p.

Az igényes szakmai munkát feltételező gyűjtőköri szabályzat csíráiról 1977-ben a gyűjtemény vezetője a Könyvtáros című szakfolyóiratban nyilatkozott: „Gyűjtjük a zenetörténeti korszakokat, stílusokat magukba foglaló sorozatokat. A zenetörténet kiemelkedő alkotásait többféle előadásban is megvásároljuk. [...] Lemezgyűjteményünk büszkesége az UNESCO által a Bärenreiter kiadásban megjelentetett teljes népzenei sorozat eddig kiadott 38 lemeze.

„A dzsessz területéről az immár klasszikusnak számító irányzatok, neves előadók [...] felvételeit vásároljuk meg. A magyar nyelvű irodalmi lemezeken kívül gyűjtjük az idegen nyelvű irodalmi felvételeket is. A nyelvtanuláshoz szükséges nyelvleckék mellett [...] a meseanyagot a könyvtár ifjú olvasói számára. Igyekszünk következetesen gyűjteni a helyismereti vonatkozású hangfelvételeket.”¹⁹ Változást hozott a gyűjtőkör megfogalmazásában, hogy a Zeneműtárban 1976 őszén megalakult a Miskolci Új Zenei Műhely, amely a kortárs zeneművek bemutatását tűzte ki célul. Az együttes koncertjeit a Zeneműtár archiválta, ezáltal a kortárs zeneművek a gyűjtőkör egyedi részévé váltak.

Dokumentálható egy, a gyűjtőkörrel foglalkozó irat, melyet a részlegvezető 1978. szeptember 10-én készített. A Zenemű- és Hangtár működésével kapcsolatos belső szabályozás is foglalkozott a gyűjtőkörhöz köthető előírásokkal. Szempontjait a gyűjtés és a szolgáltatás viszonylatában értelmezve fejtette ki. A beszerzésre javasolt dokumentumtípusoknál újra megfogalmazta a korábban már ismertetett alapelvet, amely szerint a mű kottában és hangfelvételen egyaránt legyen meg a könyvtár állományában, valamint rögzítette a magyar és idegennyelvi zenei folyóiratok gyűjtésének szempontjait is.

A könyvtári rendszer szervezetéről és működéséről szóló 5/1978. (XII. 12.) KM rendelete előírta a könyvtárak számára a szervezeti keretekben való működést. A jogszabály alapján 1980-ban elkészült a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzata, mely az intézmény könyvtári rendszerben ellátott feladatai mellett az egyes részlegek, így a Zenemű- és Hangtár feladatait és gyűjtőköri szabályait is tartalmazta.

A Zeneműtár gyűjtőkörére vonatkozó módosított szabályozás az SZMSZ²⁰ beépített részeként az 1. sz. mellékletben jelent meg. Az 1972-es előíráshoz képest a gyűjtés szempontjait tipológiai, kronológiai, példányszám és nyelvi szempontok köré csoportosította. „A klasszikusoknál törekedni kell a teljességre; a kortárszene magyar és külföldi szerzőinek művei művészi értéküknek megfelelő mértékben gyarapítandók.”²¹ A szabályzat továbbá rögzítette a zeneművek előadóira vonatkozó gyűjtési elveket is. „A világ neves előadóitól /karmesterek, szólisták, együttesek/ lehetőség szerint több művet szerezz be, illetve egy-egy művet többféle előadói felfogásban is megőriz. Teljes-

¹⁹ Benkő Csabáné: A Miskolci Megyei Könyvtár zenei részlege bemutatkozik. In: Könyvtáros, 27. évf. 5. sz. (1977), 266. p.

²⁰ A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzata. Miskolc, 1980.

²¹ A Zenemű- és Hangtár gyűjtőköre. In: A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzata. Miskolc, 1980. 13. p. (továbbiakban SZMSZ, 1980.)

ség igényével beszerzendők a nagy magyar előadóművészek felvételei.”²² Rögzítették a könyvtár állományában megtalálható nem zenei dokumentumok elhelyezésével kapcsolatos teendőket is. „Technikai okokból a Zeneműtár tárolja

a nem zenei jellegű hang-
lemezeket, hangszalagokat
is.”²³ Az 1980-ban készí-
tett szabályozás tartalmaz-
ta a prózai művek hangle-
mezeinek gyűjtési szempont-
jait. [...] „Magyar és ide-
gen nyelven irodalmi mű-
vek, előadóművészek külön-
féle műsorainak hangfelvé-
telei, különböző típusú mű-
soros összeállítások igény
szerint, válogatva gyűjten-
dők.” Külön figyelmet kap-
nak a leírásban a társa-
dalmi ünnepek központi le-
mezei, valamint a munkás-
mozgalmi dokumentumok,
memoáriródalom leme-
zei, ill. hangfelvételei [...] A nyelvtanuláshoz szüksé-
ges felvételek, az alap- és
középfokú vizsgákhoz a vi-
lágnyelvek fonetikai anya-
gai, valamint válogatás-
sal a Linguaphone sorozat
más nyelvkurzusai is köve-
telményként fogalmazódtak
meg benne. [...] A kottatári
anyagban a külföldi kiadók

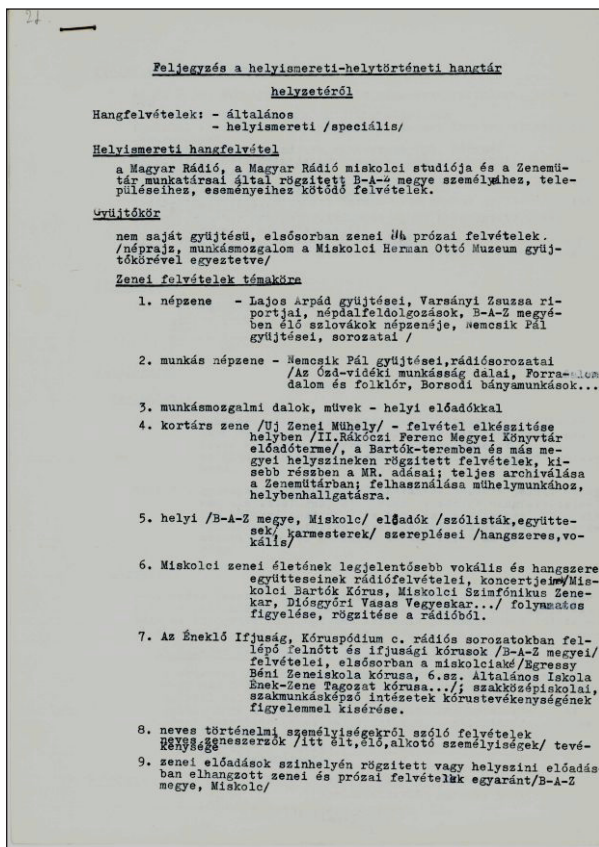
összkiadásainak beszerzése elsődleges fontosságú volt. A magyar kottaanyagnál a kötelespéldány-elosztás révén az állomány teljességgel gyarapítható.”²⁴ A könyv-
tár 1978-tól kötelespéldány fogadó és elosztó funkciójával összefüggő teendők érin-
tették a zenei részleget is, hiszen ettől az időponttól kezdve kotta kötelespéldány-
szolgáltatásban részesült.

A zenei szaklapok gyűjtése szorosan kapcsolódott a könyvtár általános gyűjtőkö-
réhez. A kötelespéldányok révén a magyar kiadványokat teljességgel, a külföldi szak-
folyóiratokat ekkor még erős válogatással gyűjtötték. Borsod-Abaúj-Zemplén megye
közkönyvtáraiban forráshiány miatt szerény volt a zenei folyóiratok kínálata, a me-
gyei könyvtár azonban a szaklapok széles választékát kínálta olvasóinak.

²² SzMSz. 1980. 13. p.

²³ Uo.14. p.

²⁴ Uo.

**A helytörténeti hangfelvételek gyűjtésével
kapcsolatos feljegyzés, 1986**

Az 1986 májusában a helyismereti-helytörténeti hangtár helyzetéről készült feljegyzésben jól körülhatárolt gyűjtőköri elveket rögzítettek. Ebben meghatározták a helyismereti hangfelvétel fogalmát, ezen: „A Magyar Rádió, a Magyar Rádió miskolci stúdiója és a Zeneműtár munkatársai által rögzített B-A-Z megye személyeihez, településeihez, eseményeihez kötődő felvételek”²⁵ értendők. A gyűjtés háttérének felvázolása kitért a néprajzi, munkásmozgalmi helyismereti hangfelvételek gyűjtésével kapcsolatos szempontokra is. A helyi vonatkozású felvételeket csak a miskolci Herman Ottó Múzeum gyűjtőkörével egyeztetve gyarapították. A feljegyzés részletesen ismerteti a zenei felvételek témaköreit. A népzene területén ezek: „Lajos Árpád gyűjtései, Varsányi Zsuzsa riportjai, népdalfeldolgozások, B-A-Z megyében élő szlovákok népzeneje, Nemcsik Pál gyűjtései, sorozatai.”²⁶ Továbbá folyamatosan közlik a munkásmozgalmi dalok, a helyi szölisták és együttesek, a miskolci zenei élet legjelentősebb vokális és hangszeres együttesének rádiófelvételeit, valamint kiemelten a kortárs zenét. A Miskolci Bartók Kórus, a Diósgyőri Vasas Vegyeskar, az Éneklő Ifjúság, a Kóruspódium című rádiós sorozatokban fellépő felnőtt és ifjúsági kórusok felvételeinek rögzítése is a gyűjtési szempontok közé tartozott. Elsősorban a miskolci Egressy Béni Zeneiskola Kórusa és a 6. sz. Általános Iskola Ének-Zene Tagozatának Kórusa felvételeinek rögzítését tűzték ki célul. Neves helyi történelmi személyiségekről szóló hangfelvételek is rögzítésre vártak. A részleg gyűjtőkörében kiemelten szerepeltek a Miskolci Új Zenei Műhelyről elhangzott hangversenykritikák, riportok, a régi híres színészek munkásságáról szóló rádióműsorok és a Tokaji Írótábor előadásainak helyszíni hangrögzítése is.

Az 1980-as évek végén a magyar társadalomban végbemenő változások szükségessé tették a kulturális intézmények modellváltását is. A könyvtárak a használók igényeihez még jobban igazodó gyűjtemények létrehozásában voltak érdekelték. Benkő Csabáné részlegvezető a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának vezetőségi tagja volt. Szakmai körben ismert, elismert embernek számított. Az általa vezetett miskolci Zeneműtár az országban működő zenei gyűjtemények között élen járt korszerű szemléletével. Ezt bizonyítja az 1987. szeptember 1-jén készült kézirat is, melyben a Compact Disc hanglemezek szerzeményezésére vonatkozó részletes elveket rögzítette. Ez az információhordozó 1983-ban jelent meg a piacon, akkoriban technikai újdonságnak számított. A könyvtárak szerzeményezéssel foglalkozó szakembereit óvatosságra intették a CD-k élettartamáról szóló információk. A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Zeneműtára a bizonytalanságok mellett is vállalta az újdonság beszerzését, s ezzel a lépéssel újra a könyvtári szolgáltatások korszerűsítése mellett tette le voksát. Az új hanghordozók beszerzését 1987-ben kezdte meg a könyvtár, s szinte azonnal elkészítették a Compact Disc hanglemezek gyűjtésére vonatkozó előírásokat, amelyben Benkő Csabáné – a szakirodalom alapján – pontosan megfogalmazta a CD fizikai tulajdonságait: a CD technikai újdonság, ennek előnyei: súlya 15 gramm, átmérője 120 mm, vastagsága 1,2 mm. Tárolása ezért rendkívül kedvező, raktározása biztonságos a műanyag tokban és nem érzékeny (pára, hő stb.) ellentétben az analóg lemezzel. Egy lemezen 60 vagy 80 perces anyag szólalhat meg. Rongálódása szinte kizárt, mert lézeres lejátszási módja van, tehát zajmentes, időtál-

²⁵ Benkő Csabáné: Feljegyzés a helyismereti-helytörténeti hangtár helyzetéről. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1986. Kézirat

²⁶ Uo.

ló és „örökéletű”. Zenei minősítése kiváló, szolgáltatása egyszerű. A világon mindenütt szabványosított, kompatibilis a megjelenése pillanatában. Az egyes lemezek drágák, de a nagyobb gyűjteményekben, mint például a miskolci Zenemű- és Hangtárban éppen úgy indokolt a beszerzésük, mint a kották összkiadásainak megvásárlása. Úgy véli, hogy a CD-k több generáció kiszolgálására is alkalmasak lehetnek.

A társadalmi változások mellett az intézmény újonnan vállalt feladataival összhangban a megyei könyvtár 1991-ben módosította a Szervezeti és Működési Szabályzatát. Az 1980-ban megjelent dokumentum után eltelt több mint tíz év, s a társadalmi változások mellett a technikai fejlődés is indokolta a Zeneműtár gyűjtőkörének újra gondolását is, azonban a könyvtár 1991. évi szabályzatában a részleg 1987-ben készült kéziratainak azon része – amely a CD-k szerzeményezésére vonatkozott – nem szerepelt.

A Zeneműtár szabályzatának újabb kiegészítését indokolta volna a Miskolci Egyetemen az 1992/93-as tanévben beinduló bölcsészképzés. A tanításhoz szükséges teljes zenei szakirodalom beszerzése elvben a gyűjtőkör részévé vált. A ’90-es években tapasztalt ízlésbeli változások befolyásolták a zenei ízlést is. A korábbi években kedvelt klasszikus zenét már nem keresték a látogatók, a pop-rock, dzsessz, musical, nóták és az operett műfaja iránt viszont megnövekedett az olvasók igénye. Egyre fiatalabb könyvtárhasználók érdeklődtek a zenei részleg megváltozott szolgáltatásai iránt. Az 1990-es évek végén megjelenő DVD-lemezek, a kultúrahordozó eszközök forradalma, a digitalizálás elterjedése egyéb minőségi változásokat is hozott. A hi-fi készülékek mindenki számára elérhetővé váltak és ezzel a tendenciával a könyvtár technikai eszközparkja már nem tudott lépést tartani. A könyvtár szűkülő költségvetése miatt a világ igényes könnyűzenei felvételeinek beszerzése a részleg számára egyre nagyobb terhet jelentett. A Zeneműtár gyűjtési elvein csak akkor változtattak, ha új dokumentumtípus jelent meg vagy a szolgáltatásban olyan drasztikus változások következtek be, melyek a szabályozás módosítását sürgették.

A megyei könyvtár fennállása során öt alkalommal dolgozták át a Szervezeti és Működési Szabályzatot. A Zenemű- és Hangtár gyűjtőköri előírásai a belső használatra szánt beszámolók szerint több alkalommal módosultak, azonban ezek a változtatások a szövegváltozatban nem mindig jelentek meg. Így, a részleg működését érintő átalakulás volt 1981-ben amikor a meselemezeket áthelyezték a Gyermekkönyvtárba, vagy 1984-ben, amikor a nyelvtanuláshoz szükséges dokumentumok és oktatókazetták az újonnan kialakított Nyelvi részleg gyűjteményébe kerültek, valamint komoly fordulatot jelentett az Miskolci Új Zenei Műhely 1996-ban történt megszűnése is.

A könyvtár egyik alapidokumentumának következő korrigálását 2003-ban az új könyvtárigazgató belépése indokolta. A dokumentum a könyvtár működésének szabályait igen, de gyűjtőköri elveit nem tartalmazta. Két év múlva, 2005-ben készült el a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár átdolgozott Szervezeti és Működési Szabályzata. A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló, módosított 1997. évi CXL. törvény, valamint a költségvetési intézmények működését is szabályozó törvények, közgyűlési határozatok figyelembevételével összeállított előírás a könyvtár feladatain belül a Zeneműtár munkáját is részletesen rögzítette, és a gyűjtőkörre vonatkozóan is szolgáltat információval.

A megyei könyvtár 2011-ben elkészítette az intézmény új működési szabályzatát, amely körültekintően részletezte a Zeneműtár gyűjtőkörét. Az írás kiemelten fog-

lalkozott a zenei dokumentumok gyűjtését befolyásoló háttér ismertetésével. Felsorolta a zenei gyűjtemény közművelődési funkciójával járó korábban vállalt feladatait és kiegészítette a Miskolci Nemzeti Színházzal kialakított új szakmai kapcsolattal. A gyűjtőkör indoklását a dokumentum a lehető legrészletesebben ismertette. Kimerítő felsorolását adta a tematikus, a tipológiai, a kronológiai, a példányszám, a nyelvi, a földrajzi, az archiválási és végül a használati szempontoknak.

A gyűjtőkör újabb változtatását a megyei és a városi könyvtár 2013. január 1-jével történt összevonása indokolta. Az integrálás az intézmény több alapidokumentumát érintette. Változott a Zenei részleg megnevezése is, a Zenemű- és Médiatár nevet vette fel. Ennek megfelelően a gyűjtőkörében történt módosítás alapvetően a dokumentumok típusait érintette. A következő években az LP-k helyett kizárólag igényes zenei CD és DVD felvételeket szereztek be. A példányszám meghatározását befolyásolta, hogy az interneten elérhető digitális zenei tartalmak letölthetősége miatt csökkent a Zeneműtár alapvető szolgáltatása, a helyben hallgatás iránti igény, valamint a CD-lemezek kölcsönzésének száma is.

Az intézményi integrációval a Miskolci Városi Könyvtár és Információs Központ Zenei részlegének hanglemezállománya és digitális hanghordozói átkerültek a központi könyvtár állományába. A Médiatár gyűjtőkörébe tartoztak a DVD-ken megjelenő szórakoztató és zenei filmek. A VHS-kazetták gyűjtése már évekkel ezelőtt lezárult. A részleg tekintélyes, több ezer darabból álló kottaállományát továbbra is a zeneoktatási és kulturális intézmények igényeinek figyelembe vételével bővítette. A zenei tárgyú könyvek gyűjtésének szempontjai nem változtak.²⁷ A Zeneműtár gyűjtőköri előírásaiban a 2011-es és a 2013-as változatok rögzítették a szervezeti átalakulásokkal együtt járó módosításokat is.

3.1.2 Gyarapítás

A Zeneműtár 1974-2001-ig az intézményen belül viszonylagos önállósággal rendelkezett. Különösen igaznak bizonyult ez a megállapítás az 1970-es években, az alapok megteremtésének idején. Az egyszemélyes „könyvtár” irányítása, a szabad döntés meghozatala azonban nagy felelősséggel járt. A központi módszerek hiánya mellett a munkatársak folyamatos cserélődése számos nehézséget jelentett a mindennapi feladatok ellátása során. Az állománygyarapítási stratégia kialakítása, a gyarapítási módszerek megfogalmazása felelősségteljes feladat volt, ezért csak olyan, biztos szakismerettel rendelkező munkatárs végezhetette, aki a kezdetektől irányította a területet és biztos zenei ismeretekkel is rendelkezett. A részleg működésére és szolgáltatási minőségére vonatkozó döntést is egy ember végezte. „A szerzeményezés meglehetősen esetleges volt, [...] a gyűjtőköri bizonytalanságok miatt”²⁸, azonban a 70-es évektől elkezdődött a zenei könyvtárosok továbbképzése, továbbá folyamatosan jelentek meg az igényes zeneirodalom gyarapításával foglalkozó módszertani segédkönyvek is, melyek megkönnyítették a zenei könyvtárosok munkáját. A megyei

²⁷ A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Gyűjtőköri Szabályzata. 2013.

²⁸ Skaliczki Judit: Szubjektív írás a hazai közművelődési könyvtárak zenei részlegeiről kialakulásuktól napjainkig. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának húsz éve. 1970-1990. Budapest, Magyar Könyvtárosok Egyesülete – Országos Idegennyelvű Könyvtár, 1990. 33. p.

könyvtár Zenei részlegében a beszerzést a helyi gyűjtőköri elvek és gyarapítási segédletek mellett az a meggyőződés is segítette, amely szerint a létrejövő állományban a mű esetében a hangfelvételek és a kották lehetőség szerint fedjék egymást.

A **kották** beszerzésében nagy segítséget jelentett Vavrincez Veronika szerkesztésében, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központja kiadásában negyedévként megjelenő „Új kották” (1976-1979) című kiadvány. A kották vásárlásánál fő szempont volt a zeneirodalom alapműveinek megvásárlása, az összkiadások megrendelésénél pedig a nagyobb zenei gyűjteményekkel történő egyeztetés. Meghatározó volt 1976-ban a Miskolci Új Zenei Műhely megalakulása, mely a kortárs zeneművek kiemelt gyarapításával járt, míg a barokk zenét a szombathelyi megyei könyvtár szerezte be, mert mindkét zeneműtárban komoly műhelymunkát végeztek. 1978-tól a kötelespéldány-szolgáltatás megjelenésével a magyar kiadású kották beszerzése nagy részben megoldódott, ezáltal a külföldi kiadású kották vásárlására jelentősebb forrást fordítottak. A KM 5/1977. (VIII. 28.) számú rendelet életbe lépése 1978. január 1-jétől a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárat is érintette, amely egyike volt a kijelölt regionális központi könyvtáraknak. A Zeneműtárba a kötelespéldányok által olyan kötetek is bekerültek, amelyek nem tartoztak a gyűjtőkörbe. A kapott utánnyomások többes példányait átadták a miskolci zeneoktatási intézmények könyvtárainak. A kottaköteles állomány fogadásával, feldolgozásával és kölcsönzési rendjével kapcsolatos feladatokat az 1995-ben keletkezett házi szabályzat foglalta össze. A közel húsz éves késéssel megfogalmazott írás a korábbi évek gyakorlatában alkalmazott munkafolyamatokat rögzítette. E szerint a mindenkori szállítmányt először téma szerint szétbontották, majd behasonlították a kötelesállományba. A mű első példánya bekerült a polcon tárolt kötelespéldányos kották szerzői betűrendjébe. A kotta másod- vagy többes példánya mérlegelés után a köteles duplumraktárba került vagy állományba vétel után a kölcsönözhető állományrész gazdagította. Az állományba vételt külön címléptárkönyvbe rögzítették, így elkülönült az egyedileg vásárolt kottáktól, majd katalogizálták. A többes példányokat az erre a célra kialakított raktárban szerzői betűrendben őrizték tovább. Ebből az állományból kölcsönözni tilos volt, mert a könyvtárnak tíz éves megőrzési kötelezettséget írtak elő. Intézményi vagy olvasói igény esetén a kötelesduplum raktárból kikölcsönözhatték a kért kötetet. Könyvtárközi kérés esetén a Zeneműtár köteles volt az igényt kielégíteni, de még ebben az esetben is fel kellett ajánlani a másolás lehetőségét. A kikölcsönözött kotta helyére mindig helyettesítő lapot tettek, melyből megállapítható volt a kotta holléte, mozgása.

A kották beszerzése a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és az Állami Gorkij Könyvtár katalógusai alapján, illetve a különböző kottakiadók ajánlásai és jegyzékei által történt. A ,90-es évek közepétől a részleg olyan könnyűzenei művek kottáit is beszerezte, melyek iránt jelentős olvasói érdeklődés mutatkozott, például népszerű musicalek, rock-operák, slágerfüzetek kottáit.

A **könyvek** vásárlásának segédeszköze az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központja szerkesztésében kiadott MNB Könyvek Bibliográfiája, az Időszaki Kiadványok Repertóriumja és az „Új könyvek” című kiadvány volt. A kurrens hazai zenei szakirodalom elengedhetetlen segédletének számított „A magyar zenei szakirodalom bibliográfiája” és az idegen nyelven megjelent alapvető monográfiák, lexikonok is. A Gyimes Ferenc szerkesztésében kiadott „Ide-

gen nyelvű zenei könyvek a közművelődési könyvtárakban” és a „Zenei Szakirodalmi Tájékoztató” című kötet is fontos volt a gyarapításhoz. A retrospektív vásárlások nélkülözhetetlen forrása volt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteményének Szalai Ágnes összeállításában megjelent „Válogatás a zenei gyűjtemény anyagából” című kötet. A fölőspéldány-jegyzékekből pótolták az elveszett vagy megrongálódott kölcsönözhető állomány köteteit.

A tervszerű munkát az 1978-ban keletkezett ügyrend rögzítette.²⁹ A belső használatra szánt dokumentum rendelkezett a könyvek, a kották, a hanglemezek beszerzéséhez szükséges tájékoztató források felsorolásától kezdve egészen a gyarapítás módjáig. A gyakorlatban alkalmazott gyarapítási módszereket először az 1982. június 30-án datált kézirat ismerteti. Benkő Csabáné a Zenemű- és Hangtár könyvállományát elemző írásában leszögezte, hogy a dokumentumok gyűjtésénél a fonotéka funkciójából indultak ki, és a beszerzésnél alapelveként követték a nemhagyományos dokumentumok és a könyvállomány összhangját. A gyűjtés formájánál az együttműködési területek közötti kooperációt is újra kiemelte. A könyvek gyűjtésénél minden esetben figyelembe vették az Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtára hungarika anyagát is, és a megyei könyvtár részére leosztott kötelezpéldány-szolgáltatás dokumentumtípusait is. Az idegen nyelvű zenei szakirodalmat teljességre törekvően a Gorkij Könyvtár Zeneműtára gyűjtötte. A zenei forrásmunkák közül a várostörténeti sorozatokat a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteménye szerezte be. A miskolci gyűjtemény az 1980-as években igyekezett megfelelni közművelődési funkciójának, ezért ebben a feladatában a fenti intézmények szakmai iránymutatásai meghatározóak voltak számára. Az idegen nyelvű zenei kézikönyvek gyarapodásának mértéke – a 80-as évek végéig – megegyezett a részleg típusának megfelelő gyűjtési követelményekkel.

A könyvek beszerzésénél fontos szempont volt a példányszám meghatározása és azok elirányításának módja: a kölcsönözhető könyvek esetében általában 5, a kézi könyvtárba 1, a központi zárt raktárba 1 példányt vásároltak.

A Zeneműtár kézi- és kölcsönző könyvállományának elemzését a részleg vezetője 1982 júniusában végezte el. A dokumentum szerint a kézikönyvtár körülbelül 1155 db kötetet tartalmazott, melynek közel fele idegennyelvű irodalom volt. Az állománya felölelte az ETO 0-9 osztályának zene és társzművészetek kiadványait, a zeneszerzők és előadóművészek élettrajzi kötetait, valamint az Opera libretto sorozat füzetait is. A szerzeményezés során nagy gondot okozott a magyar nyelvű zenetudományi szakirodalom beszerzése. A külföldön megjelent zenei szakkönyvek magyar nyelvű fordításai gyakran éveket késtek. Az Association Internationale des Bibliothèques, Archives et Centres de Documentation Musicaux, a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége (a továbbiakban AIBM) magyar nemzeti csoportja évről évre szorgalmazta a legfontosabb szakkönyvek lefordítását. A retrospektív kötetek beszerzése kizárólag a zenei antikváriumok kínálatától függött. Az 1960-as évek hiányzó magyar nyelvű tanulmánykötetait elsősorban innen vásárolták. A kölcsönözhető zenei szakirodalom esetében inkább a féleség jelentett nehézséget, ugyanis e témában a könyvpiac kínálata meglehetősen szerény volt. Az Állami Könyvtárellátó Vállalat rendelőjegyzéke esetenként csak 1-2 zenei szakkönyvet kínált. Előfordult, hogy az eredeti és a fordításban megjelent mű copyrightja között akár 10 év is eltelt. Az írás végén így

²⁹ A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Zenemű- és Hangtár ügyrendje. Miskolc, 1978. Kézirat

összegezte a részlegvezető a tíz éves tapasztalatait: „[...] más nagyobb gyűjtemény anyagával is összehasonlítva jónak és gazdagnak ítélem meg főleg a kézikönyv-állományunkat, s aránytalanul hiányosnak a kölcsönző állományt. Hiányolom, hogy a tájékoztató könyvtáros kollégák e területre vonatkoztatva nem ismerik, és nem ajánlják eléggé a könyveket.”³⁰ A vásárlás előkészítése kollektív tevékenység volt. Az idegen nyelvű szakirodalom figyelését, kijelölését és rendelését, azaz identifikálását a speciális ismeretek miatt a zenei részlegvezető és a zenei feldolgozó végezte. Az arányok megtartásáért és az egyedi megrendelésekért a részlegvezető az oktatási intézmények tanszacos tanárainak javaslataira is támaszkodott. A magyar nyelvű szakirodalom figyelése és a *deziderata* katalógus gondozása már a szaktájékoztató feladatkörébe tartozott. Az olvasók igényeit, nemcsak a zenei vonatkozásúakat, hanem a műszaki témájúakat is a részleg minden munkatársának kötelessége volt regisztrálni.

A beszerzés elsősorban Budapest jelentős zeneműboltjaiban és zenei antikváriumokban történt. Az egyik a legendás hírű Rózsavölgyi Zeneműbolt volt, amely a hetvenes években a külföldön idegen nyelven megjelent zenei dokumentumokat forgalmazhatta. Az üzlet rendelkezett valutakerettel, ezért az ország zenei könyvtárainak elsődleges beszerzési forrása volt. A Zeneműbolt vezetője, Hutyra Albin 1982-ben, a Zenei Szekció meghívására „A Rózsavölgyi Zeneműbolt és a zenei könyvtárak kapcsolatának lehetőségei” címmel tartott előadást. A másik nevezetes üzlet a Kodály Zoltán Zenei Antikvárium volt, vezetője Várhelyi Márton, aki a szekció első Miskolcon megtartott vándorgyűlésének egyik szakelőadója volt. A szerzeményezésnél folyamatosan figyelték a külföldi szakfolyóiratok újonnan megjelenő kínálatát. A ,80-as évek eredményes gyarapító tevékenységét sajnálatos módon a visszaesés évei követték, amely kihatott az ezredforduló éveire is. 2007-től kezdve folyamatosan csökkent az időszaki kiadványok gyarapítására fordítható összeg.

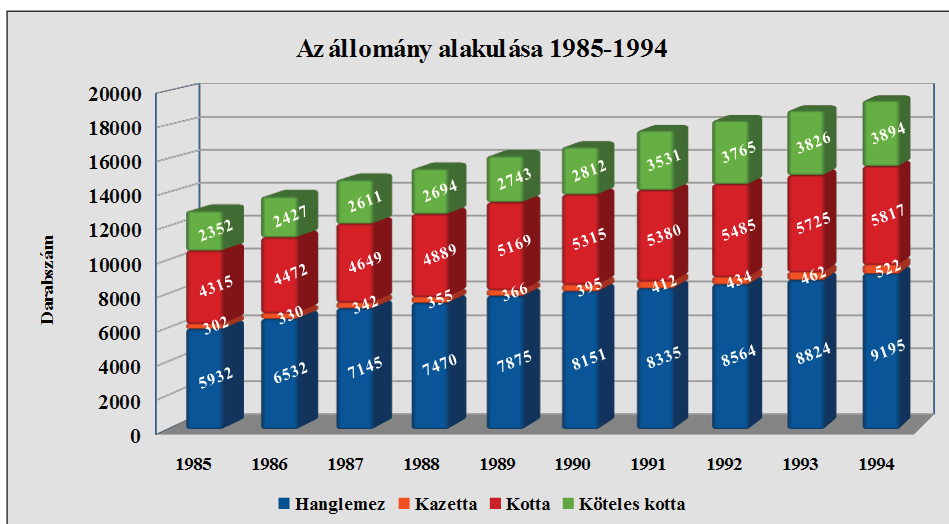
2011-től a Zenemű- és Hangtárban megszűntek a külföldi zenei folyóiratok. Az intézmény elveszítette gazdasági önállóságát, a szerzeményezés nehézkessé vált, jelentősen csökkent az állománygyarapításra fordítható forrás. A könyvtár megrendelése az időszaki kiadványok közül csak a legszükségesebb napilapokra korlátozódtak. A forráshiány súlyosan érintette a Zenemű- és Hangtárat is. A zenei dokumentumok közül csak a magyar nyelvű könyvállomány növekedett, az is Országos Dokumentum-ellátó Rendszer (a továbbiakban ODR) támogatással. A többi dokumentumtípus gyarapítása ebben az időben ajándékozás útján történt a miskolci zenei intézmények, magánszemélyek és kottakiadók jóvoltából.

A **hangfelvételek** beszerzése változatos feladat elé állította a gyűjtemény vezetőjét. Az igényes gyarapító számos forrás felkutatása után választotta ki a beszerzésre érdemes dokumentumokat. A magyar kiadású hanglemezek beszerzése az alábbi források alapján történt: az 1970-es években a „Magyar Zenei Bibliográfia” (később Magyar Nemzeti Bibliográfia), a „Hanglemezek a közművelődési könyvtárakban”, „Zeneművek ajánló alapjegyzéke”³¹ című kiadványok alapján történt. Az MKE Zenei Szekciójának szorgalmazására a Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1975-ben új központi szolgáltatást indított. Az Új Könyvek kiadványcsalád újabb taggal bővült, az Új Hanglemezek füzetekkel. 1982-ben az Állami Gorkij Könyvtár vette át a KMK-tól ezt a feladatot, és Gócza Gyuláné szerkesztésében Új Hangfelvé-

³⁰ Benkő Csabáné: A Zenemű- és Hangtár könyvállományáról. Miskolc, 1982. Kézirat

³¹ Skaliczki Józsefné: Zeneművek ajánló alapjegyzéke. Szeged, 1974.

telek címmel jelentek meg havonta az állománygyarapítási tanácsadó füzetek. A kiadvány „tartalmazza a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat által kiadott, Magyarországon kereskedelmi forgalomba kerülő valamennyi komolyzenei, prózai, népzenei és jazz hangfelvételt, hanglemezeket, kazettákat, és újabban kompakt lemezeket is. külföldi felvételekből pedig azokat, amelyek kellő számban hozhatók be az országba.”³² A szélesebb választék biztosítása érdekében célszerű volt a külföldi kiadói katalógusok tanulmányozása. Különösen az 1980-as évek közepétől váltak elérhetővé a nyugati kiadók hanglemez-katalógusai, például a Decca, EMI, DGG is. A volt szocialista országokban kiadott lemezeket Budapesten az NDK Kulturális Centruma, a Cseh és a Lengyel Kulturális Központ, valamint a Szovjet Kultúra Házán keresztül szerezték be. A könyvtár vezetése alkalmanként lehetőséget adott a miskolci és a budapesti zeneműboltokban történő személyes leválogatásra. 1998 után az ismert budapesti üzletek mellett Miskolcon is nyíltak zenei szaküzletek, ez főleg a CD-lemezek

és a CD-ROM-ok gyarapítását könnyítette meg. Ilyen volt az Olasz és Társa Hangszerbolt, a Dum-Dum lemezbolt Carmen-hálózat üzlete és a Lira és Lant bolthálózat miskolci egysége. A ,90-es évek közepétől jelentős olvasói igény mutatkozott a rock zene különböző válfajai iránt. Ekkor szerezték be az olyan zenei stílusokat tartalmazó hangfelvételeket, mint például a progresszív rock vagy a pszichedelikus zene meghatározó képviselőinek műveit: Jethro Tull, Yes, Genesis, King Crimson, After Crying.

A Zenemű- és Hangtárban az 1976-77. évben indult meg a helyismereti gyűjtő, tájékoztató és szolgáltató tevékenység, mely hangarchiválással és a helytörténeti előadások helyszíni felvételeinek rögzítésével történt. Gyarapításukat a Magyar Rádió, valamint a Borsodi Rádió felvételeinek rögzítésével is végezték. A technikus feladata volt a rádiófelvételek rögzítése, másolása és vágása. A korabeli technikai feltételekkel rögzített helyismereti felvételek ma már használhatatlanok. Az egykor értékes

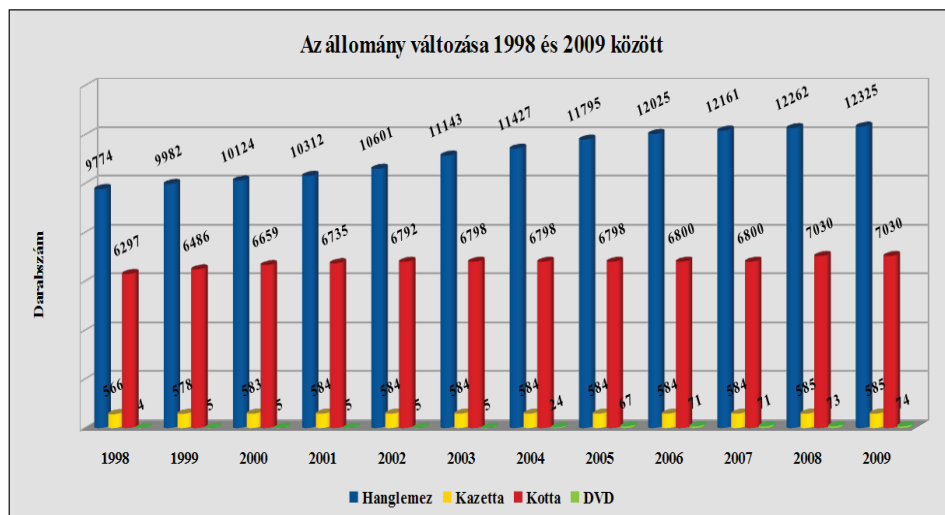
³² Góczy Gyuláné: A zenei dokumentumok központi feldolgozása. In: A MKE Zenei Szekciójának húsz éve. Budapest, Magyar Könyvtárosok Egyesülete – Országos Idegennyelvű Könyvtár, 1990. 40. p.

zenei műsorokat tartalmazó magnószalagokat leselejtezték, s ma már egyetlen darab sincs a részleg állományában.

Az 1990-es években kialakított vásárlási módszer megbízható módon működött az ezredfordulóig. 1993-tól már szinte csak CD-lemezeket vásároltak, majd 2004 után kezdődött meg a zenei DVD beszerzése. A Zenemű- és Hangtár éves gyarapítási összege 2000 után csak a zenei hangfelvételek beszerzését fedezte a kották vásárlása ebben az időben szinte megállt.

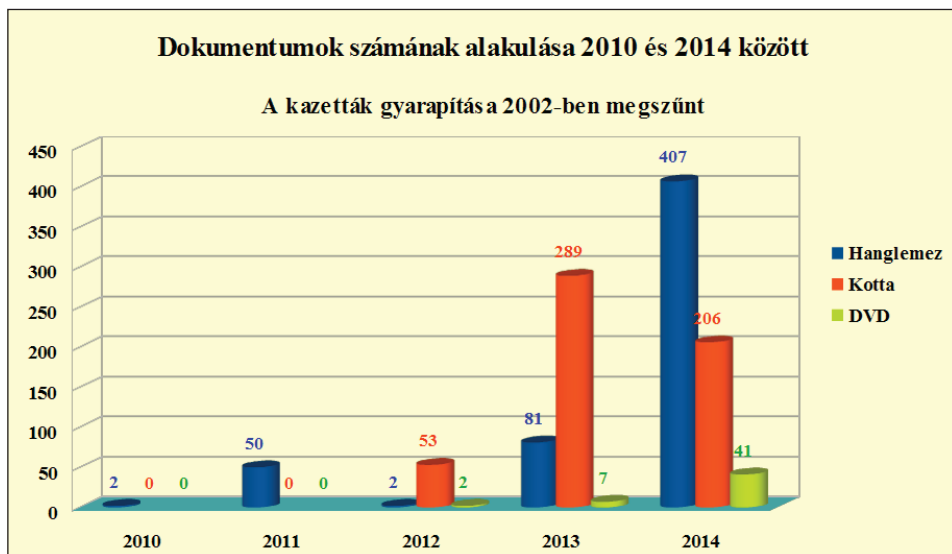
A részleg állománya 2002-ben a miskolci Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium jóvoltából 195 db LP hanglemezzel gyarapodott, 2005-ben az AIBM-tagság jogán,

külföldi zenei könyvtárak adományából több száz zenei CD-felvételt kapott. Újfeladatként jelentkezett a megyei könyvtárban 2007-től az LP-hanglemezekről levő felvételek digitalizálásának előkészítése. Néhány változatot a feladatra szakosodott cégek bemutatnak, de az intézmény forráshiánya miatt már nem került sor a munka folytatására. A Zeneműtár állományából a részleg munkatársai legfontosabbnak a Miskolci Új Zenei Műhely hanganyagának digitalizálását tartották, s ez folyamatosan megjelent a 2000-es évek munkatervében. A hangszalagon rögzített pótolhatatlan felvételek nagy része sajnos ma már használhatatlan. A még jó állapotban lévő szalagok (az 1977–1983 és az 1985–1987 közötti évek) digitalizálása sürgető feladat volna. A Zeneműtár állomány-nyilvántartásában 2009-ben változást történt, megszűnt a manuális naplós nyilvántartás, felváltotta a Corvina integrált könyvtári rendszer szerzeményezési és állomány-nyilvántartási modulja. Ezután centralizálódott a zenei dokumentumok érkeztetése, állományba vétele, szerelése, mert a munkákat a Feldolgozó Osztály végezte. A nyomtatott kották és a hangfelvételek feltárását a Corvinában továbbra is a Zeneműtár munkatársai végezték. A másik változás kedvezően érintette a 2013-ban Zenemű- és Média-tár vásárlási keretét az elmúlt évtizedhez képest, újból lehetőség nyílt a kották, összkiadások hiányzó kötetének beszerzésére.

2013-tól a Zenemű- és Médiatár a hagyományos dokumentumok többségét az intézmény közbeszerzésre vonatkozó kötelezettségnek megfelelően a Könyvtárellátó Vállalattól rendelheti. A nyomtatott zeneműveket és a Könyvtárellátónál nem kapható zenei CD-ket és DVD-ket egyedileg, a miskolci könyvesboltokból szerezhetik be.

A 2014. évi statisztikai adatok szerint a Zenemű- és Médiatár kölcsönözhető állományában 12 844 db kotta, 3565 db zenei CD/DVD, 2740 db DVD (film) található. A kézikönyvtár 2198 db dokumentumot tartalmaz, a kölcsönözhető könyvek száma 1701 db. A Zenemű- és Médiatár állománya 2014. évi statisztikai adatai alapján 23.048 dokumentumból állt.

3.1.3 A gyűjtemény feltárása, katalógusok

A miskolci megyei könyvtárban a zenei könyvek és folyóiratok feldolgozását a könyvtár Feldolgozó Osztálya végezte.

A nemhagyományos dokumentumok – a kották és hanglemezek – feltárásánál nem lehetett a könyvek leírására vonatkozó szabályból kiindulni. A leírás mélységét ezen kívül számos körülmény is meghatározta. Az intézmény típusa, ezen belül a részleg nagysága, a település zeneoktatási lehetőségei és olvasóinak összetétele is.

A közművelődési könyvtárak zenei feldolgozói az 1970. március 11-én megalakult Magyar Könyvtárosok Egyesületének Zenei Szekciójának szakmai útmutatásaira támaszkodhattak, amely „[...] első pillanatától fogva egyik legfontosabb feladatának tekintette a kották és a hanglemezek szakszerű katalogizálásának megoldását, amelyet nehezített, hogy a hazai könyvtári szakirodalom fölöttébb szegényes volt.”³³ A feldolgozók számára egyedüli forrás volt a Magyar Nemzeti Bibliográfia 1970-től önállóan megjelenő negyedéves melléklete, a Magyar Zeneművek Bibliográfiája.

³³ Vavrincez Veronika: A zeneművek feldolgozása. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970-1980. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár – Könyvtártudományi Módszertan Központ, 1981. 47. p.

A Zeneműtár a hanglemezek bibliográfiai leírását 1972-ben az új könyvtárépületbe költözés után kezdte el. Ezt megelőzően 1971. május 12-i keltezéssel a megyei könyvtár zenei munkatársa elkészítette a létesítendő Zeneműtár szervezési és működtetési tervezetét. Ebben meghatározta a gyűjtőkört, a feltárás mélységét, a katalógushálózat tervét. Már ekkor határozott döntés született az Flexibilis Zenei Osztályozási rendszer (továbbiakban: FZO) alkalmazásáról. A részleg működésével kapcsolatos, 1974. március 21-én datált kézirat szerint a Feldolgozó Osztály egy főfoglalkozású munkatársa – a hangtár nem rendelkezett önálló feldolgozó munkatárssal – 1972. november 1-jétől végzi a hanglemezek leírását³⁴.

Gyimesi Ferenc Veszprémben az audiovizuális bizottság és a Zenei Szekció közös ülésén

A feldolgozó feladata volt, hogy a hanglemezekről egyszerű, de olyan leírást készítsen, amely zenei szempontból is elősegítheti az információk helyes rögzítését. „A közművelődési könyvtárak zenei részlegei” címmel 1972-ben megjelent adattár szerint a megyei könyvtár állományában 600 darab hanglemez volt. A központi analógiaák felhasználásával és a helyi igényeknek megfelelően 1973. március 1-ig készült el a 600 db lemez bibliográfiai adatainak rögzítése, melyhez közel 3000 katalóguscédula tartozott. A cédulák sokszorosítása után a feldolgozó elkezdte a tartalmi feltárást, a szakozást, amelyet a részlegvezetővel közösen határoztak meg. Döntésüket befolyásolta, hogy Gyimesi Ferenc elsőként alkalmazta az Állami Gorkij Könyvtár Zeneműtárában a FZO-t. A gyakorlatban Góczy Gyuláné, a Gorkij Könyvtár munkatársa tanította be a miskolci feldolgozó könyvtárost. A Zenei Szekció az országos gyakorlat egységesítése érdekében 1971-ben két alkalommal zenei könyvtárosi tanfolyamot szervezett,

³⁴ Benkő Csabáné: A Zenemű- és Hangtár munkaköri leírása. Miskolc, 1974. Kézirat

melynek témája a zeneművek és hangfelvételek feldolgozása volt, majd 1972. február 15-én másfél éves tanfolyamot indított. Az 1972/73-ban megrendezett Fonotéka tanfolyamon az ország első szakképzett zenei könyvtárosai kaptak oklevelet. Az első tanfolyamot a gyűjtemény vezetője is elvégezte, aki a szekciónak megalakulása óta vezetősségi tagja volt.

Az 1975-ös ügyrend szerint a zenei leíró a Feldolgozó Osztály szervezeti keretébe tartozott. Feladata „[...] A beérkező **hanglemezekről és kottákról** címléírás készítése. A hanglemezek és kották könyvtári osztályozása. A zeneművek katalógusainak szerkesztése és gondozása.”³⁵ A munkában lényeges áttörést az 1975-ös év jelentett, amikor a KMK elindította az Új Hanglemezek, majd Új Hangfelvételek tanácsadó füzetait, melyben „[...] a közművelődési zenei gyűjtemények gyűjtőkörébe eső valamennyi hazai hanglemez szakjelzettel ellátott címléírása is szerepelt, amit a részlegek katalóguscédula formájában is megrendelhettek. A szolgáltatás 1976. harmadik negyedétől kezdve kiterjedt a zeneműboltokban kapható külföldi hanglemezek válogatott anyagára is [...]”³⁶ Az Új kották jegyzékintát közölt, azonban a könyvtárak a katalóguscédula-rendeléssel nem élhettek, ezért a cédulák gépelése és sokszorosí-

Az MKE-KMK fonotéka tanfolyamon 1972/73 tanévben végzetek csoportképe

tása is a Zeneműtárra hárult. Ettől kezdve a kották katalogizálása szakszerűbbé vált. 1976. január 1-jétől a feldolgozói munkakör a Zenemű- és Hangtár szervezeti keretébe került. A hanglemezállomány folyamatos és visszamenőleges feldolgozását az új munkatársra, Kovásznainé Veréb Ágnesre bízta, aki ekkor még nem rendelkezett a munkakörhöz előírt végzettséggel.

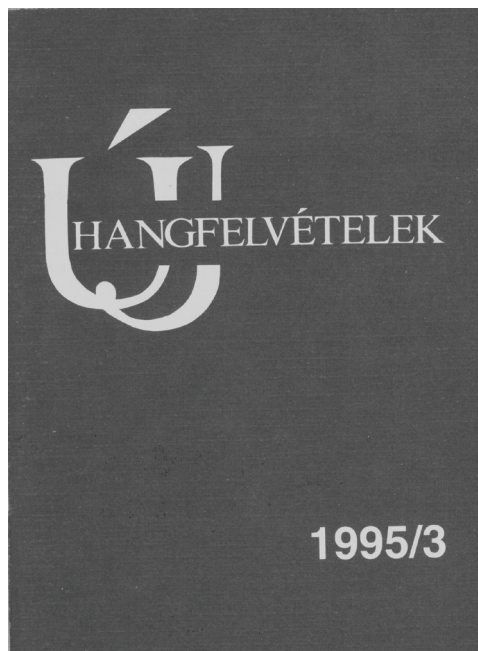
³⁵ II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár ügyrendje. Miskolc, 1975. Kézirat

³⁶ Vavrincez Veronika: A zeneművek feldolgozása. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970-1980. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár – Könyvtártudományi Módszertan Központ, 1981. 48. p.

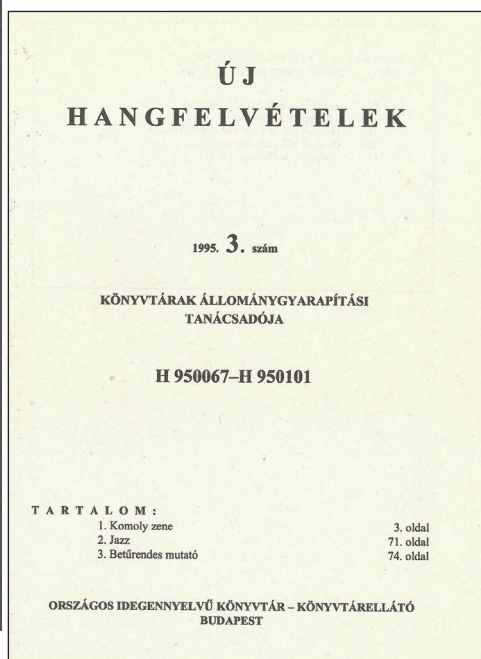

A „Hanglemezállomány feldolgozási rendje” című 1976. szeptember 3-án keltezett kézirat szerint a hangfelvételek feldolgozását csak a kottaállomány revíziója és feldolgozása után kezdheti meg.³⁷ A valóságban a hanglemezek bibliográfiai leírása 1977. május 7-től, Kovásznainé hosszabb távolléte miatt az éppen belépő új, könyvtárosi végzettséggel szintén nem rendelkező munkatárs feladatai közé került. A feldolgozói munkakörben ettől kezdve számtalan, könyvtárosi ismeretekkel nem rendelkező munkatárs dolgozott, akiknek gyakori cserélődése meglehetősen hátráltatta a teljes hanglemezállomány naprakész feltárását.

Az 1980-as évektől a magyar felvételek vonatkozásában az új hangfelvételek központi feldolgozása teljességre törekvő volt. A Zeneműtár az Állami Könyvtárellátó

ÚJ HANGFELVÉTELEK
rendelőjegyzék füzet

Belső címlap

Vállalaton keresztül beszerzett lemezekhez minden esetben katalóguscédulát is vásárolt. Ettől kezdve a feldolgozónak már nem kellett egyedi leírásokat készítenie, csupán a megfelelő besorolási adatok kiválasztása, kijelölése után a katalóguscédulát a megfelelő katalógusba beszerkeszteni. A hangfelvételek katalógusának szerkesztése a helyi sajátosságok figyelembe vételével történt.

A helytörténeti vonatkozású felvételeket kiegészítették a földrajzi alosztás számával. A központi megrendelésekhez járó katalóguscédula-kollekcióból a fennmaradt főlös példányokat a megye nagyobb könyvtárainak tovább adták, például Leninvárosnak (ma Tiszaújváros). A beszerzett hanglemezállomány mintegy 60%-át adta a központi leirással érkezett dokumentum, a többit egyedileg dolgozták fel, mely lé-

³⁷ A Zenemű- és Hangtár hanglemezállományának feldolgozási rendje. Miskolc, 1976. Kézirat

nyegesen hosszabb időt vett igénybe. Az egyedi vásárlások alkalmával, szaküzletben beszerzett, elsősorban külföldi hangfelvételek bibliográfiai leírása szakemberhiány miatt nagyon lassan haladt. A lemezek formai feltárásához további segítséget jelentett Varga Ildikó 1980-ban kiadott munkája, „A hangfelvételek bibliográfiai leírása” című útmutató is. Az 1989. október 1-jén hatályba lépő MSZ 3424/9-88, a „Hangdokumentumok leírásának szabványa” megszüntette a korábbi évekre jellemző bizonytalanságokat.

A hangfelvételek és kották bibliográfiai leírásának szabványosításait követték a besorolási szabványok – az Egységes Besorolási Adat (EBA) –, amelyek egységesítették a katalógusszerkesztést is. A kottaköteles állomány fogadásával, feldolgozásával és kölcsönzési rendjével kapcsolatos feladatokat az 1995-ben keletkezett házi szabályzat foglalta össze. A hangfelvételek hagyományos módon megkezdett katalógizálása 1993-ban elektronikus környezetben folytatódott.

A Zeneműtár kottaállománya az 1974. évi állomány nyilvántartása szerint 1899 db kötetből állt. A zeneművek leírását megkönnyítő könyvtári szakirodalom ekkor már a közművelődési zenei intézmények számára is evidencia volt. A kották hozzáférését úgy biztosították a kölcsönzés számára, hogy azokról minimális adatokat közöltek. A törekvés ellenére a zeneművek szakszerű katalógizálásához csak 1976-ban kezdtek hozzá, amikor a részleg egy fő zenei feldolgozó könyvtárosi státusszal bővült (Kovásnainé Veréb Ágnes) és ekkortól megkezdődhetett a kottaállomány teljes revíziója, amely az év végére lezárult. A munkakörrel egyidejűleg az olvasói térből felkerült a feldolgozás a könyvtár 3. emeletén kialakított munkaszobába, amely egyben raktárként is funkcionált. A zenei feldolgozó munkában a részleg minden munkatársa részt vett. A kottaállomány feldolgozásának rendjéről 1976. szeptember 3-án készült feljegyzés szerint azokat a zeneműveket dolgozták fel elsődlegesen, amelyek hangfelvételét már leírták. Az összkiadások feltárása prioritást élvezett.

A magyar kiadású zeneművek leírását felgyorsította az Új Kották állománygyarapító füzetekben megjelent bibliográfiai leírások és szakjelzetek átvétele, viszont lassította a feldolgozás tempóját a katalóguscédulák egyedi gépelése, sokszorosítása. 1977. április végéig a rendelkezésre álló statisztikai adatok szerint 2243 db zenemű cíMLEÍRÁSA készült el. 1978-tól a részleg kotta kötelespéldányokban részesült, a nagy mennyiségben beáramló kották száma növelte a feldolgozatlanságot. A katalógizáló munkáját az 1980-as évek közepétől szabályozta a Bibliográfiai Leírás: Kották MSZ 3424/7-84 számú 1985. július 1-jén hatályba lépő szabvány.

1981 és 1988 között szünetelt a kötelespéldányos kották feldolgozása, ekkor csak azokat az alaplátványokat tartalmazó köteteket dolgozták fel, amelyeket az olvasók kerestek. A kották számítógépes feltárásának szándéka 1989-től folyamatosan napirenden volt. Benkő Csabáné 1994. január 1-jétől nyugdíjba ment, Kiss Csaba szaktájékoztató pedig elhagyta a könyvtárosi pályát, pedagógus lévén a továbbiakban a tanítást választotta. A részleg szakmai irányítását ezután Kovásnainé Veréb Ágnes megbízott vezető látta el. A két személyi változás érintette a részleg katalógizáló tevékenységét is, hiszen a kieső munkatársak helyett belépő újak nem rendelkeztek szakképesítéssel. Ezen kívül az olvasószolgálati munka mellett e szakértelmet igénylő feladat háttérbe szorult. A személyi változások következményeként az új belépő munkatárs Madaras Sándor lett, aki programozói végzettséggel rendelkezett, s így a Zeneműtár számítógépesítése újra napirendre került. 1993 őszén Madaras Sándor

kidolgozta a kották és a hangfelvételek adatbevitelét, kölcsönzését és az olvasók nyilvántartását kezelő Audio elnevezésű adatbázist. Az UNESCO által kifejlesztett, ingyenes hozzáférésű Micro-ISIS program segítségével megalkotott rendszer az akkori hazai könyvtári gyakorlatban a legelterjedtebb volt. A Zeneműtár szolgáltatásának színvonala az Audio adatbázis feltöltésével, majd kölcsönző moduljának alkalmazásával korszerűbbé vált. A kották digitális feldolgozása ugyan ebben az időben elkezdődött, de ténylegesen csak a 2004-ben beszerzett Corvina integrált könyvtári rendszerben folytatódott. Az elektronikus feldolgozásban további változást a TextLib könyvtári rendszer 1999-ben történt bevezetése jelentett. A Zeneműtár feldolgozó-munkája során igyekezett a kor kínálta lehetőségeket megragadni. 1998-ban a megyei könyvtárban a hagyományos katalogizálást a gépi váltotta fel. A részleg 1999. évi munkatervében újra felmerült a zenei dokumentumok számítógépes feldolgozásának folytatása: „A TextLib integrált könyvtári rendszerben a kották, és a hangfelvételek adatainak bevitelével még egyetlen könyvtár sem foglalkozott, így a Zeneműtárnak nagy feladatok elé kell néznie a munka megkezdésével. Nagyon pontos feldolgozási munkatervet, szabályzatot kell készíteni az 1999-es év elején.”³⁸ A Zeneműtár szándékai szerint a TextLib programba a zenei dokumentumok közül elsőként a kották feldolgozását tervezték. A majdani munkában elsőbbséget tulajdonítottak a kölcsönözhető kották állományának, mely ekkor 6486 egyedileg beszerzett zeneműből állt, valamint feltárára várt a 4295 kötetes köteles kotta állományegység. A szép tervek ellenére mégsem a zeneművekkel kezdték el a számítógépes feltárást. A technikai eszközök hiánya miatt, mivel a Zeneműtár ekkor 1 számítógéppel rendelkezett, a feldolgozó munkát csak 11 óráig, a könyvtár nyitásaig tudták végezni. A teljes nyitva tartás miatt a belső munkákra biztosított napi 3 óra nem volt elegendő. 2001. szeptember 1-jével végül a CD-lemezek adatrögzítésével kezdték meg a lemezek feldolgozását. Az LP-lemezek leírását nem tervezték. A számítógépes adatbevitel fontos szempontja volt a tárgyszójegyzék elkészítése. A CD-lemezek bevitele a 2005-től belépő új zenei feldolgozónak köszönhetően fellendült. A részleg két munkatársa azzal könnyítette meg a munkáját, hogy a más könyvtár állományában meglévő adatokat egyszerűen átemelte a könyvtár adatbázisába. A zenei feldolgozónak így csak a részleg saját példányadatait kellett a leíráshoz hozzárendelni. A kötelespéldányként kapott kórusművek lapkottáit is katalogizálták, melyek feltárást 2009-ben befejezték. A hangfelvételek és a kották katalogizálása a Corvina bevezetése után is maradt a Zeneműtárban. A hagyományos dokumentumok és a hangfelvételek pontos visszakereshetőségét 2005-től a tárgyszavas osztályozási rendszer biztosítja, de a kották szolgáltatásához továbbra is az FZO-szakrendet alkalmazzák.

Katalógusok

A Zeneműtár funkcióinak számbavétele és mérlegelése után elkezdték a katalógusok felállítását.

A nyitás évében, 1974-ben a részleg az addig elkészült katalóguscédulák „utólagos” szakozása miatt szakkatalógussal még nem, de szerző- és cím, valamint

³⁸ A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár munkaterve. Miskolc, 1999. Kézirat

gyártásiszám katalógusokkal már rendelkezett. A zenei könyvek és folyóiratok katalógizálása központilag a Feldolgozó osztályon történt. A nemhagyományos dokumentumok katalógusszerkesztési munkáját kezdetben szintén a Feldolgozó Osztály végezte, azonban 1980 után véglegesen a szakrészleg feladatává vált. 1983 márciusában elkészült a hanglemezek katalógizálásának házirendje. Az új szabványok megjelenése indokolta az 1984-ben elkészült módosítást, valamint az év júniusában megfogalmazták a kották katalógizálásának házirendjét. A katalógusok felállítását minden esetben megelőzte az állományok teljes körű revíziója. Az 1980-ban befejezett állomány-ellenőrzés megelőzte az új bibliográfiai leírás bevezetését, valamint előkészítette az integrált katalógus felállítását. A tervezett katalógus funkciója az elképzelések szerint az volt, hogy az adott mű hangfelvételen és kottában egy helyen váljon visszakereshetővé. Az 1980. december 31-i adatok szerint a hangfelvételek esetén 40 db fiók (1 fiók = 1800 db cédula), kottánál 2 db fiók, mely 2796 db cédula revízióját jelentette, valamint a helyismereti hangfelvétel 586 db céduláját érintette. Az ellenőrzésen túl ebben az évben a katalógusokba 35.826 db cédulát szerkesztettek be.

A Zeneműtár hagyományos cédulakatalógusait 1994 után már nem fejlesztették, de a tájékoztató munkában továbbra is elengedhetetlen segédeszköznek bizonyult. 2010-től a könyvtár cédulakatalógusát lezárták. A Zeneműtár állományáról ekkortól a Corvina integrált könyvtári rendszer keresőmodulja, az On-line Public Access Catalogue (a továbbiakban OPAC) nyújt tájékoztatást.

A zene iránt érdeklődőket 1975-2010 között az alábbi katalógusok tájékoztatták:

Alapkatalógusok

Hanglemezek, kazetták, magnószalagok, CD-k (hangfelvételek) katalógusai:

- Szolgálati: Gyártási szám (lemezeknél a gyarapítás eszköze)
- Helyrajzi-raktári
- Helyismereti helyrajzi-raktári

Hangfelvételek olvasói analitikus katalógusai:

- Zenei betűrendes: Szerzői cím- és szövegkezdeti, tárgyszó kiemelések
- Irodalmi betűrendes: Szerzői-, cím keresz
- Előadói betűrendes: Zenei és irodalmi együtt
- Sorozati betűrendes: Zenei és irodalmi együtt

Szakkatalógus:

- Zeneművek: FZO (Flexibilis Zenei Osztályozási Rendszer)
- Irodalmi művek: ETO (Egyetemes Tizedes Osztályozás Rendszer)
- Helyismereti (földrajzi) szakkatalógus

Kották:

- Szolgálati: Leltári számok szerinti raktári

Kották olvasói katalógusai:

- Szerzői- és cím betűrendes keresz, tárgyszó kiemelések
- Sorozati betűrendes
- Szakkatalógus FZO szerinti

További katalógusok:

- Műelemző: Szerzői betűrendes, tárgyszó kiemelés, analitikus építését 1999-től nem folytatták, mert ennek alapjául szolgáló Filharmóniai füzetek és a Hét zeneműve kiadvány megszűnt.
- Deziderata katalógus: Könyvek, hanglemezek és kották állománygyarapítási eszköze.

3.2 Szolgáltatásmenedzsment*3.2.1 A szolgáltatás kialakítása*

Az 1972-es „Szakmai irányelvek” a zenei részlegeket a közművelődési könyvtár szervezeti egységei közé sorolták be. A miskolci megyei könyvtár, mint „A” típusú, közművelődési intézmény feladatrendszerében a felsőfokú általános könyvtári ellátást nyújtó zeneműtár működési feltételeit kellett megteremtenie. A részleg alapvető feladatai voltak a helyben hallgatás az olvasás és a kutatás biztosítása, a hangfelvételek átmásolása, a tájékoztatás és a könyvtárközi kölcsönzés.

A megyei könyvtár új épületében a speciális olvasói igényeknek megfelelő feltételek már rendelkezésre álltak, így nem volt akadálya annak, hogy a második emeleti olvasói övezetben részben elkülönítetten, mintegy 100 négyzetméternyi területen, 1974. október 1-jén megnyíljon a Zenemű- és Hangtár, „[...] az ország legkorszerűbb fonotékája, amely külön stúdióval, lehallgató helyekkel várta a zeneértő közönséget.”³⁹ A könyvtár döntéshozói a részleg olvasók által használt tereinek és a kiszolgáló helyeknek az optimális kialakítására törekedtek. Mindezt a szakmai irányelvekkel és fejlesztési koncepciókkal összhangban tették. A Zeneműtár első, 1974-ben készült Tájékoztató füzete szerint a könyvtár minden beiratkozott felnőtt olvasója igénybe vehette a részleg szolgáltatásait a nyitva tartással megegyező időpontban. A 10-14 éves korú olvasók a részükre külön megjelölt időpontban, a gyermekkönyvtárosok közreműködésével hallgathattak zenét. A Zenemű- és Hangtár dokumentumállományát Tájékoztató füzet ismertette az alábbiak szerint:

„A különgyűjtemény a következő hangdokumentumokat foglalja magában: a hanglemeztár, hangszalagtár, a zenemű- és kottatár, a folyóiratok, a kézikönyvtár, a kölcsönözhető zenei szakkönyvek”.⁴⁰ Az olvasói térben a helyben használható kézikönyvtárat és a kölcsönözhető zenei dokumentumokat szabadpolcon az ETO szerint és azon belül szerzői betűrendben helyezték el. A magyar és külföldi folyóiratokat az olvasók a térben elhelyezett tárlókról vehették kézbe. A kottákat az FZO-rendszer szakjelzeiteivel és azon belül szerzői betűrendben tárolták szintén szabadpolcokon. A kotta kötelespéldány-állomány a központi raktárban kapott helyet, ahonnan katalógusok segítségével vehették igénybe az olvasók.

A hanglemezeket az olvasói térből nyíló stúdióban a numerus currens raktározási rendszerben tárolták, tehát a raktározásuk mechanikus volt: A = kislemez, B = nagylemez és 1-től a sorszámozás folyamatos. A hangszalagokat: M = magnószalag, K = kazetta szintén sorszámozták. A zenei szolgáltatás megkezdésének évében a részleg álló-

³⁹ Prókai Margit – Venyigéné Makrányi Margit: Funkcionális terek. Gyűjtemény. Szolgáltatások. In: 60 év a Megyei Könyvtár életéből. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2012. 57. p.

⁴⁰ Benkő Csabáné összeáll.: Zenemű- és Hangtár. Tájékoztató. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1974. p. 1-2.

mánya 2673 db hangfelvételt tartalmazott. A más hasonló adottságokkal rendelkező megyei könyvtárak hanglemezállományával összehasonlítva is jelentős számú dokumentum szolgáltatása nehéz feladatot jelentett a részleg egyetlen szakkönyvtárosa, valamint a technikai munkatársa számára, aki a szolgáltatás mellett a készülékek javítását is ellátta, ezzel biztosítva a zökkenőmentes üzemelést.

Az igényes zenehallgatás biztosítása a stúdióon keresztül történt. A stúdió kezelőasztalába 8 sztereó lemezejátszót, egy kazettás és egy orsós magnetofont szereltek be. Az olvasói térben 16 lehallgatófülkében 8-féle program közül lehetett választani. „a kezelőasztalba beépített 8 sztereó lemezejátszóról, a kazettás és egy orsós magnetofonról [...] közvetítti munkatársunk az olvasói térben lévő 16 hallgatófülkébe a nyolcféle programot. A stúdió felszereléséhez tartozik egy munkaasztal rádióval, lemez-

Műelemző katalógus

játszóval, valamint szalagos és kazettás magnetofonnal. Hozzá tartozik egy flexibilis hangszolgáltató egység is, amely a könyvtár bármely helyiségében felhasználható.”⁴¹

A stúdió és a földszinti előadóterem között kiépített közvetlen technikai kapcsolat lehetővé tette a kétirányú zenei szolgáltatást. Ezzel megoldódott a stúdióból a földszinti előadóteremben zajló előadásokhoz szükséges zenei betétek bejátszása és egyidejűleg az előadást is rögzíteni lehetett.

A nyitvatartási időt a könyvtár vezetése 1974-1979 szeptember között heti 29 órában állapította meg. Az olvasószolgálati feladatok teljesítése mellett az állománygyarapítás, a különféle nyilvántartások vezetése is a részlegvezetőre hárult. A nyitás utáni hónapokban a délutáni szaktájékoztatót a zeneművészeti főiskolai hallgatók alkalmazásával biztosították. A hanglemezek feltárása a feldolgozó osztály egyik szakemberének volt a feladata, aki 1976-tól ezt a munkát a részleg munkatársaként látta el. Az új könyvtárossal bővült Zeneműtárban megkezdődhetett a kották retrospektív feltárása is. 1976. június 1-jével kiemelt feladatként a munkatársak megkezdtek a hanglemezek, kották és a kézikönyvtár revízióját. A létszám bővülésével egyidejűleg a Zeneműtár nyitvatartási ideje is bővült.

A napi 10 órás működéssel a zenei gyűjtemény szervesen illeszkedett a könyvtár többi szolgáltatásainak sorába, azaz megoldódott a részleg heti 40 órás, részben a szombati nyitva tartása is. A kedvező körülmények lehetővé tették, hogy minden hónap második szombatján 5 órában az olvasók rendelkezésére álljon. A főfoglalkozású technikus feladata volt a hangfelvételek rögzítése az összes könyvtári rendezvényről, valamint az intézmény programjainak hangosítása is. A megyei könyvtár szerződést kötött a Magyar Rádió Borsodi Stúdiójával és a Miskolci Nemzeti Színházzal, amelynek értelmében a könyvtár technikusának az adott évben a színház számára meghatározott terjedelemben kísérezet kellett összeállítania.

A Zenemű- és Hangtár látogatottságát a helyben hallgatásra szolgáló kérőlap segítségével mérték. A kérőlapon kiválasztott mű meghallgatása után akár mind a nyolc programba bele lehetett hallgatni. A választás lehetősége hozzájárulhatott másfajta zenék megismeréséhez is, s ez esetleg megváltoztathatta a zenehallgatási szokásokat is. Egy 1975-ben készített felmérés szerint a zenehallgatók száma 8 442 fő volt, a hallgatott művek száma pedig 6. 485. 1976-os évben a zenehallgatók száma [...] 9. 488 fő volt. A hallgatott művek száma 10 089. A nyitást követő év adataihoz viszonyítva a helyben hallgatók száma 12 %, a művek száma 55 %-kal nőtt. Ebből az a legörvendesebb, hogy míg 1975-ben az ötletszerűen „beülők” száma meghaladta a kérőlapos igénylőkét, addig 1976-ban megnőtt a tudatos hallgatók száma.

A könyvtárközi kölcsönzés 1974-től térítésmentes hozzáférést biztosított a könyvtárak közötti dokumentumok cseréjéhez. A zenei gyűjtemény elsősorban kottákat küldött a megye több településére, de a miskolci zeneoktatási intézmények is igényelték e szolgáltatást.

A hangfelvételeket a könyvtárak állományvédelmi okok miatt nem továbbították postai úton. 2005-től emelkedett a könyvtárközi kölcsönzést igénybe vevők száma, általánosabbá vált az internet használata, gördülékenyebben működött a postai szolgáltatás. A könyvtárközi feltételeinek változásai miatt – a postaköltség megfizetését a rendszer az olvasóra hárította – ennek következtében a Zeneműtárban leadott

⁴¹ Benkő Csabáné: A Miskolci megyei Könyvtár részlege bemutatkozik. In: Könyvtáros, 27. évf. 5. sz. (1977), 266. p.

igények 2007-től jelentősen csökkentek. Napjainkban a szolgáltatásért nem kell fizetni, de a megyei és városi könyvtár kölcsönzőpultjánál minden esetben néhány ezer forint letéti díjat kérnek. Ezt az olvasó visszakapja a kért dokumentumok visszaadásakor. A Zeneműtár használói napjainkban kizárólag kottakölcsönzést igényelnek. A város meghatározó zenei, kulturális és oktatási intézményeivel kezdetektől kialakított konstruktív szakmai együttműködés napjainkig is érezteti hatását. A közép- és felsőfokú zeneoktatási intézmények hallgatói tanulmányaikhoz vagy verse-

Országos Filharmónia Műsorfüzet

nyeken való részvételükhöz a kottákat rendszeresen a megyei könyvtár Zenemű- és Hangtárából kölcsönzik. Amennyiben a keresett művet nem találják meg a részleg állományában, akkor az ODR-en keresztül, könyvtárközi kölcsönzés útján kérik. A miskolci könyvtárlátogatóknak a hangfelvételek iránt megnyilvánuló szinte teljes érdektelenségéhez nagyban hozzájárultak a jogszabályi változások is. A hanganyagok másolásával és kölcsönzésével kapcsolatos szerzői jogi problémák miatt az intézmény vezetése a zenei gyűjteményt az értékes kottaállománya nélkül a többi megyei könyvtárhoz hasonlóan szervezeti átalakításra kényszerítene. Újra csak a békéscsabai megyei könyvtár zenei részlegét hozhatjuk fel példának, ahol a többi megyei könyv-

tárhoz hasonlóan csak hanglemezeket gyűjtöttek.

A Zeneműtár szolgáltatását kifogásoló első írás a nyitást követő évben, 1975-ben a Déli Hírlap című helyi lapban jelent meg. A cikk írója a könyvtártól a hanglemez kölcsönzést hiányát kérte számon. Miért nem lehetséges a bakelitlemezeket kölcsönözni? A városi könyvtárban évek óta volt hanglemez kölcsönzés. A megyei könyvtár olvasószolgálatának vezetője, Urszin Sándor válaszában az ország zenei könyvtárosainak tapasztalataira hivatkozott: „A zenei könyvtárosok [...] tudják, hogy a kölcsönzés következtében lemezeik milyen gyorsan mennek tönkre, válnak használhatatlanná.”⁴²

A zenei részleg vezetője is ellenezte a kölcsönzés bevezetését. Véleménye szerint a könyvtár adottságai nem teszik lehetővé a lemezek elvitelét. „Hanglemezeket nem kölcsönzünk, nincs is szándékunkban, a jövőben sem, mindaddig, amíg a beszerzési keret, valamint a raktározási helyiségviszonyok javulása ezt lehetővé nem teszi. Jelenleg a hanglemezeket ugyanis csak egyetlen példányban vásároljuk, főleg anyagi okok miatt. [...] Mivel a zenehallgatók meg az egyéb helyben olvasók száma a zenei részlegben napi 50-60, ezek kölcsönzési igényét nem győznénk példányszámmal, főleg a kurrens művek esetében nem. [...] Ravel Bolero c. művét naponta 6-8-szor kéri lejátszásra [...] vagy, ha az egyetlen példányos német nyelvleckét valakinek kölcsönöznénk, a hozzánk naponta eljáró tanulóinkat hosszabb időre megfosztanánk ettől a lehetőségtől. [...] nem beszélve az állomány rongálódásának következményeiről.”⁴³

Az 1976 őszen a nyitvatartási idő bővítését a könyvtár vezetése a Miskolci Új Zenei Műhely megalakulása után engedélyezte. A Zeneműtár heti 48 órában üzemelt, amely a szombati 8 órás szolgáltatást is magába foglalta. Ekkor a részlegben három könyvtáros, egy technikus és egy technikai munkatárs dolgozott.

A Zenemű- és Hangtárban az 1970-es évek végén megkezdett helyismereti munkához az író tábor helyszíni felvételeinek rögzítését is hozzátartozott. A Tokaji Író táborban elhangzottak felvételére és archiválására először 1974-ben került sor kísérleti jelleggel, de ekkor még nem a könyvtár technikusa rögzítette a hanganyagot. Ettől az évtől kezdve a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár teljességre törekvő, jó minőségű stúdiófelvételeket készített az Író tábor munkájáról. Bár az irodalomtörténeti jelentőségű felvételek közül hiányzik több év (1972, 1973, 1983, 1988 és 1989), így is értékes dokumentumok maradtak fenn a Megyei Könyvtárban. 1977-ben már a könyvtár technikusa rögzítette a hangfelvételeket. A felvételeket a Petőfi Irodalmi Múzeum közreműködésével a 2007-től, kisebb megszakításokkal digitalizálták. Az így megmentett hanganyag fontos forrás lehet a Tokaji Író tábor 1972-1989 közötti történetének feldolgozásához.

A Zeneműtár rendszeresen másolt hangfelvételeket és készített műsorokat az általános iskolák számára. Az olvasószolgálati munka színvonalát további fontos tényezők határozták meg. A szakirodalmi tájékoztatás hagyományos formája az olvasók által feltett referenzs kérdések azonnali megválaszolása volt.

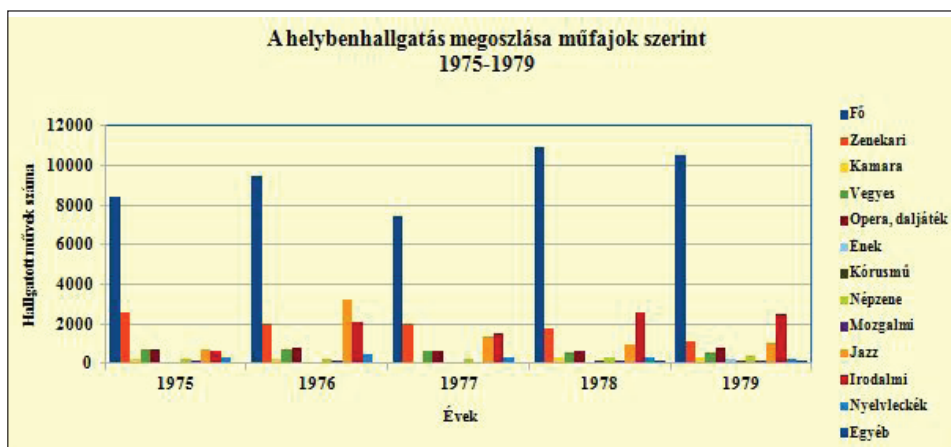
Az irodalomkutatásokban megjelenő témák és további kutatást igénylő kérdések kidolgozása lehetőséget nyújtott ajánló kisbibliográfiák és kiadványok megjelenteté-

⁴² Urszin Sándor: Ahány könyvtár, annyi szokás. In: Déli Hírlap, 7. évf. 59. sz. (1975. márc. 11.), 2. p.

⁴³ Benkő Csabáné: A Miskolci Megyei Könyvtár zenei részlege bemutatkozik. In: Könyvtáros, 27. évf. 5. sz. (1977), 265. p.

sére. A témafigyelések alkalmával hangsúlyt kapott a 20. századi zeneirodalommal kapcsolatos ismeretek összegyűjtése, amely „A fonotéka kortárs zenei sorozat” című bibliográfiai füzetek közreadását tette lehetővé. Az olvasó által választott szakdolgozati téma anyaggyűjtését a szaktájékoztatóval közösen végezték. A megjelent szakdolgozatokból a gyűjtemény számára értékes témával foglalkozó kötet egy példányát beépítették a tájékoztató segédkönyvtár állományába. 1978-ban egy főfoglalkozású felsőfokú zenei végzettségű munkatárs belépésével megoldódott a délutáni olvasószolgálati szaktájékoztatás is.

A nyitás 5. évfordulója alkalmából az 1979-ben rögzített számadatok igazolják a részleg iránt megmutatkozó fokozott érdeklődést. „Az öt év során látogatóink mint-

egy 40 ezer művet hallgattak meg a tizenhat fülkés fonotékánkban [...] A mennyiségi mutatókon túl számunkra izgalmasabb a mit kértek? [...] zenei ismeretterjesztő munkánk tartalmi oldala. Első helyen a zenekari művek, másodikon az irodalmi felvételek, harmadikon a dzsesszfelvételek iránti igény mutatható ki. Ezután az opera, az oratórium [...] örömdetesen megnőtt a népzene [...] egyre több fiatal keresi kórusműveket.”⁴⁴ A csoportos látogatók száma 920 fő volt, a hangfelvételek átmásolásának ideje pedig 417 óra 44 perc volt. A statisztikai kimutatás az egyedi olvasói igényeket összesítette. A technikai eszközök első cseréje 1980-ban a Közművelődési Alaptól kapott támogatásból valósult meg. A stúdió kezelőasztalának átalakításával 8 db lemezjátszó kicserélése történt meg új, jobb minőségű készülékekre. Ezek beépítése 8 db erősítővel együtt történt, mellyel egyidejűleg a pult régi automatikájának átépítésére is sor került. A teljes 8 program üzemeltetése biztosabbá vált, a szolgáltatás hangminősége jelentősen javult. A stúdió kezelőasztalának átalakításakor a készülékek összetétele is megváltozott. A korábbi 1 db orsós magnó és 2 db kazettás magnó helyett 2 db orsóst és 1 db kazettást építettek be. Ezt a változtatást a hangtár gyarapodása és a helyismereti hangarchívum létrejötte indokolta.

A részleg vezetőjét az 1980-as évek elejétől kezdve foglalkoztatta, a „tisza zenei részleg” kialakításának gondolata. A nyitástól adva volt a gyerekek mese-zenehallga-

⁴⁴ Benkő Csabáné: Ötvenes a Zenemű- és Hangtár. In: Észak-Magyarország, 34. évf. 238. sz. (1979. okt. 8.), 4. p.

tó sokaságának gondos kiszolgálása, a nyelvet tanuló felnőttek és a zenét hallgató főiskolások, valamint a spontán érdeklődő olvasó-hallgatók jelenléte. Tagadhatatlanul zavaró volt az időnként lármás gyereksereg viselkedése. Ezekben az években a részleg igényes működtetését ez a körülmény negatívan befolyásolta. Évek múltak el lényeges változtatás nélkül.

A Zenemű- és Hangtár olvasói tere a lehallgató-helyekkel 1977-ben

A hazai közművelődési könyvtárak fejlesztési tervében szerepelt a szakosítás bevezetése. 1970-es évek végén Mándy Gábor összegezte az ezzel kapcsolatos fejleményeket, melyben megfogalmazta a közművelődési könyvtárak lehetőségeit és feladatait. Csöry Lászlóné, a megyei könyvtár olvasószolgálatának vezetője, mint a miskolci modell kidolgozója, erre tett kísérletet a hetvenes évek közepén készült tanulmányában. A Borsodi könyvtári krónikában megjelent írás az AV dokumentumok elhelyezésével is foglalkozott. „Az I. emeleten az a megoldás, hogy a részleg csatlakozzon a már meglévő II. emeleti stúdióhoz mintegy kibővítve azt, szükségessé tenné a tér kibővítését, a berendezések számának növelését, mert a jelenlegi évi tízezres nagyságrendű látogatói forgalmat lebonyolító zeneműtár a meglévő 16 lehallgató helyen nem képes az irodalmi és nyelvi stúdió kiszolgálása mellett még az új AV részleg szerepét is betölteni. Hasonló módon vált szükségessé az önálló audióvizuális részleg megalapozása az I. emeleten.”⁴⁵

A megyei könyvtár szakrészlegesítési tervének hatására 1981-ben a gyermekek

⁴⁵ Csöry Lászlóné: Tervezet a Megyei Könyvtár szakrészleges rendszerének továbbfejlesztésére. In: Borsodi könyvtári krónika 3. köt., 1981. 333. p.

mese- és zenehallgatásának szolgáltatását az I. emeletre, a Gyermekkönyvtárba helyezték át. A 100 hanglemezzel, a két lehallgató asztalba 4 program bekötésével és 8 ülőhely kialakításával, 16 fejhallgató beépítésével a gyermekek természetes környezetében megindult a heti 20 órás zenei szolgáltatás.

Ezt követte az 1984-ben megnyílt nyelvi részleg, ahol az idegen nyelvű hangfelvételeket és a hozzájuk kapcsolódó könyveket helyezték el, és itt is nyolc lehallgató-hely állt a könyvtárlátogatók rendelkezésére. A Zeneműtár ezután átadta az állományából a nyelvi felvételeket is, de az olvasók részére a hangfelvételek átmásolása továbbra is a részlegre hárult.

A hangfelvételek másolása 1974-től meghatározó szolgáltatásnak bizonyult. Az olvasó által hozott kazettára történő zenei átjátszás nagyon népszerű volt, a kez-

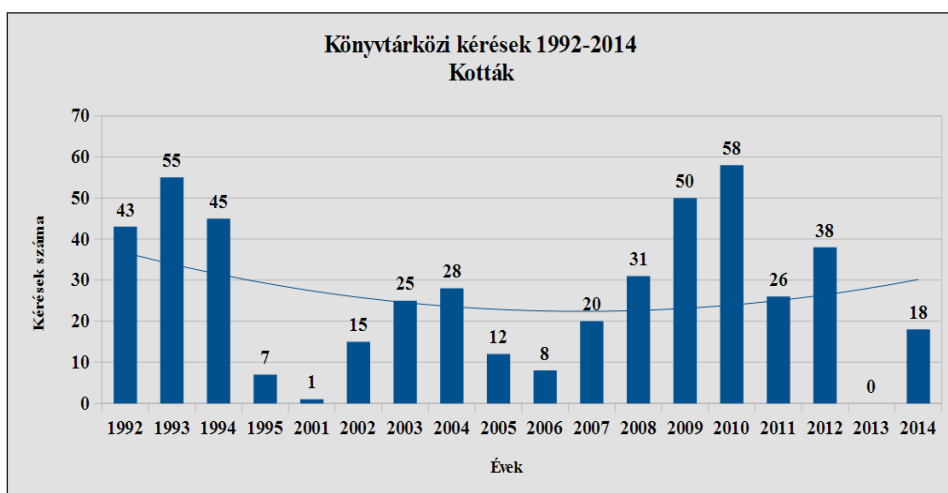
A stúdióban Kiss Papp Vilmos technikus

deti 110 órától folyamatosan emelkedett az igény. A stúdió felújításával javult a felvételek és a másolatok minősége. A Zeneműtárban évi átlagban 260 óra másolást teljesítettek. 1994-ben a technikusok már 448 óra hanganyagot másoltak át. A CD-lemezek elterjedésével a másolás iránti igény jelentősen csökkent. Az 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról megjelenése után, 2000. január 1-jével a részleg beszüntette a hangfelvételek másolását.

Az 1980-as években már több zenei könyvtár megkezdte a hanglemezek kölcsönzését, bár voltak, akik ez elől elzárkóztak. A CD-n megjelent zeneművek és a LP-n vagy hangkazettán meglévő hangfelvételek tartalmi átfedése, valamint a hanglemezkölcsönzés iránt megmutatkozó igény hatására a megyei könyvtár zenei részlege 1994-ben bevezette a hanglemezek kölcsönzését. Ezt követően még ebben az évben október 1-jén, a Zene Világnapján megalakult a Hanglemez Baráti Kör. A tagjai díj ellenében 1 hetes időtartamra 2 darab lemezt vagy kazettát kölcsönözhetnek. Eleinte népszerű szolgáltatás volt, majd választék hiányában néhány év múlva a baráti kör feloszlott.

1981-ben bevezették a kottakölcsönzést, amely napjainkban is rendkívül keresett szolgáltatása a Zenemű- és Médiatárnak. A zenei részlegben kétkártyás kölcsönzési módszerrel pontosan követhető volt a kotta útja. Az egyik kártyát az olvasói tasakba, míg a másikat a Zeneműtárban épített kölcsönzői katalógusba sorolták be. Ezzel módszerrel megállapítható volt, hogy az éppen keresett zenemű kinél van és mikorra várható vissza. A manuális kölcsönzést 1993-ban váltotta fel a gépi olvasói nyilvántartás és kölcsönzés.

Ebben az évben a szakrészleg programozói végzettséggel rendelkező munkatársának ötlete nyomán elkészült a dokumentumok kölcsönzését és az olvasók nyilvántartását kezelő Audio elnevezésű adatbázis, mely egy 386 DX típusú számítógép segítségével modernizálta a részleg kölcsönzési nyilvántartását. A kölcsönzés 2006-tól — a megyei könyvtár felújítását követően — a földszinten kialakított központi kölcsönzőpultnál történik.

A zenei részleg technikai eszközeinek második nagy felújítására 1984-től folytak az előkészületek. „A békéscsabai SONOLUX cég végezte a munkát, 1986. január 13-i átadással egy korszerűbb, ún. szenzoros csatornaválasztás, hangerő szabályozás vált valóra az eddig mechanikai úton történő módszerrel szemben. A látogatók önállóan, a fülkékben válthatták a csatornát, maguk szabályozhatták a hangot. 1986-tól kezdve a helyben hallgatók száma mégis érzékelhetően csökkent. Ebben az évben az olvasók még 4190 kérést adtak le, 1993-ban már csak 1609-en akartak zenét hallgatni. Az 1990-es évek közepétől ez az igény tovább csökkent. A 2000. év után a legmodernebb hi-fi berendezések és az új hanghordozók — CD-lemezek, CD-ROM-ok — széles tömegek számára váltak elérhetővé, így egyre inkább a hátrányos helyzetű látogatók szórakozásává vált ez az egykor nívós szolgáltatás.

A Zeneműtár több évi várakozás után, 2001-ben pályázati támogatásból újult meg. A részleg látogatói új bútorokkal és technikai berendezésekkel felszerelt, a kornak megfelelő színvonalú szolgáltatási teret vehettek birtokba. Az új dokumentumtípusok — CD-k, DVD-k — biztonságos szabadpolcos tárolása érdekében tárolószekrényeket vásároltak. 2006-tól az olvasók a zenei CD-ket a központi kölcsönzőpultnál vehetik át, erre

biztonsági okok miatt van szükség. A kölcsönözhető CD-lemezek borítóit továbbra is a zenei gyűjteményben, egy speciálisan kialakított szekrényben helyezik el. Ez a tárolási forma az olvasó számára kényelmes böngészést biztosít.

A megyei könyvtár 2006. évi felújítása után a részleg szolgáltatási helye megújult. A hanglemezeket az egykori stúdió-raktárból a Zeneműtár 3. emeleti munkaszobá-

Zenehallgatás kottával

jába helyezték át. Az intézményi integrációt követően a részlegben csekély változtatással új belső teret alakítottak ki. Az összevonás után az egykori városi könyvtár zenei CD- és DVD-állományát, valamint tájékoztató katalógusait a Zeneműtárba helyezték el. A megnövelt belső tér immár zenei ismeretterjesztő előadások megrendezését is lehetővé tette.

A digitális korszak a tájékoztató munkában is változást hozott: a web 2.0-s szolgáltatások a zenei gyűjteményekben is megjelentek. A részleg munkatársai szívesen használják a szabadon hozzáférhető, letölthető kották virtuális tárá, amely jelenleg az „IMSLP Petrucci Music Library” néven üzemel.⁴⁶ Hasznos segítség a kórus-

⁴⁶ URL: <http://imslp.org/> [2015. december 15.]

Benkő Csabáné gyermekolvasókkal

Benkő Csabáné és Káli Zsuzsa tájékoztatja az ifjú olvasókat

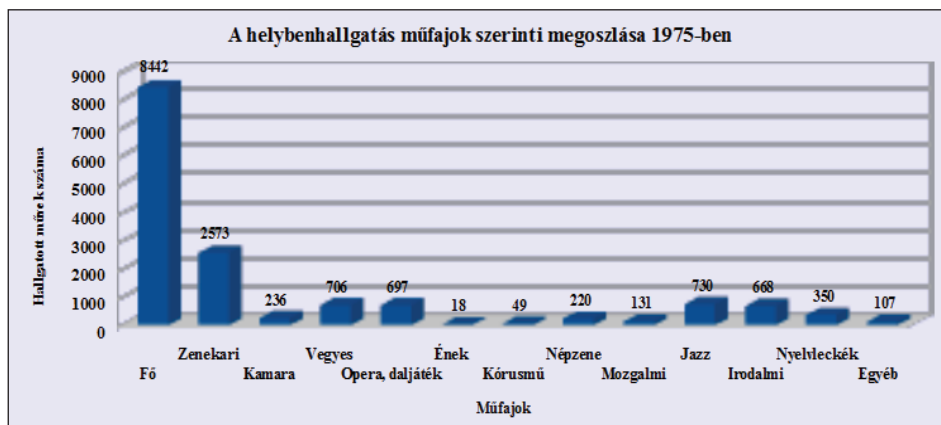

A részleg folyóiratválasztéka az 1980-as évek elején

Stúdiókép 1976: Rimaszécsi Gyula technikus

kottákat, szövegeket és fordításokat tartalmazó „ChoralWiki” oldal is.⁴⁷ A dalszövegek mindig nagy érdeklődésre tartottak számot, s míg régebben fáradságos munkával a zenehallgató saját maga írta le ezeket, ma már egy-két kattintással hozzájuk férhet például a www.zeneszoveg.hu oldalon.

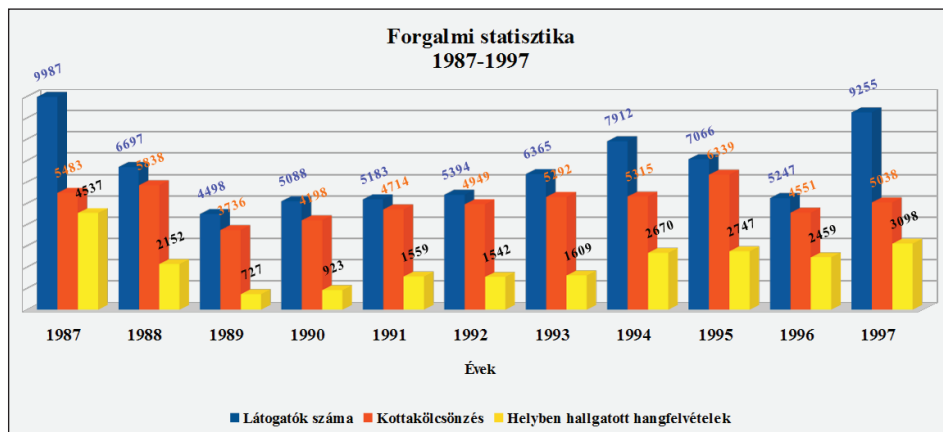
3.2.2 Közönség- és szakmai kapcsolatok, együttműködés más intézményekkel

A zenei részleg mindig nagy figyelmet szentelt a könyvtárakkal és más kulturális intézményekkel történő kapcsolat kialakításának. A színvonalas zenei ismeretterjesztő előadásokhoz elengedhetetlen volt a jó együttműködés. Az első ilyen szerződés a miskolci 6. sz. Általános Iskola és a megyei könyvtár Zenei Gyűjteménye között jött létre 1976-ban. Az egyezmény szerint a zenei könyvtárosok segítséget nyújtottak az iskolai könyvtár katalógusának szerkesztésében, a részleg technikusa a hangfelvételek másolásában, valamint az iskola technikai berendezéseinek karbantartásában segédkezett. Cserébe az iskola tanulói a könyvtár rendezvényein közreműködtek vagy növendékhangversenyüket a könyvtár előadótermében tartották meg. A Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola igazgatója és a megyei könyvtár Zeneműtárának vezetője 1983. szeptember 7-én kötött megállapodása értelmében az iskola pedagógusai szakmai tanácsaikkal segítették a Zeneműtár gyarapítási tevékenységét. Esetenként hangszereket biztosítottak az Új Zenei Műhely előadásaira. Cserébe a könyvtár hangfelvételek ingyenes másolásával segítette a hallgatók tanulmányait. A Zeneműtár munkatársai feladatuknak tekintették a részleg népszerűsítését, ennek érdekében nyilvános zeneórákat szerveztek a könyvtárban, elsőként „Költészet és zene”, majd a „Nyilvános zeneórák a könyvtárban” címmel.

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Miskolci Tagozata és a Zeneműtár között már 1975-ban történtek együttműködési kezdeményezések. A tényleges megállapodást 1977-ben írtak alá, mely szerint az együttműködés célja: a zenei oktatás, ill. zenei ismeretterjesztés érdekében, előadások, foglalkozások megtartása az ifjúság és a felnőtt korosztály részére; az önművelés lehetőségének megteremtése a főiskolai

⁴⁷ URL: <http://www.cpdil.org/> [2015. december 15.]

hallgatók. ill. a könyvtári látogatóknak egyaránt. A megállapodást a könyvtár igazgatója és a zeneművészeti főiskola tagozatvezetője írta alá. Az együttműködésben megfogalmazták, hogy 1977 októberétől heti 1-2 órában a könyvtár zenei részlegében ismeretterjesztő előadásokat tartanak „Nyilvános Zeneórák a Könyvtárban” címmel. Az együttműködéshez fűzött reményeiről nyilatkozik a Könyvtáros című folyóiratban a részleg vezetője. Biztatónak tartja, hogy az iskola hozzájárul a művelődéshez.⁴⁸

A részleg az alapfokú zeneoktatási intézményekkel is jó szakmai kapcsolat kialakítására törekedett. Az együttműködés célja a Zeneműtár szolgáltatásainak népszerűsítése mellett mindenekelőtt a zenei ismeretek elmélyítése volt.

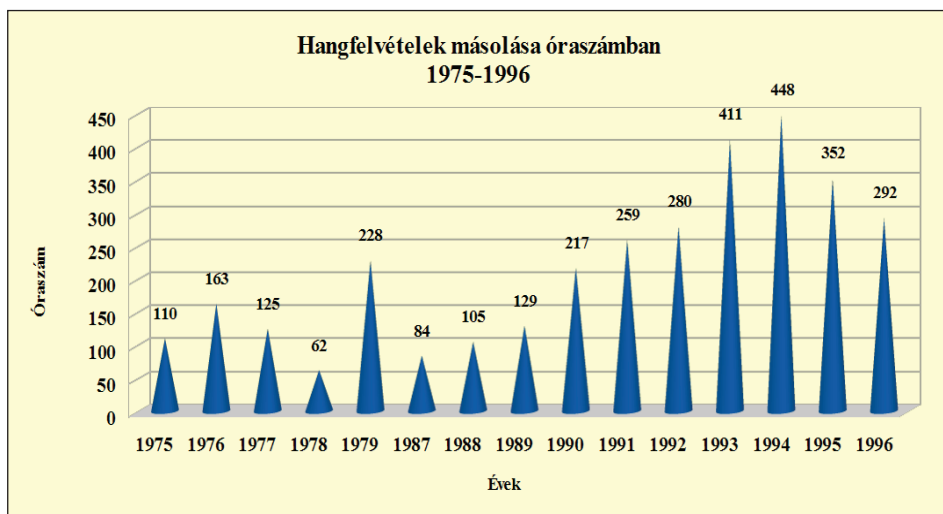
A Zeneműtár a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Miskolci Tagozatával együtt nemcsak rendhagyó órákat szervezett, hanem 1981–1982-ben Matuz István fuvolaművész és Tözsér Dániel, a főiskola igazgatójának közös fordításában közreadta a főiskolai fuvolaképzéshez nélkülözhetetlen, és eddig csak idegen nyelven olvasható metodikai irodalmat, Le Roy: Die Flöte című kötetét. „A fuvolajáték története, technikája, oktatása” címmel kiadott mű megjelenését a Könyvtártudományi és Módszertani Központ támogatta. Ebben az évben a főiskola egy Blüthner hangversenyzongorát ajándékozott a megyei könyvtárnak. A hangszer még napjainkban is nélkülözhetetlen eszköze a könyvtár különböző zenei rendezvényeinek. Tözsér Dániel az 1976-ban megalakult kortárs zenei együttes (MÚZM) műhelymunkáját is rokonszenvvel kísérte, mert úgy vélte, hogy a műhely munkája bővíti a főiskolai tananyag 20. századi zenéről szóló tematikáját.

Az 1980-as években további megállapodások is születtek, így például az Ifjú Zenebarátok Magyarországi Szervezete Miskolci Központi Klubjával vagy szakmunkásképző intézményekkel. A részleg munkatársa 1963-ban kezdte meg a módszertani kapcsolat felvételét a 104. sz. Szakmunkásképző Intézettel. Ezt a megállapodást egy tartalmában kibővített szerződéssel 1980-ban újra megerősítették. A Zeneműtár munkatársai a tanulók zenei ízlésformálását és általános műveltségük gyarapítását tűzték ki célul, ennek érdekében rendhagyó órákat tartottak az iskolában. A 104. sz. és a 114.

⁴⁸ Benkő Csabáné: Hangversenysorozat és nyilvános zeneórák a könyvtárban. In: Könyvtáros, 28. évf. 5. sz. (1978), p. 277-279.

sz. Intézetekben előnyt jelentett, hogy kollégiummal rendelkeztek. Ez megkönnyítette a tanórán kívüli zenei foglalkozások szervezését.

A könyvtárosok az órákhoz ajánló bibliográfiákat készítettek, melyet a nevelőtanárral közösen állították össze. A tanulók a megyei könyvtár irodalmi, zenei előadásait és az Miskolci Új Zenei Műhely koncertjeit rendszeresen, csoportosan látogatták. A zenei könyvtárosok vetélkedőket szerveztek számukra. A közel tíz évig tartó együttműködés tapasztalatait Káli Zsuzsanna, a Zeneműtár szaktájékoztatója összegezte. „A zenei ízlésformálás módszerei egy szakközépiskolai osztály részére tartott előadássorozat tapasztalatai alapján” című írásában beszámol a kísérleti órákról. Az intézmények közötti kapcsolat eredményeiről „A zenei könyvtár és a Szakmunkásképző Intézet kapcsolata Miskolcon” címmel megjelent cikkben tájékoztatja az

érdeklődőket: „Bebizonyosodott, hogy az olyan szervezett közösségben, mint az intézet kollégiuma, könnyebb összefogni a tanulókat, mint magában az intézetben. Itt természetes közegben, helyben, jó előadóval lassú, de biztos alapozást lehet végezni, és évek során ki lehet nevelni egy zeneértő, érdeklődő törzsgárdát.”⁴⁹

Az 1980-as évek elején a Zeneműtárat nemcsak a zenét hallgató fiatalok keresték fel. Egyre többen és rendszeresen olyan látogatók jelentkeztek zenét hallgatni, akiket orvosok irányítottak a könyvtárba. Néhány hónapon át a részleg a zenei gyógykezelés helye is volt. Orvosi tanácsra megfáradt idegrendszerű emberek hallgatták Mozart, Beethoven, Vivaldi műveit. Magyarországon ekkor terjedtek el a zeneterápiával foglalkozó munkacsoportok. Győrben 1980. június 20-án „Magyar Zenei Nevelés” címmel konferenciát rendeztek, melynek témája a „Zenetherápia és közművelődés” volt. A Zenei Szekciót többek között Benkő Csabáné, a miskolci megyei könyvtár Zenemű- és Hangtárának a vezetője képviselte. Az itt szerzett tapasztalatokra

⁴⁹ Káli Zsuzsanna: A zenei könyvtárak és a szakmunkásképző intézet kapcsolata Miskolcon. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970-1980. Budapest, OSZK-KMK, 1981. 66. p.

építve a miskolci megyei kórház osztályvezető főorvosával közös program megvalósításáról döntöttek. A gyógyító munkát a zenehallgatás sajátos eszközeivel segítették. A téma iránt érdeklődő könyvtárosoknak hasznos segítséget nyújtott dr. Vértess László „Zeneterápia” című 1981-ben megjelent kötete. A 90-es években számos oktató és terapeuta érdeklődését felkeltette a Zeneműtárban tartott „gyógykezelés”. 2004-ben a megyei könyvtár kiadásában megjelent egy válogatott bibliográfia, melyet Kovásznainé Veréb Ágnes, a részleg munkatársa állított össze a témáról.⁵⁰

Az 1970-es évek végétől a Bessenyei György Tanárképző Főiskola és a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Zenemű- és Hangtárának együttműködése révén könyvtár- és énekszakos hallgatók rendszeres szakmai gyakorlat alkalmával tanulmányozták a gyűjtemény tevékenységét. A foglalkozásokat a Zeneműtár ének-zenei végzettséggel rendelkező munkatársa, Kiss Csaba tanár vezette.

A részleg az 1970-es évek-től kezdve tudatosan alakította szakmai kapcsolatait. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (továbbiakban MKE) Zenei Szekciójának alapító tagjaként a Zeneműtár vezetője számos országos program kidolgozásában vett részt. Rendszeres szakmai kapcsolat alakult ki a Zenei Szekción keresztül az ország valamennyi, már évek óta működő szakrészlegeivel. Ennek több megnyilvánulási formája ismert. Szakmai Műhelynapok, tapasztalatcserék és továbbképzések szervezésében a miskolci zenei részleg munkatársai aktívan közreműködtek. Említettük már, hogy az MKE Zenei Szekció első vándorgyűlését Miskolcon, 1973. március 23 – 25. között rendezte meg. A program szervezésében a zenei részleg meghatározó szerepet vállalt. A szekció rendezvényén a részt vevők rangos előadók – Gráfné Forrai Magdolna, dr. Skaliczki Józsefné és dr. Szép Zoltán – tolmácsolásában a hazai fonotékák szerepével ismerkedhettek meg. A vándorgyűlésen jelen lévő Székely András „Muzsikások figyelmébe” című írásában fogalmazta meg benyomásait: „A kép lelkesítő. Miskolc nem tartozik ‚legmuzikusabb’ városaink közé, s lám mi-

⁵⁰ Kovásznainé Veréb Ágnes összeáll.: Zeneterápia. Válogatott bibliográfia. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2004.

II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
(Miskolc, Felszabadítók útja 11.)

1974. december 19-én, csütörtökön délután 6 órakor

a könyvtár előadótermében

Műzsák gyermekei

Költészet és zene

Előadó:
Hersényi Bálint
a Zeneművészeti Főiskola tanára

Közreműködnek:
Németh Zsuzsa ének
a Zeneművészeti Szakiskola tanára
Rőczei Ferenc zongor
a Zeneművészeti Főiskola tanára

Kulcsár Imre
színművész
a Miskolci Nemzeti Színház tagja

Műsoron:

Schubert: Mignon dala	Petőfi: Reszket a bokor mert...
Schumann: A lóbuszvirág	Goethe: Mignon dala
Liszt: Du bist wie eine Blume	Liszt: Szerelmi álmok
Sugár: Reszket a bokor mert...	Liszt: Mefisztó koringó
Heine: Lóbuszvirág	Debussy: Egy faun délutánja
Mallarmé: Egy faun délutánja	

Belépés díjtalan!

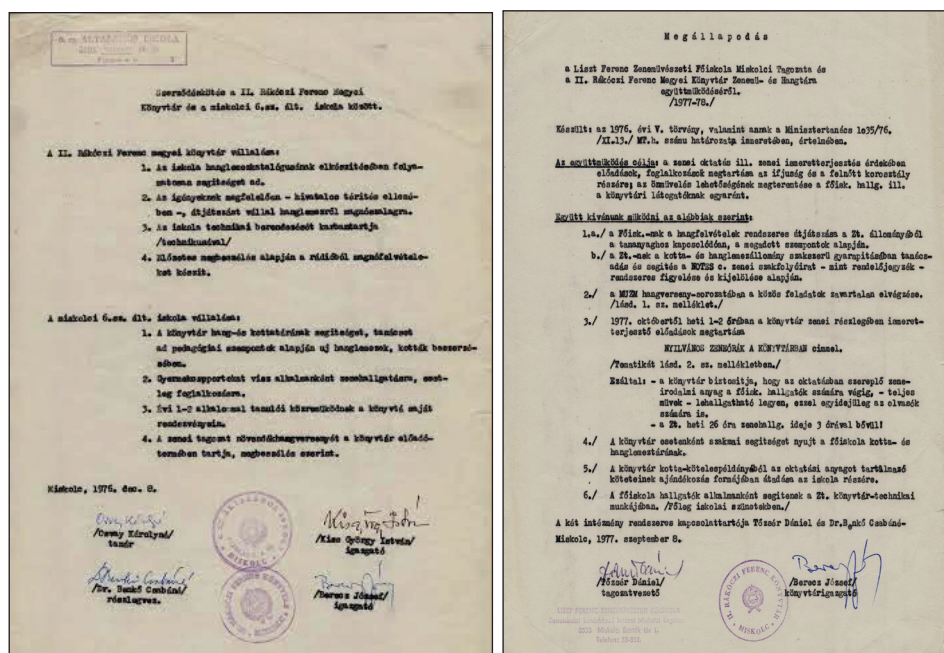
RMI 74 10 646 500

**A Költészet és zene előadásorozat
1974. december 19-i programja**

lyen élénk zenei élet zajlik muzsikussal szemmel perifériálisnak gondolható intézmény, a könyvtár körül.⁵¹

1982-ben újból országos szakmai tanácskozásnak adott otthont a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete XIV. Vándorgyűlése 1982. augusztus 27-29-ig Miskolcon ülésezett. A szakterületeket érintő előadásokat augusztus 28-án tartották, s ezek egyikén, a Zenei Szekció rendezvényén „A nemzetközi hangtár létrehozásának nehézségei”-t feszegették. A tanácskozáson Skaliczki Judit elnökölt, bevezetőt Sztanó Pál és Szabó Miklós mondott. Az összejövetel helye a megyei könyvtár Zenemű- és Hangtára volt. A vándorgyűlés szekciós programjának szervezésében a részleg munkatársai is részt vettek. A könyvtárosok XXXVI. Vándorgyűlésüket 2004. július 29-31-ig ismét Miskolcon rendezték meg. A szekció ülések között a Zenei könyvtárosok is előadást tartottak a térség zenei életének fejlesztése témában.

Az együttműködési megállapodások

A nemzetközi zenei könyvtári kapcsolatok egyetlen és meghatározó intézménye az AIBM Magyar Nemzeti Csoportjának ülésein a Zeneműtár vezetője több éven át képviselte az ország közművelődési könyvtáraiban működő zenei részlegeket. Az AIBM soros nemzetközi konferenciáját 1981-ben a budapesti Zeneakadémián rendezte, amelyen huszonnyolc ország kétszázötven szakembere vett részt. A konferencia szervezésében a Közművelődési Munkacsoport tagjaként a miskolci megyei könyvtár Zenemű- és Hangtárának részlegvezetője is részt vett.

⁵¹ Székely András: Muzsikussal szemmel! Bemutatjuk a miskolci zenei könyvtárat. In: Muzsika, 19. évf. 5. sz. (1976), p. 10-11.

1985-ben a részleg munkatársai Borsod-Abaúj-Zemplén megye zenei könyvtárai számára április 22-én szakmai napot rendeztek, melynek témája a zenei katalógusok szerkesztésének aktuális problémái volt. A további előadásokat az egri, valamint a nyíregyházi megyei könyvtár zenei gyűjteményének munkatársai tartották. A résztvevők ellátogattak a Miskolci Szimfonikus Zenekar új otthonába, a Flórián Zenemalomba is. A csoportot az intézmény vezetője, Sir László fogadta.

A Zenemű- és Hangtár alapításának 15. évfordulóján (1989) ismét műhelynapral hívták fel a figyelmet a részleg jelentőségére. A program Gócza Gyuláné (Zenei Szekció) előadásával kezdődött, majd Skaliczki Judit (OSZK-KMK) beszédével zárult. A gyűjtemény fennállásának 20. évfordulója alkalmából, 1994. október 17-én megtartott emlékülésén az intézmény igazgatója, Környey Lászlóné megköszönte Benkő Csabáné több évtizedes munkáját, aki abban az évben megy nyugdíjba.

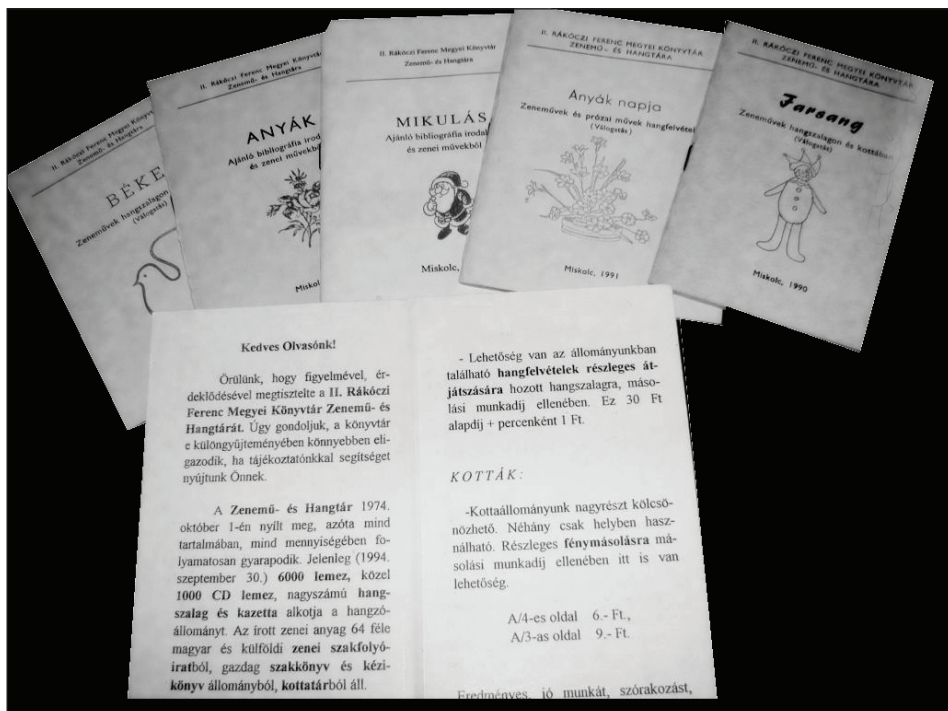

Matuz István fuvolaművész szólóestje a MÚZM-ban

2005. október 26-án a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Borsod Megyei Szervezete, a Zenei Szekció közös szervezésében „Új lehetőségek a zenei könyvtári munkában” címmel szakmai napot rendezett, melyen először Gócza Julianna, az AIBM Magyar Nemzeti Csoport elnöke, a nemzetközi zenei könyvtáros szervezet működéséről és tervezett projektjeiről, valamint a hazai zenei könyvtárak helyzetéről beszélt. A következő előadó Iszály György Barna, a Debreceni Egyetem könyvtár-informatika szakos tanára volt, aki a hagyományos fonotékák szolgáltatásai közé is beilleszthető elektronikus zenei adatbázisról fejtette ki véleményét.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár vezetése a kezdetektől támogatta a zenei gyűjtemény szakmai szervezetekben végzett munkáját, a Zenei Szekció és az AIBM MNB ülésein való részvételt is. A Zenemű- és Hangtár szakmai kapcsolatot a 2000. év első évtizedében helyi zeneoktatási intézményekkel tartott fenn, a megállapodásokat szóban kötötték. Az együttműködés az intézményekben folyó zenei-nevelő

Ajánló kisbibliográfiák a gyermeklátogatók részére

munka segítésére irányult. A könyvtár elsősorban zenei dokumentumok beszerzését vállalta, az oktatási intézmények tanulói pedig az intézmény programjainak állandó közreműködői voltak.

Az új évezred kihívásainak a Zeneműtár is igyekszik megfelelni. A digitális kor kommunikációja már más csatornákon (is) zajlik. A könyvtár honlapjának⁵² részeként a zenei részleg is elkészítette saját weboldalát, ezt azonban nemrégén Facebook-oldalra cserélte.⁵³ Ezen az oldalon ad hírt rendezvényeiről, számol be a sikeres zenei programokról, baráti találkozókról. Olvasóival rendszeresen, e-mailben is tartja a kapcsolatot.⁵⁴

⁵² URL: <http://www.rfmllib.hu/> [2015. december 15.]

⁵³ URL: <https://www.facebook.com/pages/II-R%C3%A1k%C3%B3czi-Ferenc-Megyei-%C3%A9s-V%C3%A1rosi-K%C3%B6nyvt%C3%A1r-Zenem%C5%B1-%C3%A9s-M%C3%A9diat%C3%A1r/146861498825274?fref=ts> [2015. dec. 15.]

⁵⁴ E-mail cím: zenemutar@rfmllib.hu

3.2.3 Rendezvények

Az 1960-as évek második felétől Szőnyi László, majd az igazgatói székből 1972-ben őt követő Hubay László is következetesen támogatta a zenei könyvtár megalakítását. A könyvtár olvasószolgálati feladatain belül kiterjedt zenei ismeretterjesztő tevékenységet folytatott. Az 1974-ben megnyílt zenei részleg munkatársai a zenekultúra terjesztését hivatásuk részének tekintették. Ezt az elhatározásukat csak megerősítette az a vita, mely a „Muzsika” című folyóirat hasábjain a zenepedagógia körül folyt. A zenepedagógusok az ének-zene óraszám csökkentését sérelmezték. Aktuális és inspiráló volt Kodály Zoltán közismert gondolata: „Legyen a zene mindenkié.” A cél

Skaliczki Judit (jobbról a harmadik) könyvtárosok társaságában

a könyvtárosok számára is világos volt. A zenei ismeretek sokoldalú közreadása, „tálalása” a könyvek, kották, műelemzések, hangfelvételek gazdag tárházának felkínálásával. Közel vinni a művészi alkotásokat, szakavatott előadók, közreműködők által a könyvtárlátogató, érdeklődő emberekhez, és elsősorban a fiatal korosztályhoz. A Zeneműtár szakmai kapcsolatainak kiépítésekor komoly érv szólt amellett, hogy a zenei oktatási intézményekkel karöltve, a könyvtár szolgáltatásainak keretén belül, minél szélesebb körben terjesszék az értékes komoly- és szórakoztató zenét. A feladatok megfogalmazásakor fontos volt a megyei könyvtár regionális funkciója is. A KMK és az MKE Zenei Szekciójának együttműködésében kiadott a „Módszertani levél fonotékák számára” című összeállítás a Zeneműtár közönségkapcsolatainak kialakításához nyújtott tájékoztatást. A Zeneműtár programjait a részleg vezetője a Könyvtáros hasábjain így mutatta be: 1975-ben a „Költészet és zene” című esttel, valamint a Bakfark Consort vendégszereplésével próbáltunk meg utat törni a zeneértő, illetve a zeneszerető közönség felé. Ezt követően „Zenetörténet dióhéjban” címmel négy előadásból álló sorozatot indítottunk, amely lehetővé tette az érdeklődők számára a régi zeneszerzők életének, alkotásainak és a zenetörténet nagy korszakainak, a főbb stílusirányzatoknak megismerését”.⁵⁵

⁵⁵ Benkő Csabáné: Könyvtár és zene. In: Könyvtáros, 40. évf. 4. sz. (1990), 225. p.

Az első rendezvényre 1975. február 26-án este 18 órakor került sor, melyen Herszenyi Bálint, főiskolai tanár, zenetörténész a barokk zene mestereit mutatta be. A sorozat második része a bécsi klasszikusokkal, a harmadik Homolya István zenetörténész előadásában a romantika korával foglalkozott. A sorozat negyedik, egyben záróelőadására 1975 decemberében került sor „Századunk zenéje” címmel, ez alkalomból Láng István zeneszerzővel beszélgetett Székely András. Az előadások alkalmával a könyvtár előadóterme megtelt az érdeklődő közönséggel és főleg a zenét tanuló fiatalokkal. A meghívó hátlapján „Elolvasásra-meghallgatásra ajánljuk” cím alatt, a témához illeszkedő könyv- és hanglemezejánlást közlő kisbibliográfiát kapott kézhez a közönség. Az ismeretterjesztő előadásokon hallott műveket később a Zeneműtárban sokat „visszahallgatták” és ennek következtében a részleg forgalma jelentős mértékben megnőtt.

A könyvtárban megtartott zenei programok népszerűségéhez hozzájárult, hogy az oktatási intézmények és a könyvtárlátogatók lehetőségeihez képest a zenei részleg korszerű technikai felszereltséggel rendelkezett, ezért a főiskola a zeneirodalom óráit havonta két alkalommal a Zeneműtárban tartotta. A zenei bejátszásokat a techni-

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár 1989. november 20-án 10 órakor a ZENEMŰ- ÉS HANGTÁR ALAPÍTÁSÁNAK 15. ÉVFORDULÓJÁN szakmai műhelynapot tart, melyre szeretettel meghívjuk Szíves figyelmükbe ajánljuk „A Zenei Műfajok” című kiállításunkat!	PROGRAM: Az EBA alkalmazásának aktuális kérdései Előadó: GÓCZA GYULÁNÉ a Zenei Szekció elnöke 15 éves a Zenemű- és Hangtár Előadó: DR. BENKŐ CSABÁNÉ zeneműtárvezető A korszerű zenei könyvtári szolgáltatás Előadó: SKALICZKI JUDIT OSZK-KMK osztályvezető Korszerű médiák. Hangrögzítési eljárások a monofelvételtől a DAT megjelenéséig Előadó: SZALAY LÁSZLÓ a Gorkij Zeneműtár hangtechnikusa Vendégünk: A FORRÁS KAMARAKÓRUS Vezényel: Balásné Molnár Ildikó A rendezvény után mindenkit szeretettel marasztalunk baráti beszélgetésre!
--	---

A szakmai műhelynap meghívója

kus végezte a tanár által javasolt tematika alapján, a szabadpolcra kézbe vehető volt a mű kottája is. A „Nyilvános zeneórák a könyvtárban” című előadásorozat egyre több könyvtárlátogatót is vonzott, főleg a fiatalokat, akik idővel rendszeresen megjelentek a programokon. (A 2. emeleti nyílt övezetben tartott zeneórák némi aggodalmat váltottak ki a csendes könyvtárhoz szokott olvasók körében.)

Emlékezetes volt Gonda János dzsessztörténeti előadása és együttesének fellépése 1977 márciusában. Sok hallgatót vonzott Sárosi Bálint népzenei estje 1977

szeptemberében. 1978-ban „Képes Zenei Kaleidoszkóp” címmel hat előadásból álló sorozat indult Turcsányi Emil főiskolai tanár közreműködésével. A 20. század nagy klasszikusainak zeneműveit bemutató sorozat első rendezvénye 1978. november 15-én „Petruskától a Mandarinig” címmel indult. Sztravinszkij „Petruska” című művének bemutatását színes reprodukciók epidiaszkópos vetítése tette közérthetőbbé.

A sorozat következő darabja „Színek és harmóniak” címmel indult 1979. november 20-án. „Ritmus és mozgás, avagy Sztravinszkij, Cocteau, Picasso művei”-nek ismertetésére 1979. december 18-án került sor, majd a „Vonal és dallam”, valamint „Zene- és dráma”, végül a „Zene és népművészet” című előadással zárult 1980-ban. A rendezvényt a hálózat könyvtáiraiban is érdeklődéssel kísérték. 1980. december 1-7. között rendezték meg a „Miskolci Zenei Hét” című rendezvénysorozatot Miskolcon. A Magyar Rádió, Miskolc Megyei Város Tanácsa és az Országos Filharmónia rendezésében egy héten át élő adásban hallhatta az ország Miskolcra a koncerteket. A Kossuth Rádió december 2-án 22 órai kezdettel a Századunk zenéje sorozatban élő adásban sugározta a Miskolci Új Zenei Műhely hangversenyét a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár előadóterméből. A program előkészítésében a részleg munkatársai jelentős feladatokat vállaltak.

A 80-as évek fontos eseményei voltak a Szakközépiskolai Kórusfesztiválok, melyeket a részleg zenei szakértője, Kiss Csaba kórusvezető tanár szervezett. A fesztiválok programjaihoz zeneszerző-közönségtalálkozók kapcsolódtak. A megyei könyvtárban 1983. április 22-én Farkas Ferenc, 1985. március 15-én Szokolay Sándor, 1988. május 5-én Kocsár Miklós, 1989-ben Decsényi János, 1984. április 28-án Bárdos Lajos a tokaji gimnáziumban, 1986. március 17-én Szőnyi Erzsébet pedig a kazincbarcikai városi könyvtárban tartott előadást. 1984. május 5-én a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár előadótermében Szabó Dénes karnagy, a nyíregyházi IV. sz. Általános Iskola tanára bemutató előadást tartott, amelyen a kórusa is fellépett.

A Zeneműtár 1977-1980 számos zenei előadást szervezett a gyermekek számára. Az egyik foglalkozás témája a kuruc kor zenéje volt, melyen a Bakfark Consort működött közre. Muzsay András gitárművész előadásai a népzeneről és dzsesszről szóltak. Új, speciális diszkóműsora négy előadásból állt. Az első témája „Hatások és hangszerek” volt. A dalokat gitárkísérettel szólaltatta meg. A Zeneműtár az 1982/83-as évben a környező iskolák részére négy előadásból álló sorozatot hirdetett meg „Tanuljunk együtt zenét hallgatni” címmel. A Gyermekkönyvtárban ezeket a foglalkozásokat Gráfné Forrai Magdolna, a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémia tanár-könyvtárosa tartotta. A Kodály Év alkalmából 1982. december 2-án a megyei könyvtárban a Jeunesses kórus közreműködésével hangversenyt rendeztek.

1990-ben indult a Miskolci Kamarakórus Fesztivál. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Akadémia Miskolci Tagozata és a megyei könyvtár Zeneműtára együttműködése értelmében a könyvtár a fesztivál megrendezéséhez szervező munkájával járult hozzá. A fesztivál rendezvényeként a könyvtár előadótermében bemutató foglalkozást tartott Prof. Muzaffer Arkan „Asszimetrikus ritmusképletek tanítása” címmel, ahol és az Ankarai Egyetemi Kórus is fellépett.

Az 1990-es években több okból is csökkent a rendezvények száma, ez annak is tulajdonítható volt, hogy Benkő Csabánéval lezárult egy korszak a Zeneműtár életében. Az új részlegvezetőnek, Kovásznainé Veréb Ágnesnek nem volt könnyű dolga

a rendszerváltást követő években, melyeket az útkeresés és a finanszírozási nehézségek jellemeztek. A bizonytalan gazdasági helyzet és az olvasói szokások megváltozása rányomta bélyegét a könyvtár működésére is.

A Zenemű- és Hangtár rendezvényeinek sora a kilencvenes évek után, az új évezredben folytatódott. 2001. november 28-án „Fejezetek Miskolc zenei életéből a századfordulótól napjainkig” címmel kiállítást rendeztek, melyet Gergely Péter Pál zenetanár, karmester méltatott. A kiállítás megnyitása után dr. Petneki Áron művelődéstörténész, a Miskolci Egyetem tanára „A zene szerepe az ünnepeken és hétköznapiakban” címmel tartott előadást. Ezen a napon megyei operavetélkedőt is szerveztek a zenei részlegben dolgozók a Miskolci Operabarátok Egyesületével közösen. 2002-ben „Kossuth Lajos a zenében” címmel Sziklavári Károly előadását hallgathatták a meghívottak a megyei könyvtár alapításának 50. évfordulója tiszteletére megtartott ünnepi rendezvényen. 2005-től a Zeneműtár munkatársai a könyvtár központi rendezvényeihez csatlakozva különböző zenei programokat szerveztek. Ezek felsorolását a melléklet tartalmazza.

Zenetörténet dióhéjban

címmel

négy előadásból álló sorozatban tekintjük át a zeneirodalom nagy stíluskorszakait a zeneszerzők alkotásainak bemutatásával. Szeretnénk, ha megismerkednének néhány jeles előadóművésszel, közreműködővel, kamaracsoporttal és egy ma alkotó zeneszerzővel.

A sorozat programjai:

Február: A BAROKK ZENE MESTEREI
Előadó: HERSZENYI BALINT
Zenei előadók: GAL KÁROLY hegedűművész, ROCZEY FERENC zongoraművész

Április: A BÉCSI KLASSZIKUSOK
„Elő hangversenyekelőző”
PÁNDI MARIANN
Zenei előadók: HEGEDŰS GYULA, NOVÁK JÓSEF, PATAKI PÁL klarinét, GARAMVÖLGYI ERNŐ fagott

Október: A ZENEI ROMANTIKA
Előadó: FOLDES IMRE zenetudós
Zenei előadók: KINCSES MARGIT zongoraművész

December: SZAZADUNK ZENEJE
Bevezető: SZAK PÉTER íráskolai tanár
LANG ISTVÁN zeneszerzővel beszélget
SZÉKELY ANDRÁS zenei rendező

Meghívó

Meghívjuk
1975. február 28-án, szombat 18 órakor
a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
(Miskolc, Felszabadítók útja 11.)
előadótérképben

Zenetörténet dióhéjban

címmel

induló sorozat
első kiadásához

A BAROKK ZENE MESTEREI

GAL KÁROLY hegedűművész
és
ROCZEY FERENC zongoraművész
Előadó: HERSZENYI BALINT
íráskolai tanár

HANGLEMEZSRŐL részletek hangzónak fel
Purcell: Dido és Aeneas és Händel: Messias
című operákból.

A „Zenetörténet dióhéjban” sorozat meghívója

2013-ban a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár összevonása után a Zenemű- és Médiatár munkatársai új zenei ismeretterjesztő előadás-sorozatokat vezettek be. Ebben az évben indult az „Operamesék” és az „Egy óra zongorán” című rendezvény. 2014-ben új zenei ismeretterjesztő sorozat indult a részleg szervezésében „Zenetörténeti előadások” címmel.

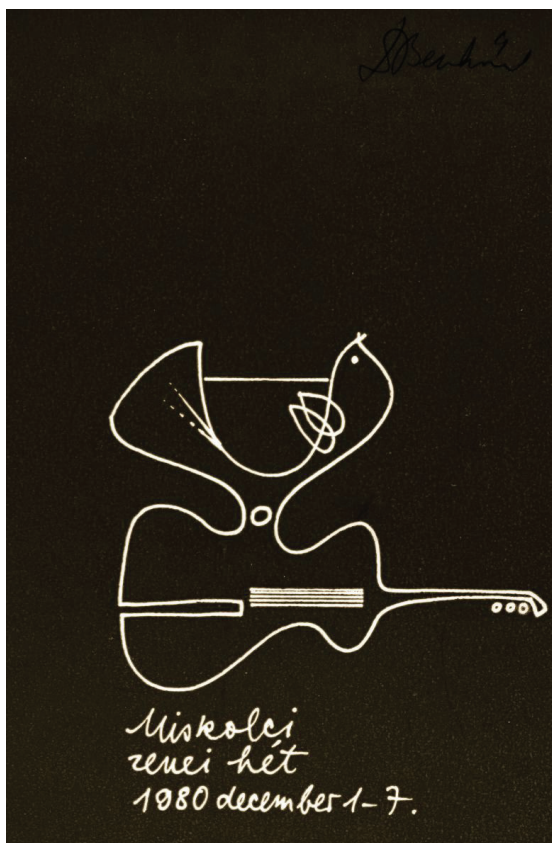
3.2.4 A Miskolci Új Zenei Műhely

A zene leírhatatlan, a zene önmagában kifejező erő, amely visszatükrözi a kor szellemét. Lehet-e a zenét szavakkal leírni? Lehet-e a hangversenyek katartikus élmé-

nyét az utókor számára érzékletesen visszaadni? Ezek a kérdések foglalkoztatták a miskolci könyvtárosokat is, mielőtt az új szolgáltatások bevezetéséről döntöttek volna. Az 1974-ben nyílt zenei részleg elsősorban a helyben zenehallgatás lehetőségét teremtette meg, az igényesen gyarapított hanglemezek, hangfelvételek gyűjtésével, közreadásával. A kezdeti évek után a könyvtárvezetéssel együtt a zenei könyvtárosok komolyan gondolkodtak azon, hogy az akkori szóhasználatból élve az ún. konzerv zene szolgáltatásán túl az élő zenét megszólaltató rendezvények is létjogosultságot nyerjenek a könyvtár falai között. Ennek első lépéseként 1974-ben a „Költészet és zene” című előadás alatt megszólalt a zene a könyvtárban. Az 1975-ben indított, „Zenetörténet dióhéjban” című, zenei korszakokat bemutató előadássorozat látogatói megszokták, hogy a találkozások alkalmával neves előadók és közreműködők léptek fel. Miskolc város életében a filharmóniai koncertek, a zenei intézmények növendék- és diplomakoncertjei, valamint a meghívott együttesek fellépései változatos zenei életéről tanúskodtak. A Zeneműtár munkatársai számára világossá vált, hogy nem lehet tartalmában vagy formájában megismételni egyik rendezvényt sem.

A programok látogatói elsősorban a fiatalok köréből, főleg a zenei részleg törzslátogatóiból tevődött össze. Közismert, hogy e korosztály sajátosságai közé tartozik, hogy mentes az előítéletektől, a beidegződésektől, fogékonyabb az új ismeretek befogadására a hagyományos koncertek látogatóinál. Olyan zenét kell nyújtani és terjeszteni, állapították meg a Zeneműtár munkatársai, ami hiánypótló lehet a város zenei életében és kiegészítheti a főiskolai oktatási tematikáját. A tantervben a XX. századi zene Bartók és Sztravinszkij ismertetésével tulajdonképpen le is zárult. Az útkeresés akkori kérdéseit ma már pontosan meg lehet fogalmazni. A Zeneműtár adottságait Selmeczi György zeneszerző, zenetanár ismerte fel és konkrét elképzeléssel kereste fel a könyvtár igazgatóját, aki nyitott volt az újfajta kezdeményezés iránt.

Berecz József, a könyvtár igazgatója és Selmeczi György, később művészeti vezető megállapodottak a programtervezetben. Az induláskor bevonták a szervezési munkába a zenei részleg vezetőjét is. 1976-ra a Zeneműtár már kiala-

Miskolci zenei hét programfüzete

kította kapcsolatrendszerét a város zenei intézményeivel, a középiskolákkal. Így volt mire támaszkodni az 1976-ban megalakult Miskolci Új Zenei Műhely (továbbiakban MÚZM) vezetésének. A kortárs együttes programját az első koncerten, 1976. november 3-án ismertette Selmeczi György: „A Miskolci Új Zenei Műhely-t nem pusztán zenei, hanem sokkal inkább általános művészet-szociológiai felismerések hívták életre. Nevezetesen az, hogy a MÚ létrejöttének és befogadásának folyamatát egyaránt olyan, a művészettörténetben mindeddig ismeretlen szabadság jellemzi, amellyel még nem tud igazán élni sem a művész, sem közönsége. Az esztétikai kategóriák

soha nem hordozták ilyen mértékben a művészet demokratizmusát, mint éppen manapság. Ezt a demokratizmust gyakorolni, ezzel a szabadsággal élni legalább annyira fegyvertényt jelent, mint vállalni az új művészet korlátait, s azt, hogy egy elemző kor, elemző emberének a problémái nélkül soha nem születtek volna meg a nagy szintézisek. Az új zene esztétikai igazságait bebizonyítani nem más, mint nyitottá tenni az emberek többnyire zárt esztétikai rendszerét. A Miskolci Új Zenei Műhely nem csoportosulás, hanem alkotó- és előadóművészek alkalmi szövetkezésének egy lehetősége.”⁵⁶

„A MÚZM első rendezvényére szóló meghívó ajánlással indult, amelyet mintegy kétszáz miskolci és félszáz, más városban élő ember kapott kézhez: zene-értő, zenészerető laikus, könyvtári látogató és iskolaigazgató, szakmunkástanuló és műszaki értelmiségi”⁵⁷ – nyilatkozta egyik írásában a Zeneműtár vezetője. A helyben megtartott évi hat

koncerten kívül évente 5-6 fellépésnek is eleget tett az együttes más városokban, a megyében vagy külföldön, valamint fogadta a világ minden tájáról érkezett partner-együtteseket anyaintézményében, a megyei könyvtárban.

A sok száz esemény ismertetése előtt fontos szólni a Műhelyt körülvevő körülményekről. A MÚZM szakmai kapcsolatai – a Magyar Zeneművészek Szövetsége (MZSZ) és annak Fiatal Zenészerzők Csoportja (FöZöCsö), a Jeunesses Musicales (Fiatal Zenészek Magyarországi Szervezete), a Budapesti Új Zenei Műhely, az Országos Filharmóniai Társaság budapesti és miskolci képviselője, a Borsod-Abaúj Zemplén Megyei Tanács, továbbá Tózsér Dániel (1972-1987), a Liszt Ferenc Ze-

⁵⁶ Selmeczi György: Előszó. In: MUZM Műsorfüzet. 1976. 3. p.

⁵⁷ Benkő Csabáné: Egy zeneműtár közönségkapcsolatai. A Miskolci Új Zenei Műhely. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970-1980. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár – Könyvtártudományi Módszertani Központ, 1981. p. 55-62.

neakadémia Miskolci Tagozatának igazgatója és természetesen a befogadó intézmény, a Megyei Könyvtár – a kezdeti ellenállást leszámítva – érdeklődéssel figyelték, majd támogatták a művészeti vezető munkáját. [...] Itt van például a Miskolci Új Zenei Műhely. Jó lehetőség arra, hogy azok a muzsikuskok, akik a város különböző intézményeiben dolgoznak, munkakapcsolatba kerüljenek. Együtt muzsikálnak, közösen vállalják a kortársi zene interpretálásának és propagálásának ügyét. Különösen rokonszenves vonása a műhelynek, hogy nem fűződik hozzá senkinek sem anyagi érdeke: fókuszában tehát a zene áll és az is marad.”⁵⁸

Az Miskolci Új Zenei Műhely tevékenysége formailag és tartalmilag is különbözött a Zeneműtár többi rendezvényeitől. „A koncertek hangulatát mind a közönség, mind az előadók részéről őszinte megnyilatkozások jellemzik. Az előadók várják is a befogadó reagálását, a mű ilyen vagy olyan értelmezésének megnyilvánulásait [...] A „koncert-etikett” sem hagyományos: van, aki csak a koncert második felére jön el, mert bizonyos szerző műve érdekli, vagy a műsor eleje kevésbé érdekes számára, s vannak, akik közben távoznak, mert mást kaptak, mint amire felkészültek”⁵⁹, írta visszaemlékezve a műhely zenei munkatársa. Az MÚZM több mint tíz évének eseményei közül két fontos rendezvényről kell megemlékezni. Az egyik az, amikor az MÚZM a Jeunesses Musicales közvetítésével, az Interkoncerten keresztül meghívást kapott a XIV. Nemzetközi Kortárs Zenei Fesztiválra a lengyelországi Czeszochowába. A sikeres fellépésért járó díj mellett az ajándékként hazahozott értékes hanglemezek és kották a Zeneműtár állományát gazdagították. A visszahívott lengyelzenészekkel együtt számos külföldi partneregyüttessel vendégizelt Miskolcon.

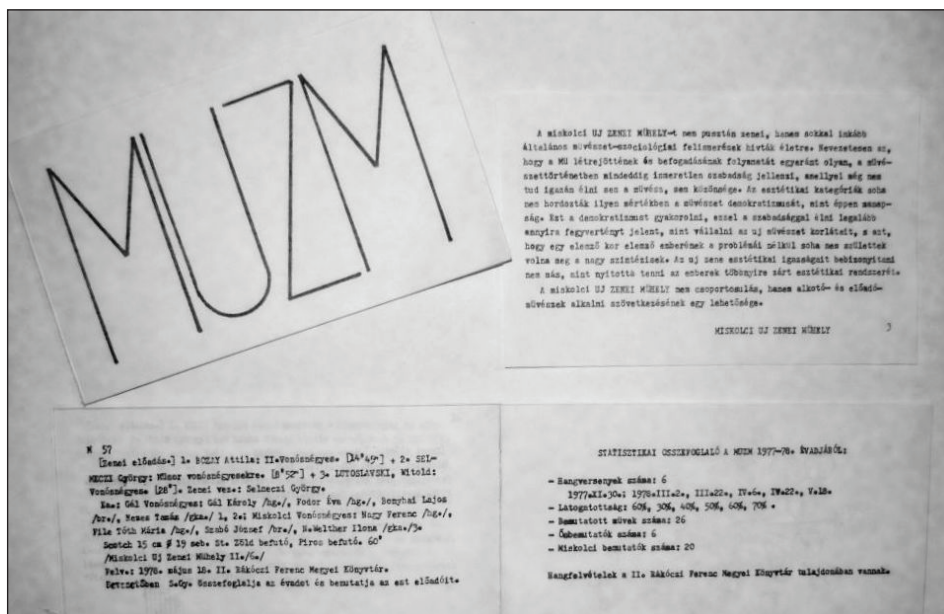
A MÚZM másik kiemelkedő rendezvénye az az egyedülálló produkció volt, melyet 1979 nyarán Miskolcon tartottak meg. Ennek előzménye, hogy 1977 decemberében a KISZ Megyei Bizottsága kísérletképpen létrehozta a Borsodi Fiatal Művészek Társasága néven azt a szellemi csoportosulást, amelynek a tagjai voltak: fiatal építész, képzőművész, iparművész, szobrász, népművész, grafikus, költő, festőművész, rendező és Selmeczi György személyében zeneművész. Az együttműködés eredményeként született meg 1979. augusztus 14-15-16-án (Gyermekünnep a Diósgyőri várban) Benjamin Britten: Noé bárkája című operájának magyarországi ősbemutatója.

A zenei részleg technikusai az MÚZM minden koncertjéről helyszíni hangfelvételt készítettek, s így több év után komoly hang- és dokumentációs archívum jött létre. A hangversenyeken előadott művekről pontos bibliográfiai leírás készült, amelynek tízéves anyagát a „Repertórium 1976-1986” füzetét a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár adta ki. Az összeállítók „Hangversenykrónika 1976-1982” címmel, füzet formában dokumentálták az archívum anyagát.

A koncertek leírásakor az egyes műveknél az előadási idő és a lelőhely is közölték. A kiadványban való eligazodást számos mutató könnyítette meg. Elkészült a Műhely szerzői, cím- és évszám-mutatója, valamint a koncertjeiken elhangzott egyéb művek, az általuk előadott operák vagy fontosabb filmzene- és lemezfelvételek, úgyszintén a sajtó- és rádióvisszhang mutatói. A könyvben megjelent fotók képjegyzéke is fontos útmutatóul szolgált. A Repertórium alapján érdemes néhány adatot itt közreadni:

⁵⁸ Száde László: Miskolci diánegatív 1. In: Muzsika, 20. évf. 7. sz. (1977). 21. p.

⁵⁹ Benkő Csabáné: Egy zeneműtár közönségkapcsolatai. A Miskolci Új Zenei Műhely. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970-1980. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár – Könyvtártudományi Módszertani Központ, 1981. 57. p.

„Tíz év alatt 91 koncerten összesen 62 szerző 129 műve hangzott el miskolci művészek közreműködésével, 84 szerző 116 alkotását pedig vendégegyüttesek tolmácsolták.”⁶⁰ A feltüntetett, elsősorban magyar kortárs zeneszerzők neve és bemutatott műveik dokumentációja gazdagította a huszadik századi adattárat, a BMC (Budapest Music Center) adatbázisát. A Műhely vendégei svéd, kanadai, svájci, lengyel, nyugatnémet, cseh és osztrák együttesek voltak.

A MÚZM tagsága elsősorban a Miskolci Szimfonikus Zenekar zenészeiből szerveződött. A sok éves együttműködés azt bizonyította, hogy jó hatással volt egymásra a két egymástól különböző zenekari munka. A különböző huszadik századi zeneművek előadása a hangszeres művésztanárok szakmai fejlődését is segítette: megkönynyítette az új művekkel való ismerkedést s a könyvben megjelent fotók fontos információkat nyújtottak. A megszólaltatott művek dokumentálását a zenei könyvtárosok végezték és ebből publikációkat, kiadványokat jelentettek meg.

Műhelymunka – próba közben

Szendrei Lőrinc újságíró egyik írásában így emlékezett meg az 1980-as budapesti fellépésről: „Az országos Filharmónia megtisztelő feladattal bízta meg a műhely együttesét. Október 4-én a budapesti Zeneakadémián ez az együttes mutatja be elsőként a KISZ KB jubileumi pályázatán díjazott műveket: Orbán György József Attila kánonjait, Vajda János Holland anizs-ját, és Hollós Máté Kettőszakadottak című művét a Korunk zenéje hangversenysorozatában...”

Különleges élmény volt, amikor a Magyar Rádió 1980 decemberében egy hetet tartózkodott Miskolc város különböző helyszínein és a Megyei Könyvtár előadóterméből közvetítette az Miskolci Új Zenei Műhely hangversenyét „Századunk zenéjéből” címmel. Ide kívánczik a műhely munkáját figyelemmel kísérő zenekritikus, Grabócz Márta írása: „A Miskolci Új Zenei Műhely eddigi négy évada néhány lelkes, tudatos zenész

⁶⁰ Benkő Csabáné: Könyvtár és zene. A Miskolci Új Zenei Műhely. In: Könyvtáros, 40. évf. 4. sz. (1990), 226. p.

teremtő erejű vállalkozásának gyümölcse. Ez a szép, bár talán kevésbé látványos munka megérdemli a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár és a Megyei Tanács művelődési osztályának elvi-gyakorlati támogatását. Reméljük, hogy a MÚZM októberi budapesti fellépése a Zeneakadémián, valamint decemberi rádiókoncertje már azt jelzi, hogy az „új művészet demokratizmusának gyakorlásában, szabadságának megélésében körvonalazható műhelyprogram nagyobb nyilvánosságot nyerve hódíthat közönséget. A maga és korunk zenéje számára”.⁶¹

<u>A Miskolci Új Zenei Műhely</u> <u>tagjai és munkatársai</u>	
- Művészeti vezető:	Selmeczy György
- főmunkatárs:	Apró László Bartha Éva
- hangversenymester:	Kiss Ernő Püzes Mária
<u>T a g o k :</u>	Apró László Aranyosi György Bákonyi Tamás Banda Judit Bíró Rudolf Bonyhai Lajos Bruckner Adienne Csakó Péter Davidov Szergej Püzes Mária Garamvölgyi Ernő Halász István Holló Éva Iván Klára Kálmánczy Zoltán Kalogas Agnes Keresztfi Gyizella Kincses Margit Kispál Erzsébet Kiss Ernő Kőhegyi András Kajzik Rozália Mészáros Imre Nagy László I. Nagy László II. Novák József Petrány Éva Rózsa Márta Rudolf Gabriella Sándor János Siklósi Éva Siklósi Tamás Szabó József Szegedcsy Edina Uray Márton Vrana Ilona Zobay Béla

<u>M u n k a t á r s a k :</u>
Baranyó Attila Bunyák János Czápos Benedek Czentnár Ferenc Dobi Mária Fodor Éva Győri Nagy Ilona Hegedűs Emőke Horváth Katalin Horváth Sándor Juhász István Kerényi Gábor Kovács Magdolna Lőcsey János Luterán Éva Mészáros Ildikó Nemes Ferenc Soltész Anikó Szabó Ilona Sziklay Mária Tátray Tivadar Tóth Gábor Tóssér Dániel Türk István Ujaczky Nóra

**A Miskolci Új Zenei Műhely
tagjainak és munkatársainak
névsora**

A Műhely tevékenységének sokszínűségét mutatja be a következő néhány koncert. Az 1984. április 11-i Kortárs zenei hangverseny az MÚZM részvételével a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei könyvtárában. A bevezető előadást a művészeti vezető tartotta. A hangversenyt követően Homolya István, a Zeneműkiadó szerkesztője és Nádori Péter, a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat főszerkesztője tartott tájékoztatót a kortárs zenével kapcsolatos két kiadói tevékenységről. Az MÚZM kez-

⁶¹ Grabócz Márta: A Miskolci Új Zenei Műhely. In: Muzsika, 23. évf. 10. sz. (1980), 20. p.

deményezésére hangversenyt rendeztek 1987. szeptember 28-án a miskolci Avasi templomban. Orbán György és Vajda János műveit a Sándor Zoltán vezette Hassler Énekegyüttes szolgáltatta meg; Selmeczi György himnikus művét Déri András karmester vezetésével a pasaréti ferences templom kórusa adta elő. A MÚZM 1985. február 1-jén a Magyar Rádió Márványtermében Bach: Musikalische Opfer című művét adta elő nagy sikerrel. Ez a koncertfelvétel 2015. augusztus 22-én a Bartók Rádió Rádióhangversenyek című műsorban ismét elhangzott. Külön említést ér-

A MAGYAR ZENEMŰVESZEK SZÖVETSEGE
ÉSZAK-MAGYARORSZAGI TERÜLETI CSOPORTJA,
A B.-A.-Z. MEGYEI TANÁCS V. B.
MŰVELŐDÉSGYI OSZTÁLYA
és
A II. RAKÓCZI FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR
rendezésében

1976. november 3-án, szerdán 18 órakor
a Megyei Könyvtár előadótermében
kerül sor a

MISKOLCI ÚJ ZENEI MŰHELY

első hangversenyére

MŰSOR:

Victor Máté:
Varythm – kompozíció Moog-szintetizátorra

Székely Iván:
For Alrun – szopránhangra és szintetizátorra

Selmeczi György:
Symphonia
Abel – kamaraegyüttesre

Kocsis Zoltán:
„Bemutató”

*

Zbigniew Rudzinski:
Kvartett 2 zongorára és ütőkre

~~Balassa Sándor:~~
~~Jelek – fuvalóra és mélyhegedűre~~

Makala Shinohara:
Obsessions – oboára és zongorára

Közreműködnek:

Bákányi Tamás – oboa	Selmeczi György – zongora
Bihari László – zongora	Tózsér Dániel – fuvaló
Margittay Miklós – brácsa	Kocsis Zoltán
Tomkócs Emil – ütő	Székely Iván
Kincses Margit – zongora	Victor Máté
Mikó Ilona – ütő	elektronikus készülékek

A miskolci Zeneművészeti Főiskola
hallgatóiból alakult kamaraegyüttes
Vezetései: Antal Máttyás
Zenei vezető: Selmeczi György

A sorozat következő hangversenye:
1976. december 15.

A MÚZM első hangversenyére szóló meghívó

demel a MÚZM és Máger Ágnes, a Miskolcon élő festőművész közötti alkotói kapcsolat. A koncertek hangulatát és az előadóművészeket több festményén is megörökítette, amely a festőművész kiállításain is megtekinthetők voltak. Egy festményét, melyet 1983-ban alkotott a megyei könyvtárnak ajándékozta, ez máig is a Zenemű- és Médiatár falát díszíti.

Az MÚZM széles külföldi kapcsolatainak egyik kitűnő példája a Kamaraestek „C” sorozaton belül megtartott előadás, amely különleges élménnyel ajándékozta meg a Zeneművészeti Főiskola hallgatóit és a zenei könyvtárosokat. A stuttgarti Zeneakadémia professzorának 1966-ban kiadott könyve⁶² a Zeneműtár kézikönyvtárá-

⁶² Karkoschka, Erhard: Das Schriftbild der Neuen Musik: Bestandsaufnahme neuer Notationssymbole. Anleitung zu deren Deutung, Realisation und Kritik. Celle, Hermann Moeck Verlag, c. 1966.

ban volt megtalálható. Ez adta az ötletet a művészeti vezetőnek a német vendégek meghívására. A cserekapcsolat létrejött, és ez a kamaraest a nem zenész fiatalok számára is nem mindennapi élményt nyújtott a bemutatott különleges kotta képek és modern hangszerek látványa miatt. A könyvtárosok szorgalma megmutatkozott abban, hogy gondosan figyelték az általuk bevezetett Vendégkönyv beírásainak gyarapodására. Fotókon alig olvasható, de annál kedvesebb elismerő sorokat őriznek a Vendégkönyv megsárgult lapjai.

Az elmúlt tíz év eseményei, a koncerteken elhangzott különleges produkciók sok élményt szereztek a Zeneműtár munkatársainak és a több ezerre tehető hangversenylátogatóknak. „A koncertek anyagi és szervezési gondjai nem kis feladatot jelentettek a könyvtár munkatársai számára. A műhely költségeit a Megyei és a Városi tanács, a megyei és a városi KISZ bizottság és a könyvtár együttesen fedezték. Mivel a közreműködők tiszteletdíja csak jelképes volt, nyugodtan elmondhatjuk, hogy jóformán a pusztá lelkesedés tartotta – tartja össze a közben létszámában is egyre tekintélyesebbé váló együttest”⁶³ – írta annak idején a részlegvezető.

A 90-es évek elején az MÚZM működésében is felfedezhetők a változások: „Kezdetben szinte kizárólag avantgárd zeneszerzők alkotásait szólaltatták meg, majd egyre több klasszikus, XX. századi klasszikus vagy ahhoz közel álló mű egészítette ki a repertoárt. Sajnos az utóbbi két évben ritkábban hallhatjuk őket, ennek oka az egyre romló gazdasági és kulturális helyzet. Az együttes, úgy tűnik, fokozatosan ‘kinőtt kereteiből’, s nem szorul már annyira az egykori ‘szülői ház’, a könyvtár támogatására.”⁶⁴ – írta 1990 tavaszán a zenei részleg és az MÚZM munkatársa.

3.2.5 Hálózati és módszertani menedzsment

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 1952. október 26-án nyílt meg a megyei könyvtár. Az intézmény alapfeladatához a helyi könyvtári ellátás mellett a területi, hálózati, módszertani tevékenység is hozzátartozott. Szőnyi László, a könyvtár első igazgatója a módszertani munkában kezdetektől számított a könyvtár valamennyi szakterületének tapasztalt munkatársára.

A módszertani munkacsoport munkája az állandó létszámhiány és a technikai akadályok miatt csak az új könyvtárárpület átadása (1972) után tudott kiteljesedni. A modern intézmény adottságai biztosították a nyugodt munkához szükséges tárgyi és személyi feltételeket. Az előző évekre jellemző szakemberhiány is megoldódott, a területi csoport mindhárom munkatársa rendelkezett szakképzettséggel. Az intézmény korábbi hálózati feladatára jellemző szakmódszertani tevékenység a '70-es években újra fontossá vált. A munkakörök igazodtak a könyvtári feladatokhoz; egy munkatárs a rendezvények szervezésével foglalkozott, míg mások a könyves ünnepek koordinálásával, a könyvtári feldolgozó munkával és a statisztikai elemzésekkel, vagy a képzés feladataival foglalkoztak. Az igazgatóhelyettes irányításával működő módszertani csoport munkájában részt vettek a könyvtár különböző szakterületeinek munkatársaiból szervezett módszertani munkaközösség tagjai. Az 1960-as évek végétől a zenei szakterületet Benkő Csabáné részlegvezető képviselte. A megyei zenei

⁶³ Benkő Csabáné: Könyvtár és zene. A Miskolci Új Zenei Műhely. In: Könyvtáros, 40. évf. 4. sz. (1990), 226. p.

⁶⁴ Uo.

BORSODI
FIATAL MŰVÉSZEK
TÁRSASÁGA

MISKOLCI ÚJ ZENEI MŰHELY

Apró László
Bákonyi Tamás
Bereczky Erika
Bíró Rudolf
Bruckner Adrienne
Fehér György
Filetót Mária
Halász István

Kincses Margit
Kőhegyi András
Orbán György
Mészáros Imre
Mikó Ilona
Nagy Ferenc
Novák József
Selmeczi György

Szabó József
Török Géza
Welther Ilona

Bartha Éva
dr. Benkő Csabáné
Rimaszécsy Gyula
Soós Lajos

1976–77

5 hangverseny
23 szerző
31 bemutató
8 ősbemutató
12 országos bemutató
82 előadóművész
88%-os látogatottság

1977–78

6 hangverseny
1 vendégjáték
18 szerző
26 bemutató
6 ősbemutató
8 országos bemutató
54%-os látogatottság

1978–79

9 hangverseny
2 vendégjáték
22 szerző
33 bemutató
8 ősbemutató
15 országos bemutató
59%-os látogatottság

*Borsodi Fiatal Művészek Társasága. 1982. március 19 – április 2.
Kiállítási katalógus*

B 30 KARKOSCHKA: DESIDERATIO DEI. Seiten 6 und 7.

Alle Rechte bei Erhard Karkoschka, Stuttgart

Übergang von exakter Tonhöhenaufzeichnung zu graphischer ohne Erklärungen, nur mittels des Wörtchens „simile“. In diesem Satz wird der alte Choral „Alma redemptoris mater“ allmählich zu der ihn von da an bestimmenden Zwölftönigkeit ausgeweitet. (S. 69)

[illegible]

MISKOLC ÚJ ZENEI MŰHELY

Erhard Karkoschka

**1981. február 20-án, pénteken 19 órakor
a Megyei Könyvtár előadótermében**

ERHARD KARKOSCHKA

(Stuttgart)

**és zeneszerző növendékeinek
elektronikus zenei hangversenye**

*

MÚZM műhelymunka Erhard Karkoschka professzorral

gyűjteményeket az 1976-ban megjelent „A közművelődési könyvtárak zenei részlegei és a zeneoktatási intézmények könyvtárai: Cím- és adattár” gyűjtéséből ismerjük. Ezek szerint Borsod-Abaúj-Zemplén megyében az alábbi településeken terveznek, vagy létesítettek zenei könyvtárakat: az Edelényi Nagyközségi Járási Könyvtárban még csak terveznek zenei sarkot, Mezőkövesden az Állami Zeneiskolában 1960-ban már létesítettek, a miskolci Egressy Béni Állami Zeneiskolában 1954 óta működött kottatár, az Erkel Ferenc Állami Zeneiskolában 1951-ben, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Zeneiskolai Tanárképző Intézet Miskolci Tagozatán 1966-ban, az Ifjúsági Könyvtárban 1971-ben, a Szabó Lőrinc Városi Könyvtárban 1966-tól, az ózdi Erkel Ferenc Állami Zeneiskolában 1953-ban, a sárospataki Állami Zeneiskolában 1969-ben, a sátoraljaújhelyi Állami Zeneiskolában már 1958-ban létezett a zenei dokumentumok gyűjteménye, a kottatár. A területi munka megjelent a Zeneműtár éves munkaterveiben is. A nagyobb könyvtárakban zenei előadássorozatok indultak, amelyeken a helyi zeneiskolák tanárai és növendékei rendszeresen közreműködtek. A települési könyvtárak zenei szolgáltatásai miatt egyre több látogató kereste fel az intézményeket. Az 1970-es években a Zenei Szekció ösztönzésére az ország közművelődési könyvtáraiban megkezdtek a zenei egységek kialakítását. A legtöbb könyvtár saját költségvetési keretéből nem volt képes ilyen szakrészleget kialakítani. A közkönyvtárak zenei részlegeiről átfogó képet rajzolt a KMK Hálózatfejlesztési Osztálya 1971. március 3-án kelt körlevelében. „A közművelődési könyvtárak zenei egységeinek szervezési tapasztalatai és a szolgáltatás továbbfejlesztése” címmel kiadott levélben felsorolják, hogy 1956-1970 között hol alakítottak ki zenei könyvtárat vagy sarkot, és közölték a Művelődési Minisztérium anyagi támogatását is. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is a Kulturális Alap pénzügyi támogatása tette lehetővé az elsőként megnyíló zenei részlegek kialakítását.

A Zenemű- és Hangtár 1976-77-ben kezdte el a megyében az „A” és „B” típusú közművelődési könyvtárakban az audiovizuális részlegek telepítését. A Zeneműtár munkatársai 1977. augusztus 3-án a megyei könyvtárban találkoztak a kazincbarcikai Városi Könyvtár vezetőivel. A megbeszélés témája a városi könyvtárba tervezett zenehallgatási szolgáltatás bevezetése volt. A tárgyaláson részt vett Papp Attila, a kazincbarcikai könyvtár igazgatója, Landenberger Istvánné, az olvasószolgálat csoportvezetője, Benkő Csabáné, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Zeneműtárának vezetője és Rimaszécsi Gyula technikus. A jegyzőkönyv szerint Kazincbarcikán a hang-

Máger Ágnes alkotása

lemezállomány kialakítását már ebben az évben elkezdték, de a zenehallgatás technikai feltételeinek a megteremtését már nem tudták önerőből biztosítani. Ehhez kérték a

megyei könyvtár támogatását. Az alig pár hónapos előkészületeket követően 1977. december 22-én Gábel József, a miskolci GELKA szervizvezetője és Kurucz Péter, a megyei könyvtár technikusa üzembe helyezte a beszerzett készülékeket és ezzel lehetővé tették a zeneszolgáltatás megkezdését. Landenberger Istvánné, a kazincbarcikai városi könyvtár Olvasószolgálati csoportvezetője a zenei részleg kialakításával kapcsolatos gondjaira 1978-ban így emlékezett: „[...] villámcsapásként ért bennünket a városi tanács pénzügyi osztályától 1977 júliusában kapott átírat, mely 1977. évre egyszeri céljelleggel 250 ezer forint pótelőirányzatot engedélyezett az alábbi feladatokra: [...] zenei részleg kialakítása. A célfeladatok közül a hagyományosan könyvtári jellegűek természetesen nem okoztak gondot [...] de a zenei részleg megteremtését eleinte megoldhatatlannak tartottuk a helyhiány miatt.”⁶⁵ A részleg könyvtárak számára nemcsak a zenei sarkok létesítésében közreműködött, hanem egyéb műsorok hangosítási feltételeinek, azaz stúdiók kialakításában is. A Zeneműtár vezetője két technikai szakemberrel együtt felmérő tárgyalást folytatott 1977-ben az encsi Járási Könyvtárban is. A megbeszélés alapján a megyei könyvtár technikusai, Rimaszécsi Gyula és a GELKA műszaki vezetője elkészítette az elképzelt stúdió tervrajzát és kapcsolási ábráját. Berecz József, a megyei könyvtár igazgatója felajánlotta segítségét Gulyás János könyvtárvezetőnek abban az esetben, ha nem tudja saját erőből megvalósítani a stúdiót, úgy a megyei könyvtár támogatást kér – 5 db lemezjátszót – 30 ezer forint értékben a KMK Kulturális Alaptól. A módszertani látogatások alkalmával a Zeneműtár vezetője, technikusai és a GELKA Szerviz egy szakembere folytatott tárgyalásokat egy-egy megbeszélésen. Az edelényi könyvtárba 1977. január 31-én látogattak el, ahol a zenehallgatás műszaki feltételeinek megteremtéséről egyeztettek. A sárospataki városi könyvtárban 1977. szeptember 12-én szintén a zenei részleg létesítésével kapcsolatos megbeszélésen vettek részt.

A könyvtárvezetők a zenei szolgáltatás beindításakor hasonló gondokkal küzdöttek más településen is, de a megyében a nehézségek ellenére több községi könyvtárban is elérhetővé vált ez az ellátás. Benkő Csabáné részlegvezető, Kurucz Péter technikus és a GELKA Szerviz munkatársa 1978. április 17-én Mezőcsáton, június 29-én Leninvárosban, 1979. január 18-án Sárospatakon, november 2-án Sátoraljaújhelyen adtak át zenei részlegeket.

A megyében a zenei intézmények vezetői és szaktanárai rokonszenvvel figyelték a könyvtárakban megindult változásokat. A megyei könyvtár zenei részlegének megkeresésére nyitottak voltak az együttműködésre, segítették az ismeretterjesztésre irányuló könyvtári törekvéseket. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a járási központokban, nagyközségekben egymás után nyíltak a zenét, az irodalmat és a nyelvtanulást elősegítő és szolgáltató részlegek. Az új feladatok megvalósítása minden könyvtárban jelentős anyagi beruházással járt. A központi módszertani elképzelések az ország sok könyvtárban kezdetben némi ellenállásba ütköztek, nemcsak megyénkben.

A könyvtár módszertani munkaközösségének tevékenysége között újra megjelent az az elvárás, amely arra irányult, hogy az egyes szakterületek vegyenek részt a területek ellátásában, mint a szakmódszertani feladatok gazdái. A hálózati munka tervezése évről évre megjelent a részleg éves munkatervében. Az előző fejezetekben már szó volt arról, hogy a megyei könyvtár állománya 1978-tól a kötelespéldányok fo-

⁶⁵ Landenberger Istvánné: A kazincbarcikai hangtár születése. In: Borsodi Könyvtáros, 17. évf. 1. sz. (1978), 31. p.

gadása által gyorsan gyarapodott, ez a szolgáltatás a zenei részlegek kialakulásában is meghatározó volt. Az olvasók ellátásához szükséges zenei szakirodalmi művek és kották nagy számban érkeztek a Zeneműtárba. A megye könyvtárainak állománya a kezdeti években kötettségben és tartalmában messze elmaradt a szakmai irányelvekben megfogalmazottaktól, ezért a központi könyvtárba többes kötelespéldányként érkezett zenei szakkönyveket, az ajándékként érkezett hanglemezeket a megye járási és nagyközségi könyvtárainak adták át. Borsod megye, mint regionális központ elsősorban a cseh és a szlovák dokumentumok báziskönyvtára lett. A megye könyvtárainak állománya a szakmai irányelvekben megfogalmazott elváráshoz igazodott, azonban a zenehallgatási lehetőségek megteremtése az egyes intézményekben mégis akadályba ütközött. „Keserűen kell tudomásul vennünk, hogy más megyék már jóval előrébb járnak. Békés megyében például e napokban nyitották meg a 23. zenehallgatási egységet.”⁶⁶ Ugyanakkor az intézményekben már megvoltak a tárgyi és a személyi feltételek, ezért szorgalmazta a megyei könyvtár zeneműtárosa a részlegek kialakítását. „Nem mondhatunk le a zenei, irodalmi, nyelvi és egyéb dokumentációt közlő ismeretterjesztés korszerű formáinak bevezetéséről! Meg kell próbálni, és ma még sajnos, egyedi megoldásokkal – rendszerint az olvasószolgálati térből kikanyarított területeken – a feltételek megteremtését. Technikai eszközök összetétele, kezelőpult kialakítása, hanglemeztároló polcok beépítése. Minderre megteszi még egy 3 x 5 méteres önálló

Feljegyzés a

Sátoraljaújhelyi Járási Könyvtár-ban tett látogatásról.

Téma: az új könyvtár zenei részlegének kialakítása.

Kiszálláson: Benkóné, z. részleg vez. /MK/, Rimaszócsi Gyula technikus

Zenei részleg elhelyezése: gyermekkönyvtári szárnyban, két 30 m²-es helyiségben. E terület arányos a könyvtár egyéb szakterületeihez képest. Meg kell oldani az átjárást a két helyiség között, amelyet az építkezés eddig nem biztosított.

Technikai tervezés: zenehallgatás biztosítása 8 hanghallgató helyhez 4 program. E részlegben 2 hangszóró elhelyezése csoportos zenehallgatás céljából.

Hangosítás még: felnőtt előteremben két hangfal rögzítve, valamint egy hordozható egység házon belüli használathoz.

Meglévő készülékek: értékben 100.000.-Ft-os vásárlás

3 db. lemezjátszó NZC /kristály/

4 db. magnetofon B 100-as

1 St. rádió Orfeusz RA 5350

16 db. AKAI fejhallgató ASE-7 /8 ohm-os/ Problémás!

1 db. lemezjátszó, sasszé NC 440 /dinamikus

1 db. erősítő AFX

1 db. keverő 4 csatornás /mono/

2 db. mikrofon /dinamikus/

Sátoraljaújhelyi jegyzőkönyv

kis sarokrész is, ahol olvasóinknak biztosítani tudjuk az intimitást, egyéni zenehallgatást, egyéni ismertetést a művekkel, megadva ezáltal az önművelés lehetőségét.”⁶⁷

⁶⁶ Benkő Csabáné: Miért nincs zenehallgatás a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárakban? In: Könyvtáros, 27. évf. 2. sz. (1977), p. 26-28.

⁶⁷ Uo.

Skaliczki Judit szerkesztésében 1978-ban jelent meg az a módszertani útmutató, amely a „B” és a „C” típusú könyvtárak zenei sarkok, részlegek kialakításához szükséges szakmai szempontokat tartalmazta. „A hangtár funkcióit, helyi csoportosítását és az alkalmazható készülékfajták összességét a hangtár modellje foglalja össze. [...] nagyságrendi csoportosítást célszerű felállítani [...] három könyvtártípusnak megfelelően.”⁶⁸ A zenei részlegek kialakítása is témája volt az 1978. június 19-20-án Edelényben megrendezett Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárigazgatói értekezletnek is. A program második napján június 20-án, az aggteleki Petőfi Sándor Emlékkönyvtárban Skaliczki Józsefné tartott előadást a megyei vezetők számára A hangtárak szervezésének és működtetésének kérdései a „B” és „C” típusú könyvtárakban címmel.

Technikusok: (balról) Rimaszécsi Gyula, Kurucz Péter (1977)

⁶⁸ Skaliczki Judit: A hangrendszer technikai és telepítési rendszerének felépítése. In: Zenemű- és hangtári részlegek a közművelődési könyvtárakban. Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1980. 72. p.

A Zeneműtár a megyei könyvtár szakmódszertani munkájában a részleg megnyitása előtt is aktívan részt vállalt. Országosan is elismerést váltott ki az megoldás, hogy a megyében létesített zenei sarkok telepítése egységes műszaki terv alapján történt. 1978-ban a Zenei Szekció felkérése a könyvtár technikusai elkészítették azt a tervezetet, amelyet az ország különböző típusú közművelődési könyvtárai számára dolgoztak ki. A megyei könyvtár két kiváló szakembere, Rimaszécsi Gyula és Kurucz Péter dolgozta ki azt a megoldást, amelyhez természetesen mellékelték a lehallgatórendszer műszaki rajzát is. Az alaprajzon feltüntetett technikai munkaasztal biztosította a stúdióban végzett mindennapos feladatokat: az archiválást, az olvasók számára zeneszámok átmásolását, a rendezvények műsor-összeállításait. A terv szerint a technikai asztalról történt a könyvtár olvasó tereinek, klubövezeteinek behangosítása is. A megvalósításra javasolt kezelőasztalról kapcsolták az egyéni zenehallgatásokhoz a lehallgatófülkéket. A lehallgatóhelyek száma tág keretek között változtatható, a csatornák, a programok száma tetszés szerint bővíthető volt. A műszaki megoldások ismertetése mellett a zenehallgatással kapcsolatos tapasztalatokról így számolt be a részlegvezető: „Több éves üzemelési tapasztalat alapján mondhatjuk, hogy szükséges a kapcsolat megteremtése az olvasó-hallgató és az üzemeltető között. Az itt javasolt visszajelzőrendszer nagyon egyszerű. A lehallgatóegységeken elhelyezett programválasztógomb benyomásával jelzi a program számát és egyben azt is, hogy a mű bejátszható, indítható. Megjegyezni kívánom, hogy az itt bemutatott elvi kapcsolás a beruházás költsége miatt nyert egyszerűsítést. Így a „B” és a „C” típusú könyvtárakban is megvalósítható.”⁶⁹

A tervezetben részletesen ismertették a beszerzésre javasolt készülékeket. Két változatot dolgoztak ki, egy költségesebbet és egy szerényebb anyagi ráfordítást igénylőt. A javasolt készülékfajták leírását is megadták: a lemezjátszók, rádiók, magnetofonkészülékek, mikrofonok, fejhallgatók paraméterein túl ezek széles választékát ajánlották megvételre. Felhívták a figyelmet arra is, hogy a felsorolt készülékeket csak a Műszaki Bizományi Áruházak üzleteiből javasolt beszerezni. A teljes költségvetést is elkészítették az adott könyvtár számára. Szakmai javaslatukban megfogalmazták, hogy a készülékek vásárlását minden esetben bízzák szakemberre. „[...] a több éves üzemeltetési gyakorlat bizonyítja, hogy a vásárlást lebonyolító szakember nem találkozik a kivitelező szakembergárdával, ezért születtek a félmegoldások és a házi barkácsrészlegek. E tervezetben foglaltak akkor érik el igazán céljukat, ha a beépítésükhöz országos szinten kivitelezőt találnának. Ez lenne a biztosítéka a biztonságos üzemeltetésnek.”⁷⁰ A miskolci megyei könyvtár Zeneműtára a vidéki fonotéáknak javasolt és alkalmazott egységes műszaki megoldásaival más megyék előtt járt. Skaliczki Judit példaként állította a miskolci mintát a többi közművelődési könyvtár elé: „Legalább az egy-egy megyén belüli egységesítést kellene megoldani, ahogy ezt a miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtár teszi, amikor az újonnan megnyíló részlegeket azonos típusú berendezésekkel szerelteti fel.”⁷¹ A kompatibilitás megléte Skaliczki szerint a hangzóanyag

⁶⁹ Benkő Csabáné: Előterjesztés a hangtárak, fonotékák felépítésének elvi megoldása című tervetthez. Miskolc. 1978. Kézirat

⁷⁰ Uo.

⁷¹ Skaliczki Judit: A hangrendszer technikai és telepítési rendszerének felépítése. In: Zenemű- és hangtári részlegek a közművelődési könyvtárakban. Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1980. 72. p.

„könyvtárközi kölcsönzését” is megoldaná: „A hetvenes évek végén [...] megyénkben is szaporodnak az audiovizuális könyvtári részlegek. A megyei könyvtár Zene-mű- és hangtára mind állományát, mind pedig szolgáltatásait és rendezvényeit tekintve egyre hatékonyabb szerepet tölt be a zenei ismeretterjesztésben. Példája és jelentős módszertani segítő-tanácsadó munkája eredményeképpen mind több járási és városi könyvtárban nyílik meg a lehetőség zenei részleg kialakítására. Állományukat és szolgáltatásukat tekintve a legfontosabbak az eddig megalakultak közül az edelényi, a mezőkövesdi, a leninvárosi, a sárospataki és a kazincbarcikai fonotékák.

Vezetői értekezlet Edelényben
(balról) Nagy Sándorné, Kiss László, Gulyás János, Urszin Sándor,
Benkő Csabáné, Slezsák Imre, Tóvári Judit, Szabó Gyula,

Előkészületek folynak Sátoraljaújhelyen, Encsen, Mezőcsáton, Aggteleken is. E részlegek kialakításához és fejlesztéséhez a megyei könyvtár szakreferensei konkrét segítséget nyújtanak, különösen a feldolgozó munkában és a zenei rendezvények szervezésében.”⁷²

A Zeneműtár munkatársai az 1979-től kezdve intenzíven foglalkoztak a megyében működő „B” és „C” típusú könyvtárakban tervezés alatt álló zenei részlegek vagy zeneszobák megvalósíthatóságával. Rendszeressé váltak azok a technikai és könyvtárosi látogatások, amelyek során gyakorlati tanácsot adtak a kollégáknak. A ’80-as évek elején számtalan község és város könyvtárát keresték fel. A zenei módszertani munkáról a megyei könyvtár igazgatója, Környey Lászlóné is elismerően nyilatkozott: „A zenei részlegek kiépülésével párhuzamosan bontakoztak ki a zenei ismeret-

⁷² Szabó Gyula – Urszin Sándor: Törekvések a módszertani munka korszerűsítésére. In: Borsodi Könyvtáros, 17. évf. 2. sz. (1978), 2. p.

terjesztés változatos formái, tartalommal telítődtek meg a könyvtárakban szerveződött kiscsoportok [...] Kíváncsi, hogy ez a tendencia az elkövetkezendő években általánossá váljék a könyvtári munkában, s különösen a kistélepléseken a könyvtár adjon otthont a közösségi művelődésnek.”⁷³ A megyében a Zenemű- és Hangtár számtalan előadást szervezett a könyvtárlátogatók részére. Egy-egy alkalommal az MÚZM is vendégszerepelt a nagyobb járási könyvtárban, ahol zenei klub működött, vagy a helyi zeneiskola egy-egy csoportja érdeklődött a rendezvény iránt. A könyvtárak, az iskolák és a művelődési házak mellett fontos színterei voltak a zenei ismeretterjesztésnek, s ezt a jelenséget fogalmazza meg Vitányi Iván írása is: „A magyar zenei élet sajátosságai közé tartozik, hogy minden zenész eleve népművelő [...] ezt a szemléletet Kodály Zoltán kiirathatatlanul beleplántálta a felnövekvő újabb muzsikuss generációkba. Ezért egy-egy iskola, zenei együttes, zenekar [...] nemcsak közönséget, de közönséget is teremt a zene befogadására”.⁷⁴

Környey Lászlóné megyei könyvtárigazgató a tanácsai könyvtárhálózat helyzete az V. ötéves tervidőszak végéről készített tanulmányában is megállapította, hogy „Megyénk településszerkezetéből adódóan a könyvtárügyet különösen hátrányosan befolyásolta a túlzott elaprózottság. [...] „a differenciált szolgáltatásokra alkalmas – elsősorban a városi, járási és a központi szerepkörű nagyközségi – könyvtárakban [...] törekedtek arra is, hogy a nem hagyományos, különösen az audiovizuális dokumentumok használata iránt megnövekedett érdeklődést is kielégíthessék.”⁷⁵

Az 1980. március 5-én Mezőcsáton a zenei részleg műszaki átadása után a Járási Könyvtárban is igénybe vehették az olvasók az új szolgáltatást. A megye nagyobb településein 1980-83-ig újabb részlegek nyíltak meg, vagy konkrét tárgyalások folytak a telepítéssel kapcsolatosan. Abaújszántón 1982. augusztus 16-án indult a könyvtár zenei szolgáltatása. Az intézmény a Kulturális Alapból 50 ezer forintot kapott a részleg létesítésére. A hanglemezzállomány kialakítására azonban nem volt fedezete a könyvtárnak: „A megyei könyvtár kéri [...] a Megyei Tanács Művelődési Osztályát, hogy 10 ezer forinttal támogassa az abaújszántói könyvtár zenei részlegének kialakítását.”⁷⁶ Baktakéken 1981. június 12-én kezdtek tárgyalásokat a zenei sarok kialakításáról. Itt is a Közművelődési Alap támogatásának köszönhetően szereztek be a technikai eszközöket. A baktakéki könyvtárban a segítség ellenére nehezen indult el az üzemeltetés, a támogatás elszámolásával is nehézségeik adódtak. Mezőkövesden, Ózdon, Sajószentpéteren, és Szerencsen is beindult az új szolgáltatás.

A sajószentpéteri Községi Könyvtárban tett látogatás során, 1981. október 7-én a megyei könyvtár részlegvezetője és technikus a ottani könyvtárvezetővel részletesen megbeszélte a zenei részleg kialakításához szükséges teendőket. „A könyvtár ez évben 150.000,- Ft-ot kapott a Művelődési Minisztérium Kulturális Alapjától zenei részleg telepítése céljából. Ebből a zeneszoba kialakításával egyidejűleg mesehallgatási egységet telepítünk a gyermekrészlegben, valamint a felnőtt tájékoztatási övezetben hangosítási lehetőséget.”⁷⁷ A sajószentpéteri kiszállás-

⁷³ Környey Lászlóné: Borsod-Abaúj-Zemplén megye tanácsai könyvtárhálózatának VI. ötéves közép-távú terve. Miskolc, 1981. Kézirat

⁷⁴ Vitányi Iván: Zene és közművelődés. In: Muzsika, 15. évf. 6. sz. (1972), 4. p.

⁷⁵ Benkő Csabáné: Feljegyzés. Miskolc, 1981. Kézirat

⁷⁶ Benkő Csabáné: Feljegyzés. Miskolc, 1981. október 9. Kézirat

⁷⁷ Mihalkó Zoltánné: Hogyan szerveztük meg a zenei szolgáltatást Leninvárosban? In: Borsodi Könyvtáros, 17. évf. 2. sz. (1978), p. 14-15.

ról készült feljegyzés a vidéki telepítésekkel kapcsolatos feladatokat rögzítette. A „B” típusú könyvtárak közül 1980-ban Leninváros (ma Tiszaújváros) büszkélkedhetett egy térben kialakított zenei részleg megteremtésével, melyet tanúsít Mihalkó Zoltánné, a könyvtár vezetőjének a zenei szolgáltatás szervezéséről írt beszámolója: „[...] sikerült egy teljesen különálló, 15 négyzetméter területű helyiséget szabaddá tenni. A berendezés kialakítására és a készülékek vásárlására a megyei könyvtár Zenemű- és Hangtára vezetőjének és technikusának tanácsait és segítségét kértük. [...] A zenei részlegünk műszaki tervrajzát és műszaki leírását a megyei könyvtár technikus készítette el. [...] A berendezés egy stúdióasztalból és 6 lehallgatóhelyből áll. A készülék négy-féle programot tud egyszerre szolgáltatni. [...] Hanglemezállomá-

nyunk jelenleg 300 lemezből áll. Az évi költségvetésben tervezett 20 ezer forint a zenei részleg anyagának egy példányos, minimális bővítését teszi lehetővé. [...] Hangtárunk összetétele 90%-ban hanglemez, 10 %-ban magnószalag. Műfajilag a klasszikus és XX. századi zenét, jazzt, nyelvelvét, irodalmi és meselemezeket tartalmaz. [...] A zenei részleg ünnepélyes avatása augusztus 17-én volt. A látogatók részére heti három alkalommal 15 órától 18 óráig tart nyitva. A lemezhallgatáson kívül kezdettől fogva átmásolási lehetőséget biztosítunk. [...] További terveink között szerepel az Állami Zeneiskolával közösen a Le-

mezbarátok körének a létrehozása, melynek célja a komolyzenei ismeretterjesztő tevékenységünk mind szélesebb körre való kiterjesztése.”⁷⁸

A megyei könyvtár Zeneműtárának vezetője elismerően nyilatkozott a szakmai igényességről, amely Dajkáné Mészáros Mária zenei könyvtáros munkáját jellemezte. A hangfelvételek tárgyi feltárásához nem az ETO, hanem az FZO zenei szakozási rendszert választotta. A tapasztalatcsere-látogatások egyre sűrűsödtek a megyei könyvtár feldolgozó munkatársa, Kovásznainé Veréb Ágnes és Dajkáné között, akinek munkáját segítve a megyei könyvtár részlegvezetője a Grove lexikon egy korábbi kiadású sorozatát letéti állományként átadta a leninvárosi könyvtárnak, mintegy elismerve a korsze-

Benkő Csabáné balról a 2. Mák Mihályné 3. Sátoraljaújhelyi könyvtárosok körében

⁷⁸ Benkő Csabáné: Feljegyzés az ónodi könyvtárban tett látogatásról. Miskolc, 1982. Kézirat

rú katalogizáló munkát. Benkő Csabáné és Rimaszécsi Gyula 1982. május 12-én Ónod község könyvtárában találkozott a helyi közigazgatás vezetőivel. A tárgyaláson az igényes zenehallgatás megteremtésének feltételeiről tárgyaltak.

A tanács vezetői erre a célra külön helyiséget alakítanának ki és gondoskodnának a szükséges technikai berendezések beszerzéséről is. A megyei könyvtár stúdiójának felújítása révén 3 db készüléket ajánlott fel az ónodi könyvtárnak. A Zenemű- és Hangtár vezetője javasolta, hogy a Közművelődési Alaptól igényelt mintegy 80 ezer forintot készülékvásárlásra fordítsák. A megyei könyvtár szakmai segítségét is felajánlotta a technikai eszközök vásárlásához, a hanglemezállomány gyarapításához és annak feldolgozásához: „Javasoljuk, hogy a helybeli technikai szakember, aki a lehallgató egységeket fogja kialakítani, mielőbb tekintse meg a Zeneműtárat tapasztalatcsere céljából.”⁷⁹ 1985. április 25-én kelt feljegyzés szerint a megyei könyvtár zeneműtárosai az encsi József Attila Városi Könyvtárban a zenehallgatási lehetőség megteremtésének feltételeiről tartottak megbeszélést. A megyei hálózatban az 1986 és 1989 között működő zenei részlegekről készült feljegyzés szerint a módszertani tanácsadás munkájában részt vett még a megyei könyvtár Zeneműtárának feldolgozója, Kovásznainé Veréb Ágnes is. 1986-ban felkeresték a sárospataki fonotékát, ahol javaslatot tettek a Közművelődési Alaphoz benyújtandó célirányos pénzigénylés felterjesztéséhez. Ózdon a Szakszervezeti Könyvtárban a részleg telepítéséről, míg a Városi Központi Könyvtárban a zenei szolgáltatás áthelyezésének gondjairól tárgyaltak. „A megyében működő zenei könyvtárosokkal állandó a szakmai kapcsolatunk a referenzs kérdések megválaszolása, valamint a könyvtárközi kölcsönzések teljesítése révén. Az MKE Zenei Szekciójának továbbképzési napjairól rendszeresen információt küldünk a megyei könyvtár módszertani munkatársainak bevonásával. Így közvetlenül is lépést tarthatnak az újabb könyvtári feladatokat vázoló információkról.”⁷⁹, nyilatkozta Benkő Csabáné az összefoglaló jelentésben.

A Zeneműtár munkatársai 1980 óta módszertani feladatokat láttak el Miskolc zeneoktatási intézményeiben is. Az Egressy Béni Zeneiskola igazgatója, Barta Péter az ország zeneiskolái közül az elsők között volt, aki 1976-ban, az épület rekonstrukciója után önálló helyiséget alakított ki a könyvtár számára, amely egyedi tervezésű, az eltérő méretű dokumentumoknak megfelelő berendezést kapott. Az iskola vezetése igényelte a megyei könyvtár szakrészlegének segítségnyújtását. A műszaki eszközök vásárlásában a Zeneműtár technikusa adott tanácsokat. A megyei könyvtár a kötelespéldányként kapott kottákból azokat a többes példányokat, melyek az iskola oktató munkáját segítették, az iskolai könyvtárnak ajándékozta. A két intézmény között meglévő együttműködési megállapodás eredményeként az iskola igazgatója 1976-ban heti négy órában foglalkoztatta a Zeneműtár feldolgozó munkatársát, így megkezdődhetett az állomány feltárása, a katalógusok kiépítése és a szakszerű állománygyarapítási munka. A megyei könyvtár friss nyugdíjas zenei könyvtárosa 1994-től heti húsz órában működtette az iskola zeneműtárát.

A megyei intézmény miskolci hálózatához két könyvtár tartozott, melyekben zenei részleget alakítottak ki. Az egyik a miskolci Városi Könyvtár Szabó Lőrinc Fiókkönyvtára volt 1966-tól, a másik a Bartók Béla Művelődési Házban működő Ifjúsági Könyvtár.

⁷⁹ Benkő Csabáné: Feljegyzés a megyei hálózatban működő zenei részlegekről. Miskolc, 1991. Kézirat

Utóbbi hanglezgyűjteménye ma is említésre méltó állománnyal rendelkezik, amelyet a kiváló szakember, Merényi Józsefné irányított.

Az 1990-es évek végétől a megyei könyvtár módszertani tevékenysége a hálózati rendszer felbomlása miatt bizonytalan ideig szünetelt. Ebben az időszakban a közművelődési könyvtárak új kihívásokkal néztek szembe. A megyei könyvtár vezetése a hatékonyság növelése érdekében lépéseket tett a módszertani munka területén. Környey Lászlóné igazgató újra megalakította a Módszertani Munkaközösséget, melynek tagja volt a zenei részleg-vezető is. A rendszerváltás utáni nehézségek azonban utolérték a Borsod megyei könyvtárakat is, így a Zeneműtár a '90-es évektől nem végzett módszertani munkát.

AII. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban 2005-ben új jálakultamódszertani ellátás. A Területellátási-módszertani csoport tevékenységei közé beépült a zenei feladat is, amely alkalmazkodott megváltozott igényekhez. A részlegek telepítése már a múlté. Napjainkra a '80-as években kialakított zenei sarkok szinte kivétel nélkül megszűntek, de a megyei könyvtár Zenemű- és Médiatárának munkatársai továbbra is figyelemmel kísérik a települési könyvtárak munkáját.

Zódi Imre és Dajkáné Mészáros Mária a leninvárosi stúdióban

Tisztelt Hölgyem/Uram!

Gyermekkoromban, még az 1900-as években ki-
költöztem a könyvtárból erre a kottára
egy példányát. Sajnos apóta sem vittem vissza,
amitől több, mint 20 éve fordul a lelkiismeret.

Egy barátom jóvoltából megkerestem ezt a
példányt, és ez után a könyvtárnak adomány-
ozom, bár titokban vágok vele, hogy nem
teszi jóvá a kárt, amit a könyvtárnak és az
olvasó (zenélő) közösségnek okoztam.
Ezt elmondva kérek, azóta nagyon ügyelek arra,
hogy mindig időben visszavigyen a kiköltözött
könyvet. A gyermekemet – három vanad, bár a
legkisebb még nem jár könyvtárba – is erre
tanítottam.

Üdvözlettel:

László R. R.

Budapest, 2015. 06. 11.

Lenkei Péter olvasó bűnbánó levele, 2015

4. ZÁRÓSOROK

A Zeneműtár 2014. október 1-jén ünnepelte fennállásának negyvenedik évfordulóját. Ebből az alkalomból jelenik meg nyomtatásban a részleg szakmai tevékenységét összefoglaló kötet. A kézirat elkészítéséhez a szerzőnek felbecsülhetetlen támogatást nyújtott a Zenemű- és Hangtár meghatározó szakembere, részlegvezetője, Benkő Csabáné, valamint a nyugdíjba vonulását követően a helyébe lépő Kovásznainé Veréb Ágnes. Mindkettőjük segítségével köszönettel tartozik a kötet összeállítója.

A jeles évfordulót 2014. december 1-jén a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár előadótermében megrendezett ünnepi szakmai nap zárta, melyen a meghívottak között ott voltak a Zeneműtár alapítói munkatársai, a városban működő zeneiskolák képviselői, valamint a hajdan a könyvtárban működő legendás hírű Miskolci Új Zenei Műhely vezetője és zenésztársai is. A program zárásaként itt hangzott el Benkő Csabáné beszéde, melyben megköszönte mindazoknak a támogatását, akik az elmúlt évtizedekben a Zenemű- és Hangtár országosan is elismert tevékenységét előmozdították. Alább közöljük a beszéd szerkesztett változatát.

Gulyás Lászlóné

Coda

„A mai rendezvényünkön a Zeneműtár megalakulását ünnepelve a Meghívó zenei fogalmak keretei között sorolja fel a műsorszámokat: aperitif, tételek – ezt kiegészítem a **coda** definíciójával, amely köztudottan függeléket, befejező részt jelent. Nos, ez vagyok én. Az utolsó szó jogán az én tisztem az előzmények felidézése, amelyet két gondolat köré csoportosítottam:

Az emlékezés, megemlékezés azokról a fontos személyekről, munkatársakról, akik már nem lehetnek köztünk, és megnevezése azoknak, akik itt vannak közöttünk. A köszönet és elismerés hangján megnevezni azokat a kollégákat, akik által ez az ünnepélyes találkozó létrejöhett.

Emlékezzünk tehát:

Szőnyi Lászlóra, első könyvtárigazgatónkra, aki a régi könyvtárban megtervezte az új könyvtár számára az önálló zenei részleget, amely a megyei könyvtárak közül másodikként nyílt meg 1974-ben.

Hubay László igazgató-helyettesre, aki a régi könyvtárban 10 éven át szorgalmazta a zenei dokumentumok gyűjtését, beleértve a kottákat is!

Urszin Sándorra, az Olvasószolgálat vezetőjére, aki később igazgatóhelyettes volt, s akivel a régi könyvtárban megalakítottuk az Ifjúsági Klubot a zenei ismeretterjesztés előzeteseként, aki az új könyvtárban a módszertani feladatok között a megyében 16 zenei egység létrehozásában döntéshozó volt, aki a kiadványaink és a publikációk megjelentetését végezte.

Berecz József igazgatóra, az Miskolci Új Zenei Műhely befogadójára, aki annak művészeti vezetője, **Selmeczi György** partnereként mindenben segítette a magyar és külföldi vendégfellépéseket.

Kluger Lászlónéra, a Helyismereti részleg vezetőjére, a sajtó- és a fotótár kialakítójára, a zenei sajtódokumentumok következetes figyelőjére.

Dr. Gomba László szaktájékoztatóra – nem melleleg jazz-zongoristára –, aki az igényes jazz-hangfelvételek beszerzésében tanácsadónk volt.

Nagy Margitra, aki 6 éven át a kotta kötelepéldány-állomány retrospektív leltározását végezte. **Kurucz Péter** zenei technikusunkra, aki nagyon fiatalon hunyt el.

Most köszöntöm az itt jelenlévő kollégák közül azokat, akik több évtizeden keresztül együttműködtek a Zeneműtárral: **Csöry Lászlónét**, az Olvasószolgálat vezetőjét, majd igazgatóhelyettesét, aki az országos szakrészlegesítési program keretén belül tervezte és megszervezte a Gyermekkönyvtárban a zenehallgatási egységet, majd az idegen nyelvi részleg kialakítását, és ezáltal megszülethetett a tiszta zenei részleg. **Tóth Gyulánét**, a Gyermekkönyvtár vezetőjét, aki partnerként szervezte velünk a zenei előadássorozatot az általános iskolák és a Gyermekkönyvtári klub számára. **Dr. Kovásznainé Veréb Ágnes**t, aki több mint 20 éven át munkatársam volt, akivel együtt végeztük a szerteágazó feladatokat, majd az utóbbi 10 évben a Zeneműtár vezetője volt. **Dr. Környey Lászlóné** igazgatónőt, aki hosszú éveken át biztosította a többi részleghez képest jóval magasabb költségeket a szakrészleg számára, és a sajtón és más médiákon keresztül népszerűsítette a Zeneműtár szolgáltatásait.

Most rátérek a második fő gondolatra, amely a köszönet és az elismerés. **Dr. Prokai Margit** igazgató asszony támogatta a jubileumi megemlékezést azzal, hogy lehetővé tette a Zeneműtár 40 éves történetének megírását, a könyv megjelenését. Köszönjük a múlt eredményeinek megőrzését és ezt a mai napot. E helyütt köszönjük meg a más területen dolgozó kollégák közreműködését. **Gulyás Lászlóné**ban, a Zeneműtár munkatársában az „ötletgazdát” tisztelhetjük, aki a megyei könyvtár 60 éve után megálmodta a Zeneműtár 40 évének megünneplését, aki a szervezője és motorja a rendezvény előkészítésének, munkatársával, **Szabó Évával** együtt, aki erre az alkalomra elkészítette a kiállítást és a tablót. Legvégül, de nem utolsó sorban tisztelettel és szeretettel köszöntöm azokat a volt zeneműtáros kollégákat, kolléganőket, könyvtárosokat, zenészeket, technikusokat és egyéb közreműködőket, akik a 40 évben velünk dolgoztak, s munkatársaink közül azokat, akik itt megjelentek. Szeretettel üdvözljük a körünkben megjelent Új Zenei Műhely vezetőjét és alkotótársait.

S végül a kadencia: 1974. október 1-jén, a Zenei Világnapon nyílt meg a zenei részleg két munkatárssal: **Benkő Csabáné** könyvtárossal és **Kiss Papp Vilmos** technikussal. Igen, az első olvasókat, zenehallgatókat csak ketten fogadtuk és izgatottan vágtunk neki az ismeretlennek. A mai napon most megilletődve állok a tények birtokában azelőtt, hogy mindösszesen 51-en voltunk valamilyen formában „zeneisek”.

Legvégül: a zárlat. Szerencsés korban élünk és élünk, mert a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárban az elődeink és a mai vezetés szándékában megvolt és megvan az a szellemiség, amely fontosnak tartja a zenei ismereteket, a zenetudomány és a zenei információk terjesztését a könyvtárlátogatók, ezen belül kiemelten az ifjúság körében úgy a minden napokban, mint a zenei előadások, koncertek alkalmával az ünnepnapokon, és most itt az ideje a találkozásnak, beszélgetésnek, kívánom, hogy mindenki érezze jól magát!”

Benkő Csabáné

5. MELLÉKLETEK

5.1 Rendezvények 1973-2014

1973

március 22. „Szabadság szerelem”. Emlékműsor Petőfi Sándor és Liszt Ferenc műveiből. Közreműködött Rőczey Ferenc zongora, Sellei Zoltán, Pekker Zsuzsa, Tekeres Sándor ének. Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciója. I. Vándorgyűlés a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban. Miskolc. 1973. március 23-25.

március 23. A magyar zeneoktatási intézmények könyvtárainak története és helyzete. Előadó Gráfné Forrai Magda. Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciója. I. Vándorgyűlés a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban. Miskolc. 1973. március 23-25.

március 24. A zenei részlegek és fonotékák szerepe és gyűjtőköre a közművelődési könyvtárakban. Előadó Dr. Skaliczki Józsefné. Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciója. I. Vándorgyűlés a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban. Miskolc. 1973. március 23-25.

március 24. A létesítendő új Magyar Nemzeti Hangtár feladata és tevékenysége. Előadó Dr. Szép Zoltán. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciója. I. Vándorgyűlés a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban. Miskolc. 1973. március 23-25.

1977

február 11. Hatások és hangszerek. Muzsay András gitárművész előadóestje.

1978

november 15. Petruskától a Mandarinig. Előadó Turcsányi Emil főiskolai tanár. Képes zenei kaleidoszkóp.

1979

december 18. Ritmus és mozgás. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

1980

február 26. Vonal és dallam. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

március 10. A felülmúlhatatlan föld. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

november 19. A zöld hegedűs. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

1981

március 3. A felülmúlhatatlan föld. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

március 25. „Óceántól az érig vissza jutni”. Bartók Béla születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett előadás. A műsort Balázs Árpád Erkel-díjas zeneszerző vezette.

március 25. Vén Európa. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

november 3. Mahler: A tulajdonságok nélküli ember. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

november 25. Sztravinszkij: Oedipus Rex. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

december 15. Prokofjev: A bohóc. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

1982

február 23. Berg, Lulu. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

március 23. Lutoslawszkij, Witold: Concerto. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

április 27. Kodály Zoltán: Fölszállott a páva. Zene – Irodalom – Képzőművészet. A XX. század nagy klasszikusainak zeneműveit Turcsányi Emil főiskolai tanár ismertette. Kaleidoszkóp.

augusztus 28. A nemzeti hangtár. Skaliczki Judit, Szabó Miklós, Sztanó Pál közreműködésével. A Zenei Szekció rendezvénye a Miskolcon megrendezett Magyar Könyvtárosok Egyesülete XIV. Vándorgyűlése alkalmából.

1984

május 5. Bemutató előadás. Szabó Dénes karnagy és a nyíregyházi IV. sz. Általános Iskola zenetagozatos kórusának közreműködésével. Karnagy klubfoglalkozás.

1986

március 17. Baráti beszélgetés Szőnyi Erzsébet zeneszerzővel. A Fonotéka Kortárs Zenei Sorozata, 5.

1988

május 5. Kocsár Miklós szerzői estje a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. Előadók Ács Gyula, József Éva, Mándi Éva, Menyhárt Ferenc, Molnár Márta, Pintér Ildikó, Sólya László. A Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola leánykara. Vezényelt S. Papp Edit. A Hassler Énekegyüttes, Szerencs Város Pedagógus Vegyeskara. Vezényelt Sándor Zoltán. A 6. sz. Általános Iskola Ének-zene tagozatának kórusa. Vezényelt Halmi Istvánné.

1989

november 20. Szakmai műhelynap a Zenemű- és Hangtár alapításának 15. évfordulóján. Előadók Góczy Gyuláné, dr. Benkő Csabáné, Skaliczki Judit, Szalay László, a Forrás Kamarakórus, vezényel Balásné Molnár Ildikó.

1992

március 27. Török zeneszerzők művei. Asszimetrikus ritmusképletek tanítása. Bemutató foglalkozás. Előadó Prof. Muzafer Arkan. Ankarai Egyetemi Kórus. A 3. Miskolci Kamarakórus Fesztivál rendezvénye.

március 28. Kórushangképzés Kardos Pál tanítása alapján. Gyakorlati bemutató. Előadó Rozgonyi Éva karnagy. Szegedi Bartók Kórus. Az 3. Miskolci Kamarakórus Fesztivál rendezvénye.

március 29. Modalitás a XVI. század második felében. Előadó Szabó Miklós. A 3. Miskolci Kamarakórus Fesztivál rendezvénye.

1993

április 30. Kötöttség és szabadság a romantikus művek előadásában. Előadó Párkai István. A 4. Miskolci Kamarakórus Fesztivál rendezvénye.

április 30. Monteverdi, a kóruszene nagy megújítója. Előadó Tillai Aurél. A 4. Miskolci Kamarakórus Fesztivál rendezvénye.

április 30. Többszólamúság. A Nyíregyházi Cantemus Kórus nyilvános próbája Szabó Dénes vezetésével. A 4. Miskolci Kamarakórus Fesztivál rendezvénye.

1994

május 7. Madrigálok, motetták előadási problémái. Bemutató foglalkozás. Vezette Reményi János karnagy. Az 5. Miskolci Kamarakórus Fesztivál rendezvénye.

október 17. A miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Zenemű- és Hangtára fennállásának 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi szakmai összejevetel. Vendégeink voltak Skaliczki Judit, a KMK osztályvezetője és Várhelyi Márton, a Líra és Lant Rt. Kodály Zoltán Zeneműboltjának vezetője. Közreműködtek az Egressy Béni Zeneiskola növendékei.

2001

november 28. Fejezetek Miskolc zenei életéből a századfordulótól napjainkig című kiállítás. Bemutatta Gergely Péter Pál zenetanár, karmester. Zenei nap a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban.

november 28. A zene szerepe az ünnepeken és hétköznapiakon. Előadó dr. Petneki Áron művelődéstörténész, Miskolci Egyetem. Zenei nap a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban.

november 28. Megyei operavetélkedő elődöntője a Miskolci Operabarátok Egyesületének szervezésében. Zenei nap a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban.

2002

október 14. Kossuth Lajos alakja a zenében. Előadó Sziklavári Károly zenekutató, főiskolai tanár. Közreműködött Sztahura Ágnes orgonaművész, Szerdahelyi Pál főiskolai hallgató. Ünnepi rendezvények a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár alapításának 50., épülete fennállásának 30. évfordulója alkalmából.

2005

május 25. A Miskolci Nemzetközi Operafesztivál. Előadók Bátor Tamás és Barázda Eszter. Zenei könyvtárosok találkozója.

május 25. Operatagozattól az operafesztiválig. Előadó Sziklavári Károly. Zenei könyvtárosok találkozója.

május 25. Bepillantás a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Zenemű- és Hangtárának munkájába. A részleg múltja, jelene, jövője. Előadó dr. Kovásznainé Veréb Ágnes, a zenei gyűjtemény vezetője. Zenei könyvtárosok találkozója.

május 25. Zeneoktatási intézmények Miskolcon. Előadó Bócz Sándor, az Egressy Béni Zeneiskola igazgatója. Zenei könyvtárosok találkozója.

október 8. „Hangos” állatok. „Állomásfőnök” dr. Kovásznainé Veréb Ágnes, Rónai Mónika. Együtt az állatokkal: élőben, könyveken, filmekben. Játékos családi vasárnap.

október 26-27. A zenei könyvtárosi munka új lehetőségei – szakmai napok Miskolcon. Előadók: Iszály György Barna az elektronikus zenei könyvtárról, Gócza Juliana a nemzetközi zenei könyvtáros szervezet működéséről és tervezett projektjeiről, valamint a hazai zenei könyvtárakról az AIBM varsói konferenciájára készített prezentációhoz gyűjtött anyag alapján.

2006

október 8. Erdő mélyén. CD-ROM-os bemutató a zeneműtárban. Dr. Kovásznainé Veréb Ágnes, Rónai Mónika. Együtt az állatokkal: élőben, könyveken, filmekben. Játékos családi vasárnap.

2007

december 5. Kodály Zoltán születésének 125. évfordulója tiszteletére rendezett koncert. Közreműködött Kiss Virág zongora, Dezső Sándor gordonka, Bócz Sándor zenei történetész.

2013

április 23. A Tamás-templom karnagya és egy zseni Salzburgból. Ismeretterjesztő előadás. Közreműködött Flach Antal csembalóművész és a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola növendékei.

május 16. Opera-mesék. Ismerkedés Mozart népszerű operáival. Előadók Herczenik Anna, Hábetler András operaénekesek és Cser Ádám, a Miskolci Nemzeti Színház zeneigazgatója.

június 3. Erkel Ferenc, a magyar romantika teremtő gényusza. Az ismeretterjesztő előadást Sziklavári Károly zenekutató tartotta.

szeptember 28. Játékos városjárás. A városi vetélkedő egyik állomása a megyei és városi könyvtár volt. A könyvtár földszinti vitrineiben a miskolci Új Zenei Műhely működésének legfontosabb állomásait bemutató fotókiállítás megnyitása.

október 15. Őszi szerenád. Kiss Virág és Dezső Sándor hangversenye a könyvtár előadótermében. A Filharmónia Kelet-Magyarország és a Zenemű- és Hangtár közös rendezésében.

december 12. Kis karácsony, nagy karácsony. Kerekes Endre népszerű karácsonyi darabokkal kedveskedett a Zenemű- és Hangtár látogatóinak.

2014

január 28. A Himnusz és a Szózat keletkezése. Zenei ismeretterjesztő előadás a magyar kultúra napja alkalmából. Közreműködött Kerekes Endre.

március 7. Egy óra zongorán. Hangverseny a könyvtárban. Előadó Varga Gergő Zoltán főiskolai hallgató.

március 28. Opera-mesék. Mesélő Hábetler András operaénekes és vendégei.

április 2. A zongora poétája. Chopin és zenéje. Előadó Kerekes Endre.

április 10. Fafűvós koncert. Közreműködött Miklós Gabriella blockflöte és Holló-Vaskó Csaba fagott, valamint B. Csermely Zsuzsanna, Regös Zsolt zongora és Kovács Attila lant.

5.2 Zenei folyóiratok 1974-2012

AUDIO : The authoritative magazine about high fidelity. Philadelphia, Audio Ed. and Publishing Offices. 1974–2000.

DIE BÜHNE : Das österreichische Theatermagazin. Wien, Hofburg. 1982-1995.

DEUTSCHE MUSIKBIBLIOGRAPHIE. Leipzig, Friedrich Hofmeister Musikverlag. 1982-1990.

DOWN BEAT : The contemporary music magazine. Elmhurst, Maher Publications. 1983-2012.

EARLY MUSIC : London, Oxford University Press. 1978-1991.

FOLK MAGAZIN : Budapest, Táncház Alapítvány. 1994-2011.

FONO FORUM : Klassik und High Fidelity. Düsseldorf, WAZ-Zeitschriften-Verlag GmbH und Co. KG. 1973-1988.

FONTES ARTIS MUSICAE : Journal of the International Association of Music Libraries. 1973-2011.

GRAMOFON : Az igényes zenerajongók lapja. Budapest, Pelikán. 1996-2011.

THE GRAMOPHONE : Including Compact disc news and reviews. Harrow, Published by General Gramophone Publications Ltd., 1972-2010.

HANGSZER ÉS ZENE : Az igényes zenehallgató magazinja. Budapest, Arsmedia Lapkiadó. 2003-2005.

HI-FI UND TV : Die aktuelle Branchenzeitung. München, Keller GmbH. 1980-1995.

HI-FI CHOICE : A világ egyik legjobb hifi magazinja. Magyar nyelvű kiadás. Budapest, Annex Rt., 1997-2004.

HIFI FÓRUM : Tesztek, aktualitások a hifi világából. Zenei és high end magazin. Budapest, Bitia. 1992-1993.

HIFI MAGAZIN : Az audio kultúra fóruma. Budapest, Ecovit Kft. 1990-1992. Előzménye Hifi Mozaik.

HIFI MAGAZIN : Az audio kultúra fóruma. Budapest, Lapkiadó Vállalt. 1979-1986.

HIFI MOZAIK : Az audio kultúra fóruma. Budapest, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat. 1987-1989. Előzménye és folytatása Hifi Magazin.

HIFI NEWS AND RECORD REVIEW : Croydon, Link House Magazines Ltd. 1972-2001. Folytatása Hi-Fi News.

HIFI STEREOPHONIE : Karlsruhe, Verlag G. Braun. 1972-1983.

HUDEBNI ROZHLEDY : Měgičhnik pro hudebni kritikuvydává Svaz Českých Skladatelů a koncertních umělcu. Bratislava, Magnet-Press. 1974-1989.

JAZZ 82 : A Magyar Zeneművészek Szövetségének időszaki kiadványa. Budapest, Magyar Zeneművészek Szövetsége. 1982-1989.

JAZZ FORUM : Warsaw, International Jazz Federation. 1976-1992.

JAZZ JOURNAL INTERNATIONAL : The world's Greatest jazz magazine. London, Jazz Journal Ltd. 1972-2004.

JAZZ MAGAZINE : Budapest, Jazziz. 2011-2012.

KÓTA : A Kórusok Országos Tanácsának lapja. Budapest, Kórusok Országos Tanácsa. 1971-1991. Folytatása ZENESZÓ.

LISTEN TO NORWAY : Musical review. Oslo, Norwegian Information Centre. 1993-2000.

MAGYAR ZENE : Zenetudományi folyóirat. Budapest, Magyar Zeneművészek Szövetsége. 1961-

LA MONDE DE LA MUSIQUE : Paris, Loft Musique. 1990-1996.

MUSICA E DISC : **HI** Corriere internazionale della musica. Milano, Mediana Italia. 1975-2005.

MUSICAL DENMARK : Copenhagen, Danisch Music Information Centre. 1989-2000.

THE MUSICAL QUARTERLY : New York, Schirmer, Inc. 1973-1979, 1982-1994.

MUSIK EXPRESS SOUNDS : Hamburg, Attika Verlag. 1992-2000. Előzménye **MUSIK EXPRESS**.

MUSIK NACHRICHTEN AUS PRAG : Praga, Musikinformationszentrum der Tschechischen Musikfonds. 1979-1991.

MUSIK UND BILDUNG : Mainz, Zeitschrift für Musikerziehung. 1972-1991.

MUZIKA. Képes havi zenei folyóirat. Budapest, Lapkiadó : Pro Musica Alapítvány. 1958-tól napjainkig

MUZYKALNAA ZIZN' : Moskva, Organ Souza Kompozitorov SSSR i Ministerstva Kul'tury SSSR. 1972-1990.

NEW MUSICAL EXPRESS : London, NME Subscriptions. 2000-2001.

NORDIC SOUNDS : Nordic Musical Cooperation Committee. Copenhagen, NOMUS by the Danish Music Information Centre. 1986-2006.

NOTES. The quarterly journal of the Music Library Association. Walnut. 1971-1994.

NZ NEUE ZEITSCHRIFT FÜR MUSIK : Mainz, Musikverlag B. Schott's Söhne. 1965-1996.

OPERAÉLET : A Budapesti Operabarátok Egyesületének lapja. Budapest, Operabarát Alapítvány. 1991-2008.

DAS ORCHESTER : Zeitschrift für Orchesterkultur und Rundfunk Chorwesen. Mainz, Verlag B. Schott's Söhne. 1983-1996.

PARLANDO : Zenepedagógiai folyóirat. Budapest, Népszava. 1970-2011.

PRESTO : A Hungaroton Hanglemezgyártó Vállalat komolyzenei kiadványa. Budapest, **MHV** : 1983-1990.

RECORD COLLECTOR : London, Diamond Publ. Group Ltd. 1995-2011. **REVUE DE MUSICOLOGIE**. Paris, Société Française de Musicologie. 1973, 1975-1978, 1982-1993.

RUCH MUZYCZNY : Warszawa, Krajowe Wydawnictwo, Czasopism RSW „Prasa-Ksiezka-Ruch”. 1974-1990.

SOUND & VISION : Home theater, audio, video, multimedia, movies, music. New York, VP Global Advertising. 2001-2005. Előzménye a **STEREO REVIEW**.

STEREO REVIEW : New York, ZIFF-Davis Publishing Company. 1973-2001.

STEREOPLA : **Y** HiFi Stereophonie. Das internationale HiFi-Magazin: Stuttgart, Vereinigte Motor-Verlage GmbH und Co. KG. 1982-2011.

SZTEREÓ Budapest, Soltész Kft. 1995-2004.

TONFALLE : T. Ar gratis och utges av Svenska Rikskonserter. Stockholm. 1978-1989.

ZENESZÓ : A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége, **KÓTA** lapja. Budapest, Arany János Lap- és Könyvkiadó. 1991-től napjainkig. Előzménye a **KÓTA**.

5.3 Kiadványok

BENKŐ Csabáné összeáll.: Anyák napja. Zeneművek és prózai művek hangfelvétele. Válogatás. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1991.

BENKŐ Csabáné összeáll.: Farsang. Zeneművek hangszalagon és kottában. Válogatás. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1990.

BENKŐ Csabáné összeáll.: Gershwin (1898-1937). Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1987. (A Fonotéka Kortárs Zenei Sorozata ; 6.)

BENKŐ Csabáné összeáll.: Miskolci Új Zenei Műhely. Hangversenykrónika. 1976-1982. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1982. 86 p.

BENKŐ Csabáné – GONDA Anita összeáll.: Szőnyi Erzsébet. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1986. (A Fonotéka Kortárs Zenei Sorozata ; 5.)

BENKŐ Csabáné – KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Béke. Zeneművek hangszalagon és kottában. Válogatás. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1989.

BENKŐ Csabáné – KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Március 15. Zeneművek hangfelvételei és kottái. Prózai művek hangfelvétele. Válogatás. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1989.

BENKŐ Csabáné – KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Szokolay Sándor. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1985. (A Fonotéka Kortárs Zenei Sorozata ; 4.)

BENKŐ Csabáné – KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Zeneművek. Kották katalógusa. 2. köt. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1986.

BENKŐ Csabáné – KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes – ZELENÁ Jánosné összeáll.: Bárdos Lajos. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1984. (A Fonotéka Kortárs Zenei Sorozata ; 3.)

BENKŐ Csabáné – MOLNÁRNÉ Varga Anikó összeáll.: Karácsony. Zeneművek hangfelvételei és kottái. Prózai művek hangfelvételei. Válogatás. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1991.

DUDÁS Jánosné – MADARAS Sándorné összeáll.: Mikulás. Ajánló bibliográfia irodalmi és zenei művekből. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1994. Farkas Ferenc. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1983. (A Fonotéka Kortárs Zenei Sorozata ; 1.)

GULYÁS Lászlóné – KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Bartók Béla. 1885-1945. Válogatott bibliográfia. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1996.

GULYÁS Lászlóné – SZÉKELYNÉ Forintos Judit összeáll.: Kossuth Lajos a zenében. Válogatott bibliográfia. A tanulmány szerzője Sziklavári Károly. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2002.

KÁLI Zsuzsanna összeáll.: Zeneművek. Helyismereti hangdokumentumok katalógusa. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1983.

KELEMEN Judit összeáll.: Kocsár Miklós. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1988. (A Fonotéka Kortárs Zenei Sorozata ; 7.)

KISS Csaba – BENKŐ Csabáné összeáll.: Külföldi zenei folyóiratok annotált jegyzéke, Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1989.

KISS Csaba – KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Decsényi János. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1989. (A Fonotéka Kortárs Zenei Sorozata ; 8.)

KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Zeneművek. Kották katalógusa. 1. köt. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1983.

KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Zeneterápia. Válogatott bibliográfia. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2004.

MOLNÁR Gizella összeáll.: Anyák. Ajánló bibliográfia irodalmi és zenei művekből. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1994.

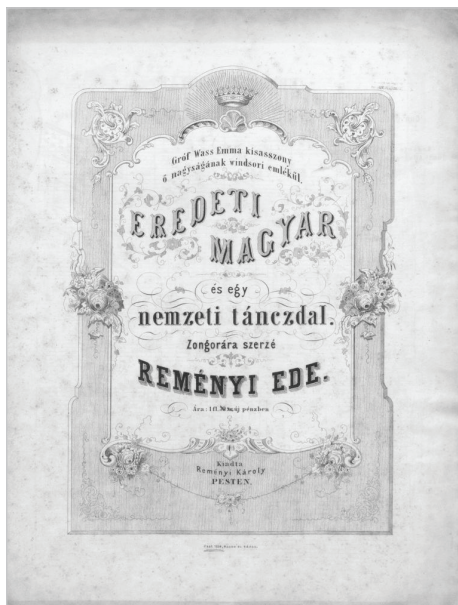
5.4 Képmellékletek

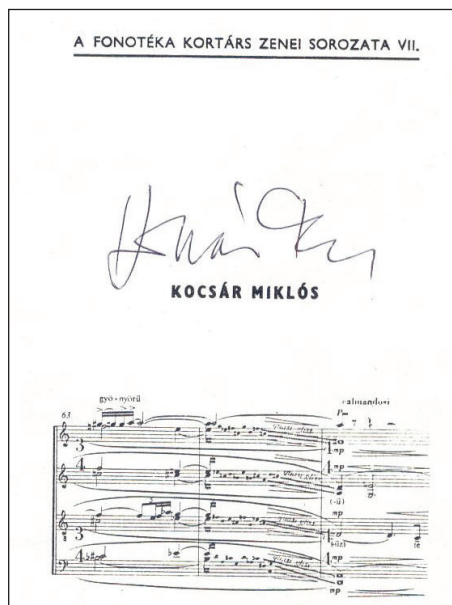
A miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár alapító munkatársai (balról) 1. sor:
Juhász Margit, Dr. Benkő Csabáné, [?], Fazekas Istvánné, Fazekas István, Kluger
Lászlóné. 2. sor: Hernádi Istvánné, Magyar Andrásné, Szőnyi László,
Bárdos Józsefné, Csizsár Jolán, Hubay László

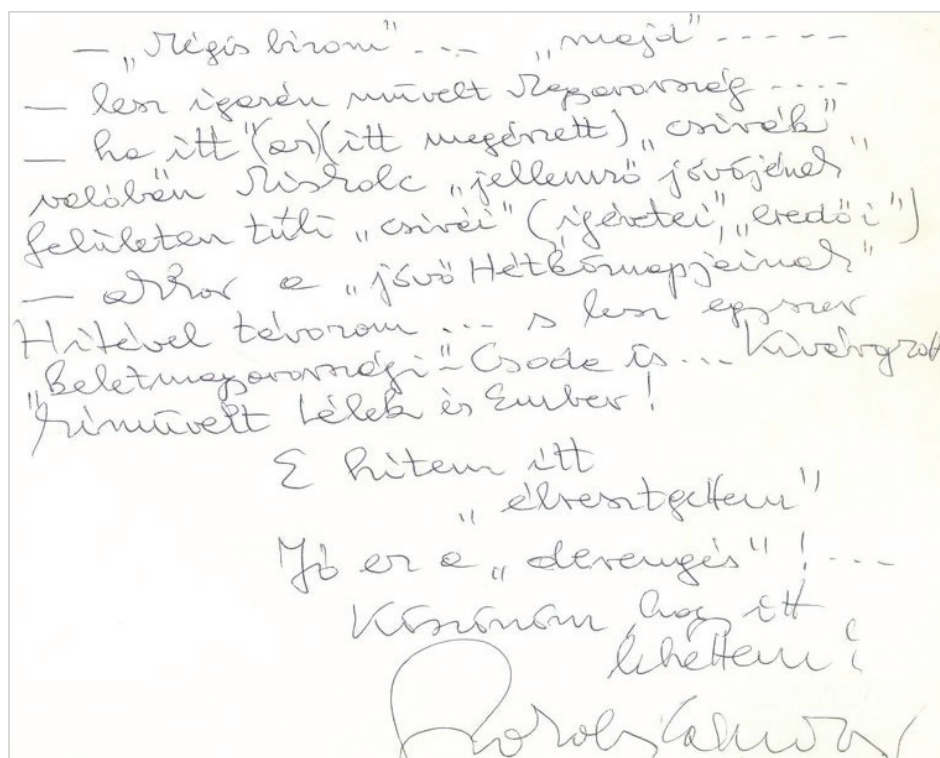
AIBM Lipcse, csoportkép:
(balról) Pethes Iván, Vida Eszter, Császár Györgyi, Vavrinecz Veronika

Reményi Ede „eredeti” kotta

Kocsár Miklós által dedikált meghívó

Emlékkönyvi bejegyzés Szokolay Sándortól

a könyvtárak életéből

Hangversenysorozat és nyilvános zeneórák a könyvtárban

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár zenemű- és hangtáráról, működéséről és napi szolgáltatásairól már beszámoltunk e folyóirat hasábjain (Könyvtáros, 1977/5.). Ezúttal a zenei előadássorozatokot szeretnénk bemutatni.

Előadások a zene népszerűsítésére

1975-ben a *Költészet és zene* című est, valamint a *Bakfark Consort* vendégszereplése révén próbáltunk utat nyitni a könyvtár már hagyományosnak számító irodalmi rendezvényeinek sorában. Szerettük volna elfogadtatni több ezres olvasótáborunkkal azt a tényt, hogy a könyvtárban lehetőség nyílik a zenével való találkozásra is. Az első két alkalommal a 200 ülőhelyes előadóterem egyharmadát is alig foglalták el a hallgatók. Az alapoknál kell kezdenünk — vontuk le a tanulságot — és elhatároztuk, fokozatosan és módszeresen vonjuk be a könyvtár látogatóit a rendszeres zenehallgatásba. 1975 februárjában *Zenétörténet dióhéjban* címmel négy előadásból álló sorozatot indítottunk, amelynek segítségével, a zeneszerzők életének és alkotásainak bemutatásával áttekintettük a zeneirodalom nagy stíluskorszakait. A *barokk zene mesterei* címmel Hersényi Bálint, A *bécsi klasszikusok* címmel Pándi Mariann, a *zenei romantikáról* pedig Homolya István tartott előadást, végül *Századunk zenéje* címmel Székely András beszélgetett Láng István zeneszerzővel a mai magyar és külföldi zenei irányzatokról, valamint a szerző saját munkásságáról. A sorozat első előadásán alig hatvanan jelentek meg, annak ellenére, hogy 150 meghívót postáztunk, a helyi lapokban meghirdettük a programot, és a könyvtár földszinti tárlóiban két héttel az előadás előtt kiállítást rendeztünk a témáról. Hiába, mivel zenei eseményként a köztudatban az Országos Filharmónia hangversenyei, a zenepalotában és a színházban rendszeresen vendégszereplő művészek estjei éltek.

Ekkor elhatároztuk, hogy a jövőben az ifjúság, a felnőtt fiatalok megnyerésére összpontosítjuk erőnket. A zenei részleg több éve együttműködik a 104. sz. MűM Szakmunkásképző Intézettel; zenei témákban például klubfoglalkozásokat tartottunk náluk. Ezért megkértük az intézet vezetőit, hogy a kollégisták közül 20–25 fiatal rendszeresen eljárasson zenei előadásainkra, olyan fiatalok, akik jutalomként kapják ezt a lehetőséget. Nem titkolt célunk volt ezzel az is, hogy az említett hangversenylátogató-közönségen kívül új rétegeket is megnyerjünk a zenehallgatásnak. A felkészült előadók, a színvonalas közreműködők egyre inkább vonzották a hallgatókat, ezáltal számuk is emelkedett.

Matuz István fuvalaművész szólóestje (Kurucz János felvétele)

277

A Könyvtáros c. folyóirat is beszámolt a hangversenysorozatról

A MÚZM Párizsban
(balról): Kőhegyi András, Zobay Béla, Bíró Rudolf, Uray Márton, Selmeczi János, Halász István

Selmeczi György vezényel

Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem tanulója Algériából a Zeneműtár rendszeres látogatója volt. Balról Dr. Benkő Csabáné, (...) Soós Lajos, Káli Zsuzsanna, Szabó Zsuzsa (1979)

Lázár György miniszterelnök látogatása 1975. június 10-én a Megyei Könyvtárban.

Látogatás a Zenemű- és Hangtárban (balról) Bodnár Ferenc, Benke Valéria, Dr. Kovásznainé Veréb Ágnes, Berecz József, Drótos László

*Zenei részleg avatása Leninvárosban (1978. aug. 17.)
Dajkáné Mészáros Mária, Hubay Ágnes*

Kelemen Judit és Benkő Csabáné a Zeneműtárban (1988)

ELŐSZÓ

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1975-től jelenteti meg évenként négyszer az Új Hanglemezek c. kiadványt. A kiadványban ismertetett hanglemezek katalóguskartonjait a füzetben mellékelt megrendelőlapon lehetett megrendelni.

1979-től a füzetet — az eddigi elvek alapján — a Könyvtártudományi és Módszertani Központ és a Könyvtérképesítő Vállalat Könyvtárellátó Főosztálya közösen jelentette meg, a kartonokat a Könyvtárellátó szállította.

A könyvtárak igényeit figyelembe véve 1980-tól a Könyvtárellátó új szolgáltatást vezet be: lehetővé teszi, hogy a könyvtárak a most már kéthavonta megjelenő Új Hanglemezek c. füzet alapján mind a hanglemezeket, mind a katalóguskartonokat együttesen rendelhessék meg.

Az Új Hanglemezek 1980. évi 1. száma tartalmazza:

- A Magyar Hanglezgyártó Vállalat kiadásában az 1980. I. félévben megjelent vagy megjelenő hanglemezeket,
- az 1980. május 1-ig importált hanglemezeket a könnyűzenei és magyar nótá felvételek kivételével.

Megrendelés.

Az Új Hanglemezek két példányban (két oldalon) közli egy-egy lemez címeírását, hátoldalán a megrendelés szövegével. Mindkét szelvényt célszerű kitölteni, mert az egyik példány a megrendelésre szolgál, míg a másik a könyvtárban marad.

A Magyar Hanglezgyártó Vállalattal kötött szerződésünk értelmében a kiadásukban megjelenő lemezekből teljes ellátást tudunk biztosítani, míg az import lemezekből az igényeket csak készletük erejéig tudják kielégíteni.

A Könyvtárellátó vállalja, hogy az előjegyzett lemezeket a megjelenést követő 15 napon belül szállítja az igényelt katalóguskartonnal együtt.

Katalóguskartonok megrendelése.

A kartonok ára változatlanul 50 fillér, megrendelésük az alábbiak szerint történik:

- **Garnitúra.** A garnitúrában szereplő kartonok mennyiségét a Könyvtártudományi és Módszertani Központ határozza meg, s következő címszavakat tartalmazza: szerző, cím, előadó, sorozat, szakgyártási szám, raktári lap. Kívánatos, hogy az A, B típusú könyvtárak rendelkezzenek a legteljesebb feltárást biztosító katalógusrendszerrel, ezért számukra a garnitúrában való rendelést tanácsoljuk.
- **Darab.** A C típusú könyvtárak és zeneiskolák az eddigi gyakorlatuk szerinti szükséges mennyiséget tüntessék fel a „db” rovatban.

Fentiek csak ajánlások, természetesen minden könyvtár maga dönti el, hogy melyik formát választja.

Az Új Hanglemezek c. kiadvány a hazai kiadású lemezek esetében előzetes —, az import lemezek vonatkozásában a megjelenés utáni gyors tájékoztatást szolgálja. Adatai tehát nem a könyvtári felhasználást tartják szem előtt. A katalógus cédulák azonban már az ISBD irányelveit figyelembe véve készülnek. A leírás alapelveit a KMK kiadásában ez évben megjelenő módszertani útmutató foglalja össze, amely összhangban áll az ISBD/NBM (Non-Book Materials) és az ISBD/PM (Printed Music) Ifla dokumentumokkal, valamint az MSZ 3424/1—78 jelű szabvánnyal.

Szeretnénk, ha az ellátással kapcsolatos észrevételeikkel, javaslataikkal megkeresnének bennünket.

Könyvtártudományi
és Módszertani Központ

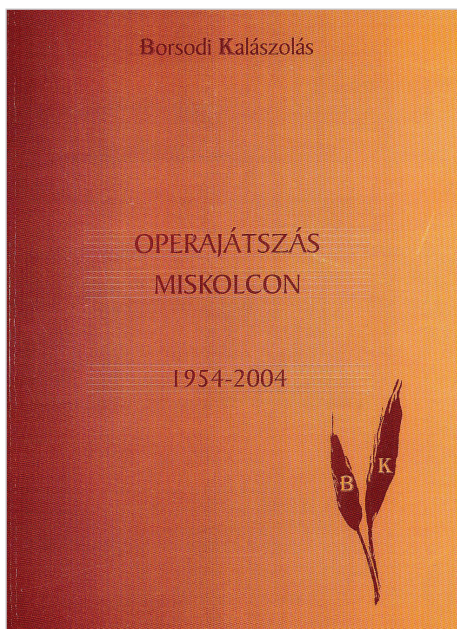
Könyvtérképesítő Vállalat
Könyvtárellátó Főosztálya

Az Új Hanglemezek rendelőjegyzéke

MŰVÉSZLEMEZEK		5
Bach, Ch. Ph. E.: B-dúr oboaverseny, Esz-dúr oboaverseny. Ea.: Pongrácz Péter — oboa; Liszt Ferenc Kamara-zenekar, hangversenymester: Rolla János. Hungaroton SLPX 12120. 70,—	Könyvtár neve: Címe: Kódszáma: Megrendelt hanglemez: db Megrendelt katalógus: garn. db megrendelő aláírása, bélyegző	
Bach, J. S.: Motetták. (Der Geist hilft, Komm, Jesu, komm!, Früchte dich nicht, Singet dem Herrn.) Ea.: A Magyar Rádió és Televízió Énekkara, vezényel: Sapszon Ferenc. Hungaroton SLPX 12104. 70,—	Könyvtár neve: Címe: Kódszáma: Megrendelt hanglemez: db Megrendelt katalógus: garn. db megrendelő aláírása, bélyegző	

Az Új Hanglemek rendelőjegyzéke

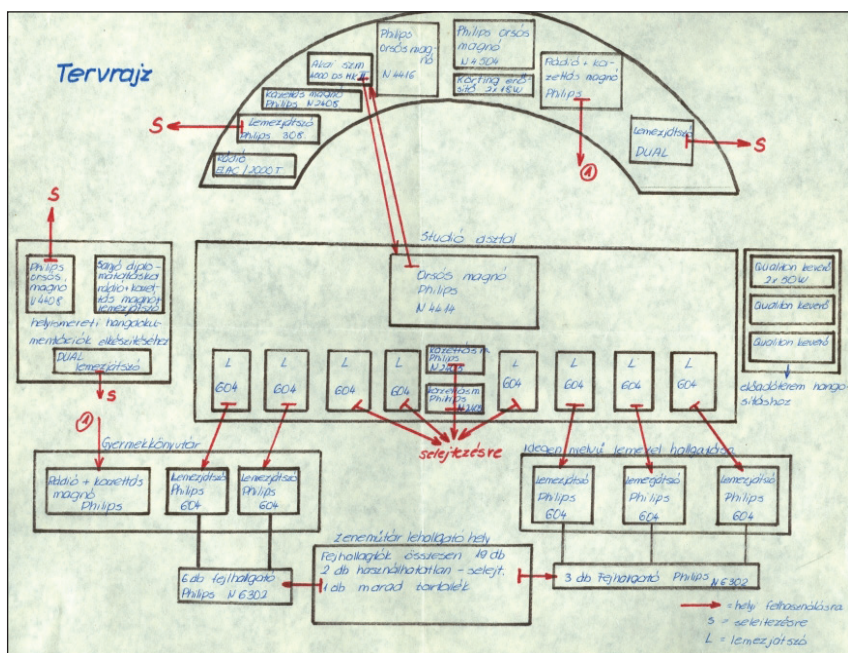

Kiadvány az operajátzás történetéről

A Zeneterápia füzet borítója

A stúdió műszaki tervrajza a zenei részlegek egységesítéséhez

Montázs a kottatár összkiadásáiból

Az MÚZM hanglemeze

Csőry Lászlóné és Környey Lászlóné (balról és jobbról)

Mi hárman: (balról) Kovásznainé Veréb Ágnes, Gulyás Lászlóné, Benkő Csabáné (1988)

Értekezlet (198?) a Megyei Könyvtárban. Balról Slezsák Imre, Dr. Környey Lászlóné, Gerő Gyula, Urszin Sándor

Zbiskó Klára (Európa Kiadó) a Zeneműtár visszatérő látogatója (balról) (1988)

Válogatás a rock és musical CD- és kottakínálatból

CD lemezek gyűjteménye

Gulyás Lászlóné a Zenemű- és Hangtár munkatársa

A Zenemű- és Médiatár belső tere

Szabó Éva a Zenemű- és Médiatár munkatársa

A Zenemű- és Médiatár 3. emeleti munkaszobája

Meghívó

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
Zenemű- és Médiatára

fennállásának

40.

évfordulója alkalmából
szakmai napot tart.

A rendezvény helye:

II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
előadóterme (Miskolc, Görgey A. u. 11.)

A kezdés ideje:

2014. december 1., hétfő délelőtt 11 óra

PROGRAM:

- 11.00 Zenei aperitív – közreműködnek a városi zenei
intézmények tanárai és növendékei
- 11.15 A résztvevőket köszönti:
dr. Prokai Margit,
II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár igazgatója
- 11.20 A zeneműtár néhány tételben
Góczy Julianna, az AIBM (Association Internationale
des Bibliothèques, Archives et Centres de Documentation
Musicales, Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége)
Magyar Nemzeti Csoportjának elnöke
- 11.40 A zeneműtártól a médiatárig: rendhagyó kerekasztal-
beszélgetés az elmúlt 40 évről
Barta Péter, az Egresy Béni Zeneiskola nyugalmazott
igazgatója
Dr. Benkő Csabáné, a zenemű- és hangtár első vezetője
Bujtás András, a Bartók Béla Zeneművészeti
Szakközépiskola tanára
Kerekes Endre egyetemi hallgató
Nagy Attila, a zenemű- és hangtár egykori technikusa
Sándor Zoltán, a Miskolci Egyetem Bartók Béla
Zeneművészeti Intézet igazgatója
Selmeczi György zeneszerző, zongoraművész
Sándor Zoltán, a Miskolci Egyetem Bartók Béla
Zeneművészeti Intézet igazgatója
- 12.40 A 40 éves zenemű- és médiatár egykori munkatársainak
köszöntése, kötetlen beszélgetés

A 40 éves jubileumi rendezvény programja

Benkő Csabáné a 40 éves jubileumi ünnepségen

Gócza Julianna előadása Miskolcon 2014. december 1-jén

Szakmai nap a 40. évforduló alkalmából. A kerekasztal-beszélgetés résztvevői (balról): Benkő Csabáné, Sándor Zoltán, Kerekes Endre, Nagy Attila, Selmeczi György, Bujtás András, Barta Péter (takarásban), Filip Gabriella

5.5 A Zeneműtár munkatársai 1974-2014

Munkatársak	Zeneműtárban eltöltött évek
Benkő Csabáné	1972 – 1993
Doszpoly Róbert	1995 – 1999
Fehér József	2000 – 2009
Gulyás Lászlóné	1986 – 2004; 2013 –
Jung Ákos	1984 – 1986
Káli Zsuzsanna	1979 – 1983
Karaffa Istvánné	1974 – 1977
Kelemen Judit	1987 – 1988
Kiss Csaba	1989 – 1993
Kiss Papp Vilmos	1974 – 1976
Kovácsnainé Veréb Ágnes	1975 – 2012
Kurucz Péter	1977 – 1978
Molnárné Varga Anikó	1990 – 1992
Mustos Péterné	1973 – 1975
Nagy Attila	1984 – 1986
Nagy Margit	1983 – 1986
Nagy Istvánné	2013 –
Péterné Szolnoki Ildikó	2008-2009
Rimaszécsi Gyula	1976 – 1983
Rónai Mónika	2005 – 2011
Simon Mónika	1986 – 1987
Soós Lajos	1978 – 1981
Szerbin József	1982 – 1983
Tatár Péter	1987 – 1995
Vinnai Gabriella	1977 – 1978
Zsova Márta	1981

6. FELHASZNÁLT IRODALOM

- A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár Szervezeti Szabályzata. Miskolc, 1972.
- A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár munkaterve. Miskolc, 1999, Kézirat
- A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár ügyrendje. Miskolc, 1975, Kézirat
- A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár ügyrendje. Miskolc, 1978, Kézirat
- A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Gyűjtőkori Szabályzata. Miskolc, 2013.
- A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Zenemű- és Hangtár ügyrendje. Miskolc, 1978. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Egy zeneműtár közönségkapcsolatai. A Miskolci Új Zenei Műhely. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970-1980. Budapest, OSZK-KMK, 1981. p. 55-63.
- BENKŐ Csabáné: Előkészületek a zenei tájékoztatás megteremtésére. In: Borsodi Könyvtáros, 12. évf. 2. sz. (1973), p. 23-26.
- BENKŐ Csabáné: Előterjesztés a hangtárak, fonotékák felépítésének elvi megoldása című tervezethez. Miskolc, 1978. júl. 28. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Feljegyzés. Miskolc, 1981. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Feljegyzés. Miskolc, 1981. okt. 9. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Feljegyzés a flexibilis zenei osztályozás (FZO) elterjedtségéről, használatáról és tapasztalatokról a gyakorlatban. A miskolci Megyei Könyvtár Zenemű- és Hangtára és Borsod megye. Miskolc, 1986. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Feljegyzés a helyismereti- helytörténeti hangtár helyzetéről [Zenemű- és Hangtár]. Miskolc, 1986. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Feljegyzés a megyei hálózatban működő zenei részlegekről. Miskolc, 1991. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Feljegyzés az ónodi könyvtárban tett látogatásról. Miskolc, 1982. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Hangversenysorozat és nyilvános zeneórák a könyvtárban. In: Könyvtáros, 28. évf. 5. sz. (1978), p. 277-279.
- BENKŐ Csabáné: Ifjúsági Klub a miskolci Megyei Könyvtárban. In: Könyvtáros, 20. évf. 10. sz. (1970), p. 610-611.
- BENKŐ Csabáné: Könyvtár és zene. A Miskolci Új Zenei Műhely. In: Könyvtáros, 40. évf. 4. sz. (1990), p. 225-227.
- BENKŐ Csabáné: Megnyílt a Zenemű- és Hangtár. In: Borsodi Könyvtáros, 13. évf. 4. sz. (1974), p. 32-33.
- BENKŐ Csabáné: A megyei könyvtár Zenemű- és Hangtáráról. In: Borsodi Könyvtáros, 15. évf. 1. sz. (1976), p. 19-20.
- BENKŐ Csabáné: A Miskolci Megyei Könyvtár zenei részlege bemutatkozik. In: Könyvtáros, 27. évf. 5. sz. (1977), p. 265-268.
- BENKŐ Csabáné: A Miskolci Új Zenei Műhely hangversenysorozatáról. In: Borsodi Könyvtáros, 17. évf. 1. sz. (1978), p. 29-30.
- BENKŐ Csabáné: Miért nincs zenehallgatás a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárakban? In: Könyvtáros, 27. évf. 2. sz. (1977), p. 26-28.
- BENKŐ Csabáné: A Miskolci Megyei Könyvtár zenei részlege bemutatkozik. In: Könyvtáros, 27. évf. 5. sz. (1977), 265. p.

- BENKŐ Csabáné: Öt éves a Zenemű- és Hangtár. In: Észak-Magyarország, 34. évf. 238. sz. (1979. okt. 8.), 4. p.
- BENKŐ Csabáné: A Zenemű- és Hangtár hanglemezállományának feldolgozási rendje. Miskolc, 1976. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: A Zenemű- és Hangtár munkaköri leírása. Miskolc, 1974. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: A Zenemű- és Hangtár könyvállományáról. Miskolc, 1982. Kézirat
- BENKŐ Csabáné: Zeneművek, kották katalógusa. 2. köt. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1986.
- BENKŐ Csabáné összeáll.: Miskolci Új Zenei Műhely. Hangversenykrónika. 1976-1982. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1982.
- BENKŐ Csabáné összeáll.: Zenemű- és Hangtár. Tájékoztató. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1974.
- BENKŐ Csabáné-KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Miskolci Új Zenei Műhely New Music Workshop Miskolc Hungary 1976-1986. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1986.
- A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzata. Miskolc, 1980.
- Borsodi Fiatal Művészek Társasága kiállítása. 1980. március 19-től április 2-ig. Miskolc, [a kiadvány a KISZ Borsod megyei Bizottsága gondozásában készült], 1980. Kiállítási katalógus
- CSOBOTH Attila szerk.: A közművelődési könyvtárak zenei részlegei cím- és adattár. Budapest, OSZK-KMK, 1972.
- CSÖRNY Lászlóné: Tervezet a Megyei Könyvtár szakrészleges rendszerének továbbfejlesztésére. In: Borsodi Könyvtári Krónika, 3. köt., 1981. p. 333-357.
- CSUTORÁS Annamária: A hangtár után sokan érdeklődnek. In: Észak-Magyarország, 29. évf. 169. sz. (1973. júl. 21.), 4. p.
- CSUTORÁS Annamária: Zene a Gyermekkönyvtárban. In: Észak-Magyarország, 38. évf. 234. sz. (1982. okt. 6.), 4. p.
- DOBOS Klára: Az igénytelenség igényessége. Húsz éves a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár Zenemű- és Hangtára. In: Észak-Magyarország, 50. évf. 246. sz. (1994. okt. 18.), 8. p.
- FODOR Zsuzsanna: A zenei közönségnevelés pszichológiai problémái és a könyvtár. [Szakdolgozat]. Nyíregyháza, Bessenyei György Tanárképző Főiskola, 1986.
- GERGELY Péter: Kortárs zene az Ávasi templomban. In: Észak-Magyarország, 43. évf. 242. sz. (1987. okt. 14.), 4. p.
- GÓCZA Gyuláné: A zenei dokumentumok központi feldolgozása. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának húsz éve. 1970-1990. Budapest, Magyar Könyvtárosok Egyesülete – Országos Idegennyelvű Könyvtár, 1999. p. 39-44.
- GÓCZA Gyuláné szerk.: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának húsz éve. 1970-1990. Budapest, Magyar Könyvtárosok Egyesülete – Országos Idegennyelvű Könyvtár, 1990.
- GÓCZA Gyuláné szerk.: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970 -1980. Budapest, Országos Széchényi Könyvtár – Könyvtártudományi és Módszertani Központ, 1981.
- GÓCZA Julianna szerk.: Zenei könyvtári ismeretek. Budapest, Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Könyvtáros Szervezet, 1999.
- GRABÓCZ Márta: A Miskolci Új Zenei Műhely.

- In: Muzsika, 23. évf. 10. sz. (1980), 20. p.
- GRÁFNÉ Forrai Magdolna: Gyakorlati tanácsok a közművelődési fonotékák számára. In: Módszertani levél fonotékák számára. 1. köt. Budapest, OSZK–KMK, 1970.
 - GYIMES Ferenc összeáll.: Idegen nyelvű zenei könyvek a közművelődési könyvtárakban. Budapest, OSZK–KMK, 1984.
 - GULYÁS Lászlóné: A miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár Zenemű- és Hangtárának története. [Szakdolgozat]. Budapest, ELTE Tanárképző Főiskola, 2001.
 - GYARMATI Béla: Megszóltattuk a hangtárat. In: Déli Hírlap, 7. évf. 234. sz. (1975. okt. 6.), 2. p.
 - GYARMATI Béla: Tanuljunk hanglemezeiről: viták és tanácsok. In: Déli Hírlap, 7. évf. 40. sz. (1975. febr. 7.), 6. p.
 - GYÖNGYÖSI Gábor: Muzsikáló könyvtár. A klasszikusoktól a kortárs zenéig. In: Déli Hírlap, 19. évf. 204. sz. (1987. szept. 3.), 2. p.
 - Hanglemezek a közművelődési könyvtárakban. Ajánló jegyzék. Budapest, OSZK–KMK, 1973.
 - HAJDÚ Béla: Nagy központi könyvtár – Tudományos tájkönyvtár. A Megyei Könyvtár fejlesztésének kilátásai. In: Észak-Magyarország, 12. évf. 187. sz. (1956. aug. 29.), 4. p.
 - ITTÉZS Mihály: Idegen nyelvű zenei könyvek a közművelődési könyvtárakban. In: Könyvtáros, 35. évf. 6. sz. (1985), p. 367-368.
 - JÓSZAY Zsoltné: Zenemű- és Hangtár. In: 60 év a Megyei Könyvtár életéből. Könyvtártörténeti „kolligátum” a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár életéből 1952-2012. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2012. p. 137-147.
 - KÁLI Zsuzsanna: A zenei könyvtár és a szakmunkásképzés kapcsolata Miskolcon. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970-1980. Budapest, OSZK–KMK, 1981. p. 64-67.
 - KARKOSCHKA, Erhard: Das Schriftbild der Neunen Musik. Bestandsaufnahme neuer Notationssymbole. Anleitung zu deren Deutung, Realisation und Kritik. Celle, Hermann Moeck Verlag, c. 1966.
 - KÁRPÁTI János: A Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége (AIBM. IAML) és Magyarország. In: Könyvtári Figyelő, 35. évf. 3. sz. (1989), p. 319-325.
 - KECSKEMÉTI István: Zenei könyvtárak és archívumok Magyarországon. In: Magyar Zene, 22. évf. 1. sz. (1981), p. 346-358.
 - KENYÉRI Katalin – SKALICZKI Judit: A könyvtári szolgáltatások és a szerzői jog. In: Könyvtáros, 35. évf. 4. sz. (1985), p. 187-191.
 - KOCZOGH Ákos: Beszélgetés a zenéről Németh Lászlóval. In: Muzsika, 6. évf. 4. sz. (1963), p. 1-5.
 - KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes: A hangfelvételek és kották katalogizálásának házi-rendje. Miskolc, 1986. Kézirat
 - KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes: Zeneműtárak állományelemzése különböző könyvtár-típusokban. (Miskolci zenei gyűjtemények). [Szakdolgozat]. [Nyíregyháza], [Bessenyei György Tanárképző Főiskola], 1998.
 - KOVÁSZNAINÉ Veréb Ágnes összeáll.: Zeneművek, kották katalógusa. 1. köt. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1983.

- KÖRNYEY Lászlóné: Beszámoló és munkaterv. 1999.
- KÖRNYEY Lászlóné: Beszámoló és munkaterv. 2001.
- KÖRNYEY Lászlóné: Borsod-Abaúj-Zemplén megye tanácsi könyvtárhálózatának VI. ötéves középtávú terve. Miskolc, 1981. Kézirat
- LANDENBERGER Istvánné: A kazincbarcikai hangtár születése.
In: Borsodi Könyvtáros, 17. évf. 1. sz. (1978), 31. p.
- MÁTÉ Iván: Milyen lesz a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár új épülete?
In: Észak-Magyarország, 23. évf. 20. sz. (1967. jan. 24.), 2. p.
- MIHALKÓ Zoltánné: Hogyan szerveztük meg a zenei szolgáltatást Leninvárosban.
In: Borsodi Könyvtáros. 17. évf. 2. sz. (1978), p. 14-15.
- MÚZM krónikája. In: Észak-Magyarország, 38. évf. 233. sz. (1982. okt. 5.), 4. p.
- Muzsika a könyvtárban. In: Déli Hírlap, 6. évf. 204. sz. (1974. aug. 31.), 3. p.
- PETHES Iván: A fonotéka. Hangstúdiók szervezése, működtetése a könyvtárakban.
Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1970.
- PETHES Iván: Zenemű- és hanglemeztárainkról.
In: Könyvtáros, 8. évf. 4. sz. (1958), p. 254-255.
- PÓCSI Gusztáv – SZABÓ Gyula – URSZIN Sándor: A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár eseménytörténete. 1952-1975.
In: Borsodi Könyvtári Krónika. 1. köt., Miskolc, 1976. p. 62-113.
- POGÁNY György: A magyar zenei bibliográfia kialakulása.
In: Könyvtáros, 35. évf. 8. sz. (1985), p. 486-492.
- PROKAI Margit – VENYIGÉNÉ Makrányi Margit szerk.: 60 év a Megyei Könyvtár életéből. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2012.
- PROKAI Margit – VENYIGÉNÉ Makrányi Margit: Funkcionális terek. Gyűjtemény. Szolgáltatások. In: 60 év a Megyei Könyvtár életéből. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 2012. 57. p.
- SELMECZI György: Előszó. In: MÚZM Műsorfüzet. Miskolc, 1976. 3. p.
- SIMON Mária Anna: A közművelődési zenei könyvtárakról.
In: Könyvtáros, 8. évf. 5. sz. (1958), p. 346-348.
- SKALICZKI Józsefné: Magyar nyelvű zenei könyvek a közművelődési könyvtárakban. In: Könyvtáros, 27. évf. 8. sz. (1977), p. 500-501.
- SKALICZKI Józsefné: Zeneművek ajánló alapjegyzéke. Szeged, 1974.
- SKALICZKI Judit: A hangrendszer technikai és telepítési rendszerének felépítése. In: Zenemű- és hangtári részlegek a közművelődési könyvtárakban.
Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1980. 72. p.
- SKALICZKI Judit: A megyei könyvtárak Zenemű- és hangtári részlegeinek fejlődése 1978-1988 között. In: Könyvtári Figyelő, 36. évf. 1-2. sz. (1990), p. 94-100.
- SKALICZKI Judit: Szubjektív írás a hazai közművelődési könyvtárak zenei részlegeiről kialakulásuktól napjainkig. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának húsz éve 1970-1990. Budapest, OSZK-KMK, 1999. p. 29-38.
- SKALICZKI Judit: Zene és könyvtár. In: Kovács Máté emlékkönyv.
Budapest, Magyar Könyvtárosok Egyesülete, 1983. p. 137-149.
- SKALICZKI Judit: Zene és zenei könyvtárak.
In: Könyvtári Levelező/Lap, 3. évf. 5. sz. (1991), p. 13-14.
- SKALICZKI Judit: A zenei könyvtárak ügye a könyvtárak ügye.
In: Könyvtári Levelező/Lap, 5. évf. 9. sz. (1993), p. 13-14.

- SKALICZKI Judit: A zenei szakirodalmi információellátás helyzete és fejlesztésének lehetőségei. Budapest, OSZK-KMK, 1985.
- SKALICZKI Judit: A Zenemű- és hangtári részlegek a közművelődési könyvtárakban. Budapest, Népművelési Propaganda Iroda, 1980.
- SZABADOS Gábor: A felújított fonotéka.
In: Déli Hírlap, 12. évf. 183. sz. (1980. aug. 6.) 2. p.
- SZABADOS Gábor: Jubilál a Zenemű- és Hangtár. Húsz év óta, a megyei könyvtárban. In: Déli Hírlap, 26. évf. 243. sz. (1994. okt. 17.), 6. p.
- SZABÓ Gyula – URSZIN Sándor: Borsodi Könyvtári Krónika. 1. köt., Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1976.
- SZABÓ Gyula – URSZIN Sándor: Borsodi Könyvtári Krónika. 2. köt., Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1978.
- SZABÓ Gyula – URSZIN Sándor: Borsodi Könyvtári Krónika. 3. köt., Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, 1981.
- SZABÓ Gyula – URSZIN Sándor: Törekvések a módszertani munka korszerűsítésére. In: Borsodi Könyvtáros, 17. évf. 2. sz. (1978), 2. p.
- SZALAY László: A zenei részlegek műszaki korszerűsítése.
In: Könyvtáros, 32. évf. 10. sz. (1982), p. 586-589.
- SZÉKELY András: Muzsikuskok figyelmébe! Bemutatjuk a miskolci zenei könyvtárat.
In: Muzsika, 19. évf. 5. sz. (1976), p.10-11.
- SZENDREI Lőrinc: Gazdag évad után és előtt az ÚZM.
In: Déli Hírlap, 12. évf. 132. sz. (1980. jún.7.), 2. p.
- SZENTE Ferenc szerk.: A közművelődési könyvtári ellátás. Irányelvek a távlati fejlesztéshez. Budapest, OSZK-KMK, 1973.
- SZÖNYI László: A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár 1971. évi munkaterve
- Találkozás a zeneszerzővel. Szőnyi Erzsébet továbbra is kötődik városunkhoz.
In: Déli Hírlap, 18. évf. 70. sz. (1986. márc. 24.), 2. p.
- Tanácskozik az MKE Zenei Szekciója. „Legyen a zene mindenkié”.
In: Déli Hírlap, 5. évf. 71. sz. (1973. márc. 24.), p. 1-3.
- TÓTH Gyula: A megyei könyvtári hálózat problémátörténete.
In: Könyvtári Figyelő, 38. évf. 4. sz. (1992), p. 660-674.
- URSZIN Sándor: Ahány könyvtár, annyi szokás.
In: Déli Hírlap, 7. évf. 59. sz. (1975. márc. 11.), 2. p.
- VASVÁRY Zoltán: Nyissunk nyilvános zenei kölcsönkönyvtárakat.
In: Könyvtáros, 7. évf. 8. sz. (1957), p. 189-190.
- VAVRINECZ Veronika: A zeneművek feldolgozása. In: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciójának tíz éve. 1970-1980. Budapest, OSZK-KMK, 1981. p. 47-49.
- VENYIGÉNÉ Makrányi Margit: Beszámoló a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár 2006. évi szakmai munkájáról
- VITÁNYI Iván: Zene és közművelődés. In: Muzsika, 15. évf. 6. sz. (1972), 4. p.
- ZSOLDOS Marianna: Webkettes szolgáltatások alkalmazásának lehetőségei a zenei könyvtári munkában. In: Könyvtári Levelező/Lap. 21. évf. 5. sz. (2009), p. 5-6.

7. NÉVMUTATÓ

II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár (Miskolc) 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 23, 24, 26, 42, 53, 54, 56, 59, 60, 63, 66, 73, 74, 77, 81, 83, 84, 95
6. sz. Általános Iskola (Miskolc) 50
6. sz. Általános Iskola Ének-zene tagozatának kórusa (Miskolc) 23
104. sz. MŰM Intézet (Miskolc) 52
XIV. Nemzetközi Kortárs Zenei Fesztivál (Lengyelország) 63
114. sz. Szakmunkásképző Intézet (Miskolc) 52
AIBM (Association Internationale des Bibliothèques, Archives et Centres de Documentation Musicaux) 27, 54, 55, 56, 95
Állami Gorkij Könyvtár Zeneműtára ld. Országos Idegennyelvű Könyvtár Zeneműtára
Állami Zeneiskola (Mezőkövesd) 72
Állami Zeneiskola (Sárospatak) 72
Állami Zeneiskola (Sátoraljaiújhely) 72
Ankarai Egyetemi Kórus (Törökország) 60
Arkan, Muzaffer 60
Bakfark Consort 57, 59
Bárdos Józsefné 95
Bárdos Lajos 59
Barta Péter 80, 112
Bartók Béla Művelődési Ház Ifjúsági Könyvtár 81
Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola (Miskolc) 50
Benkő Csabáné, dr. 8, 14, 15, 16, 23, 27, 35, 48, 52, 55, 60, 72, 73, 77, 79, 80, 83, 84, 93, 94, 95, 99, 101, 106, 107, 111, 112, 113
Benke Valéria 100
Berecz József 11, 62, 73, 83, 100
Békéscsabai Megyei Könyvtár Zenei Gyűjteménye 15, 20
Bessenyei György Tanárképző Főiskola (Nyíregyháza) 53
Bíró Rudolf 98
Bodnár Ferenc, dr. 100
Bokrosné Stramszky Piroska 11
Borsod-Abauj-Zemplén Megyei Intézményfenntartó Központ 11
Borsod-Abauj-Zemplén Megyei Tanács 63
Borsodi Digitális Könyvtár (ma Borsod-Miskolci Digitális Könyvtár) 10
Borsodi Fiatal Művészek Társasága 63, 69
Borsodi Rádió ld. Magyar Rádió Miskolci Stúdiója
Budapest Music Center (BMC) 65
Bujtás András 112
Császár Györgyi 95
Csiszár Jolán 95
Csöry Lászlóné 44, 84, 105
Dajkáné Mészáros Mária 80, 81, 101

Decsényi János 59
Déri András 67
Dézsi János 9
Diósgyőri Vasas Vegyeskar 23
Doszpoly Róbert 113
Drótos László, dr. 100
Dudás Jánosné 93
Edelényi Nagyközségi Járási Könyvtár 72
Egressy Béni Állami Zeneiskola (Miskolc) 72, 80
Egressy Béni Zeneiskola Kórusa (Miskolc) 23
Erkel Ferenc Állami Zeneiskola (Miskolc) 72
Erkel Ferenc Állami Zeneiskola (Ózd) 72
Farkas Ferenc 59
Fazekas István 95
Fazekas Istvánné 95
Fehér József 113
Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium (Miskolc) 30
Fiatal Zenészek Magyarországi Szervezete ld. Jeunesses Musicales
Fiatal Zeneszerzők Csoportja (FöZöCső) 63
Fiatalok Klubja 14
Filip Gabriella 112
Flórián Zenemalom 55
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (Budapest) 10, 15, 26
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Zenei Gyűjteménye 19, 27, 67
Gável József 73
Gergely Péter Pál 60
Gerő Gyula 107
Gócza Gyuláné *ld. még* Gócza Julianna 29, 32, 55, 112
Gomba László dr. 83
Gonda Anita 93
Gonda János 59
Grabócz Márta 66
Gráfné Forrai Magdolna 53, 59
Gulyás János 73, 77
Gulyás Lászlóné 83, 84, 94, 106, 109, 113
Gyimes Ferenc 19, 27, 32
Halász István 98
Hanglemez Baráti Kör (Miskolc) 45
Hassler Énekegyüttes (Miskolc) 67
Herman Ottó Múzeum (Miskolc) 23
Hernádi Istvánné 95
Herskó János 14
Hersényi Bálint 58
Hollós Máté 65

Homolya István 58, 67
Hubay Ágnes 101
Hubay László 11, 57, 83, 95
Hutya Albin 28
Ifjú Zenebarátok Magyarországi Szervezete Miskolci Központi Klubja 51
Iszály György Barna 55
Jeunesses Kórus 59
Jeunesses Musicales (Fiatal Zenészek Magyarországi Szervezete) 63
Juhász Margit 95
Jung Ákos 113
Káli Zsuzsanna, dr. 48, 52, 94, 99, 113
Karaffa Istvánné 113
Karkoschka, Erhard 70, 71
Kelemen Judit 94, 101, 113
Kerekes Endre 112
Kereskedelmi és Iparkamara (Miskolc) 9
Kiss Csaba 35, 53, 59, 94, 113
Kiss László 77
Kiss Papp Vilmos 45, 84, 113
KISZ megyei Bizottsága (Miskolc) 63, 68
Kluger Lászlóné 83, 95
Kocsár Miklós 59, 96
Kodály Zoltán 57, 78
Kodály Zoltán Zenei Antikvárium 28
Kossuth Rádió ld. Magyar Rádió
Kovácsnainé Veréb Ágnes, dr. 33, 34, 35, 53, 60, 80, 83, 84, 93, 94, 100, 106, 113
Kőhegyi András 98
Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátó Főosztály (Budapest) 27, 31, 34
Könyvtártudományi és Módszertani Központ ld. Országos Széchényi Könyvtár
Könyvtártudományi és Módszertani Központ
Környey Lászlóné, dr. 11, 55, 78, 81, 84, 107
Községi Könyvtár (Ónod) 80
Kuczka Péter 14
Kurucz Péter 73, 75, 76, 84, 113
Lajos Árpád 23
Láng István 58
Landenberger Istvánné 73
Lázár György 100
Lenkei Péter 82
Liszt Ferenc Zeneművészeti Akadémia Miskolci Tagozata ld. Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézet
Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Miskolci Tagozata ld. Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézet
Madaras Sándor 35

Madaras Sándorné 93, 94
Máger Ágnes 67
Magyar Andrásné 95
Magyar Hanglezgyártó Vállalat (Budapest) 29, 67
Magyar Könyvtárosok Egyesülete Borsod Megyei Szervezete 55
Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Szekciója 17, 18, 19, 23, 28, 31, 53, 57
Magyar Rádió 23, 29, 59, 66, 67,
Magyar Rádió Miskolci Stúdiója 23, 29, 40
Magyar Zeneművészek Szövetsége (MZSZ) 63
Mák Mihályné 79
Mándy Gábor 44
Matuz István 51, 55
Merényi Józsefné 81
Mihalkó Zoltánné 79
Miskolc Kistérség Többcélú Társulása 10
Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata 11, 59
Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézet 50, 51, 59, 63, 72
Miskolci Bartók Kórus 23
Miskolci Kamarakórus Fesztivál 59
Miskolci Nemzeti Színház 25, 40
Miskolci Operabarátok Egyesülete 60
Miskolci Szimfonikus Zenekar 7, 55, 65
Miskolci Új Zenei Műhely 7, 21, 23, 24, 26, 30, 42, 50, 51, 52, 59, 61, 62, 63, 64, 65
66, 67, 68, 69, 71, 78, 83
Miskolci Városi Könyvtár és Információs Központ 11, 25
Molnár Gizella ld. Madaras Sándorné
Molnárné Varga Anikó 93, 113
Mustos Péterné 113
Muzsay András 59
MÚZM ld. *Miskolci Új Zenei Műhely*
Nádori Péter 67
Nagy Attila 112, 113
Nagy Istvánné ld. Szabó Éva
Nagy Margit 84, 113
Nagy Sándorné 77
Nemcsik Pál 23
Németh László 13
Nemzeti Kulturális Alap (NKA) 10
Orbán György 65, 67
Országos Dokumentum-ellátó Rendszer (ODR) 28, 41
Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtára 27
Országos Filharmónia 59, 63
Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ 15, 19, 25,
26, 33, 51, 55, 57, 72

Országos Idegennyelvű Könyvtár (Budapest) 19, 26, 28, 32
Papp Attila 73
Péterné Szolnoki Ildikó 113
Pethes Iván 17, 19, 95
Petneki Áron, dr. 60
Petőfi Irodalmi Múzeum (Budapest) 42
Petőfi Sándor Emlékkönyvtár (Aggtelek) 76
Prokai Margit, dr. 7, 11, 84
Reményi Ede 96
Rimaszécsi Gyula 49, 73, 75, 76, 80, 113
Rónai Mónika 113
Rózsavölgyi Zeneműbolt (Budapest) 28
Sándor Zoltán 67, 112
Sárosi Bálint 59
Selmeczi György 61, 62, 63, 67, 83, 99, 112
Selmeczi János 98
Simon Mónika 113
Sir László 55
Skaliczki Józsefné *ld. még* Skaliczki Judit 53, 54, 55, 57, 75, 76, 77
Slezsák Imre 77, 107
Soós Lajos 99, 113
Stuttgarteri Zeneakadémia 68
Szabó Dénes 59
Szabó Éva (Nagy Istvánné) 84, 110, 113
Szabó Gyula 11, 77
Szabó Lőrinc Városi Könyvtár (Miskolc) 72, 81
Szabó Miklós 54
Szabó Zsuzsa 99
Szakszervezeti Könyvtár (Ózd)
Szalai Ágnes 19, 27
Székely András 53, 58
Székelyné Forintos Judit 94
Szendrei Lőrinc 65
Szép Zoltán 53
Szerbin József 113
Sziklavári Károly 60
Szokolay Sándor 59, 96
Szőnyi Erzsébet 59
Szőnyi László 9, 11, 15, 57, 68, 83, 95
Sztanó Pál 54
Tatár Péter 113
Tokaji Íróklub 23, 42
Tóth Gyuláné 84
Tóvári Judit, dr. 77

Tözsér Dániel 51, 63
Turecsányi Emil 59
Új Zenei Műhely (Budapest) 63
Uray Márton 98
Urszin Sándor 42, 77, 83, 107
Vajda János 65, 67
Varga Ildikó 35
Várhelyi Márton 28
Városi Könyvtár (Encs) 80
Városi Könyvtár (Kazincbarcika) 73
Városi Könyvtár (Ózd) 80
Városi Könyvtár (Sajószentpéter) 79
Városi Könyvtár (Sárospatak) 73
Városi Könyvtár (Sátoraljaújhely) 74, 79
Városi Könyvtár (Tiszaújváros – régen: Leninváros) 79
Várnai Péter 17
Varsányi Zsuzsa 23
Vavrinecz Veronika 26, 95
Venyigéné Makrányi Margit 11
Vértes László, dr. 53
Vida Eszter 95
Vinnai Gabriella 113
Vitányi Iván 78
Zelena Jánosné 93
Zenemű- és Médiatár (Miskolc) 25, 30, 31, 67, 109
Zeneműkiadó Vállalat 17, 67
Zbiskó Klára 107
Zobay Béla 98
Zödi Imre 81

8. ANGOL ÉS FRANCIA NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ

Summary

It has been 41 years since 01.10.1974. that II. Rákóczi Ferenc County and City Library has been serving music lovers of Miskolc. On this occasion former and present colleagues decided to write the history of the Music Collection. The publication contains the most significant stages of the county library's professional unit from its formation through successes after the opening to the struggle for survival of today. We describe our basic services, the unit's customer and professional relationships as well as our most successful project : the concerts of the New Musical Workshop. The aim of the workshop was to popularize contemporary music. They were assisted by the Musical Collection of the Library, which helped the Workshop's work for more than 10 years. The story is illustrated by photos and original documents. The archive recordings were selected from the photo collection of the Local history department and those made in the 2000s were taken by the current employees of the institution. The publication lists the Musical Collection's programmes in chronological order and its publications in alphabetical order. We only list names of colleagues who worked for the unit for more than a year. names are listed in alphabetical order. Navigation is assisted by an index in the electronic publication.

Sommaire

La Médiathèque de la Bibliothèque Départementale et Municipale "II. Rákóczi Ferenc" est au service du public musicophile de la ville de Miskolc depuis 41 ans, plus exactement à partir du 1er octobre 1974. A cette occasion, les collègues anciens et actuels ont décidé d'écrire l'histoire de la Section de musique. L'oeuvre revoit les stations importantes de la Section de la bibliothèque départementale dès sa fondation et les difficultés de début ainsi que les succès des années suivant l'ouverture jusqu'au combat pour la survie de nos jours. Les auteurs présentent les services fondamentaux, les relations publiques et professionnelles de la section et le plus important de ses projets, l'organisation des concerts du Nouvel Atelier de Musique. Le but de cet ensemble était la popularisation de la musique hongroise contemporaine. La phonothèque de la bibliothèque départementale était une bonne partenaire en soutenant et aidant le travail de l'Atelier pendant plusieurs années. Des photos et des documents originaux illustrent l'histoire de la Section de musique. Les photos d'archive ont été sélectionnées de la photothèque de la collection d'Histoire locale tandis que celles des années 2000 ont été prises par des collègues actuels. Les auteurs énumèrent les programmes de la Section par ordre chronologique et ses publications par ordre alphabétique. Parmi les collègues de la phonothèque, seuls les noms de ceux sont mentionnés qui ont travaillé plus d'une année dans cette section.

